

*Załącznik Nr 1
Do uchwały Nr XVIII/146/2004
Rady Powiatu Koziennickiego
Z dnia 11 sierpnia 2004r.*

Starostwo Powiatowe w Koziennicach

**STRATEGIA ROZWOJU
POWIATU KOZIENICKIEGO
na lata 2004 – 2012**

Koziennice 2004r

Wstęp

Przygotowana przez Zarząd Powiatu Strategia Rozwoju Powiatu Kozińskiego służyć będzie do planowania własnych działań samorządu i pozyskiwania środków finansowych ze strony rządu (województwa) i z UE. Jest punktem wyjścia do opracowywania planów finansowo-rzeczowych dotyczących działań inwestycyjno - remontowych, ustalenia na co i w jakiej wysokości będą wydawane środki publiczne. Małe projekty (plany działania) są kluczem do dużych zmian.

Strategia będzie narzędziem zarządzania oraz czynnikiem pobudzania aktywności oraz czynnikiem pobudzania aktywności społecznej.

Strategia umożliwi koordynowanie współpracy samorządów, które będą realizowały wspólne inwestycje. Służyć temu również będzie utworzony nowy wydział Kontroli, Promocji i Analiz, który zajmuje się, między innymi sprawami: inicjowaniem i koordynowaniem przedsięwzięć służących promowaniu rozwoju powiatu oraz przygotowywaniem wniosków w celu pozyskania środków pomocowych.

Strategia została opracowana przez pracowników starostwa.

Podstawy prawno-organizacyjne

Samorząd powiatowy zamyka system samorządu lokalnego. Poza zakończoną już kilkunastoletnią tradycją gminną, powiat jest drugim lokalnym szczeblem władzy publicznej. Zadania powiatu określone są numerycznie, a ich katalog jest w systemie prawnym zamknięty. Sytuacja taka jest wynikiem generalnej klauzuli kompetencyjnej na rzecz gmin.

Zakres przedmiotowy ujęty w ustawie o samorządzie powiatowym składa się z następujących kategorii: utrzymanie dróg powiatowych, obiektów użyteczności publicznej, oświata i wychowanie, kultura i kultura fizyczna, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, porządek publiczny i bezpieczeństwo oraz pozostałe (ochrona praw konsumenta, promocja powiatu, współpraca z organizacjami pozarządowymi, administracja statutu osobowego, przeciwdziałanie bezrobociu).

Zadania powiatu nie mogą naruszać zakresu działania gmin, jest jednak możliwe przekazanie gminie przez powiat zadań z zakresu właściwości powiatowej, na uzasadniony wniosek gminy. Przekazanie odbywa się na zasadach ustalonych w porozumieniu.

Odrębne ustawy określają zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez samorząd powiatowy.

Powiat Kozienicki posiada Statut oraz Regulamin Organizacyjny. W celu wykonania swoich zadań powiat utworzył następujące jednostki organizacyjne:

- Powiatowy Urząd Pracy w Kozienicach, ul. Zdziczów 1.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kozienicach, ul. Świerczewskiego 20.
- Zarząd Dróg Powiatowych, Aleksandrówka 122, gm. Kozienice.
- Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych w Kozienicach, ul. Lubelska 50.
- Dom Małego Dziecka w Kozienicach, ul. Żeromskiego 5.

- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Kozienicach ul. Sikorskiego 10.
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Opactwie, Opactwo 19, gm. Sieciechów.
- Zespół Szkół Nr 1 w Kozienicach, ul. Warszawska 72.
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Kozienicach, ul. Warszawska 72.
- Zespół Szkół Drzewnych w Garbatce Letnisko, ul. Hanki Lewandowicz 4.
- I Liceum Ogólnokształcące w Kozienicach, ul. Warszawska 19.

Założenia programowe - zakres opracowania

Przedmiotem opracowania strategii jest Powiat Kozienicki jako region administracyjny. Powodem opracowania jest określenie kierunków działania do 2012 r. co umożliwi wykreowanie najbardziej optymalnych warunków rozwoju powiatu.

Przy opracowywaniu strategii powiatu, uwzględnione są główne założenia zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego, gdyż dla nas istotny jest potencjał gospodarczy, intelektualny i kulturowy ośrodków subregionu, w szczególności Radomia, który w naszym rozwoju należy uwzględnić, mając jednak za podstawę wizję rozwoju Mazowsza. Celem Strategii jest przedstawienie najistotniejszych z punktu widzenia rozwoju, zadań. Wskazujemy także zadania przy realizacji których winny być zaangażowane środki UE .

Punktem wyjścia do opracowania strategii jest analiza istniejących i przewidywanych uwarunkowań, rzutujących na możliwość rozwoju powiatu kozienickiego w latach 2004-2012.

Jako podstawę opracowania strategii przyjęto następujące cele o znacznym stopniu uogólnienia:

- Zwiększenie konkurencyjności wszystkich jednostek samorządowych znajdujących się na obszarze powiatu.
- Zmniejszanie dysproporcji w rozwoju gospodarczym i warunków życia ludności pomiędzy poszczególnymi gminami.
- Poprawa jakości środowiska.
- Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej dla potrzeb lokalnej ludności (wyposażenie, funkcjonowanie służby zdrowia).

- Dostosowanie kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych do potrzeb rynku, z uwzględnieniem możliwości uzupełnienia wykształcenia przez osoby dorosłe.
- Poprawa infrastruktury drogowej.

Rozdział I

1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU KOZIENICKIEGO

Powiat Kozienski zajmuje 12,57% powierzchni subregionu radomskiego. Obszarowo powiat kozienski zajmuje ok. 2,58% województwa mazowieckiego.

Powiat kozienski położony jest w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego. Powierzchnia powiatu wynosi 916, 96 km².

Administracyjnie w skład Powiatu Kozienskiego wchodzi miasto Kozienski, i sześć gmin: Garbatka Letnisko, Gniewosów, Głowaczów, Grabów n/Pilicą, Magnuszew, Sieciechów oraz 175 wsi sołeckich.

Pod względem zaludnienia największym miastem i gminą regionu są Kozienski (30 600 mieszkańców). Najmniej zaludnioną gminą jest Grabów n/Pilicą (3 726) mieszkańców.

Powiat kozienski w układzie administracyjnym (stan na 2003 r.)

<i>Gminy</i>	<i>Powierzchnia (w km²)</i>	<i>Ludność</i>
m-w. Kozienski	246	30 600
w. Garbatka Letnisko	74	5 342
w. Głowaczów	186	7 557
w. Gniewosów	84	4 332
w. Grabów nad Pilicą	125	3 726
w. Magnuszew	141	6 678
w. Sieciechów	61	4 227
SUMA	917	62 462

Źródło: Dane GUS

Miasto Kozienice zlokalizowane jest w centralnej części powiatu, przy szlaku komunikacyjnym, o znaczeniu krajowym nr 723 (Warszawa-Sandomierz-Kraków), przebiegającym z północy na południe wzdłuż Wisły. Przez powiat kozienicki (w części południowej) biegnie linia kolejowa Radom-Dęblin-Puławy-Lublin. W Zajezierzu gm. Sieciechów znajduje się most drogowy i kolejowy przez Wisłę.

Powiat posiada charakter rolniczo-przemysłowy. Użytki rolne stanowią 57,5% powierzchni terenu. Przeważają indywidualne gospodarstwa rolne o średniej powierzchni 4,97 ha. Teren posiada duże tradycje w produkcji owoców miękkich, warzyw i hodowli trzody. Wizytówką powiatu jest drobny przemysł przetwórczy.

2. STAN OŚWIATY

Na terenie powiatu koziennickiego w chwili obecnej istnieją następujące jednostki organizacyjne z zakresu oświaty:

- **Zespół Szkół Nr 1 w Koziennicach;**
- **I Liceum Ogólnokształcące w Koziennicach;**
- **Zespół Szkół Drzewnych w Garbatce – Letnisku;**
- **Poradnia Psychologiczno –Pedagogiczna w Koziennicach;**
- **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Opactwie.**

Ponadto działają szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych Zakładu Doskonalenia Zawodowego, Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Stowarzyszenia Na Rzecz Ekorozwoju Wsi Studzianki Pancerne oraz Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące Szkoła Mistrzostwa Sportowego Polskiego Związku Koszykówki uzupełniające sieć szkolnictwa ponadgimnazjalnego w powiecie koziennickim.

2.1. Zespół Szkół Nr 1 w Koziennicach

W skład Zespołu Szkół nr 1 w Koziennicach wchodzi:

- **Liceum ogólnokształcące z rozszerzonym programem:**
 - językiem angielskim, matematyką i informatyką;
 - językiem angielskim, geografiją i matematyką;
 - językiem angielskim, polskim i historią;
 - językiem niemieckim, chemią i biologią.
- **Technikum:**
 - mechaniczne;
 - elektryczne;
 - ekonomiczne;

- handlowe;
- hotelarskie;
- gastronomiczne;

- **Liceum Profilowane:**
 - zarządzanie informacją.

- **Zasadnicza Szkoła Zawodowa:**
 - ogrodnik.
 - mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych
 - elektryk
 - elektromechanik
 - ślusarz
 - mechanik pojazdów samochodowych
 - sprzedawca
 - wielozawodowa kształcąca w zawodach uzależnionych od potrzeb naszego regionu.

Ogółem w roku szkolnym 2003/2004 kształci się 2100 uczniów w 67 oddziałach. Zatrudnionych jest 116 nauczycieli /stałych i dochodzących/.

Obecna sytuacja bazowa jest bardzo trudna. W szkole brakuje sal lekcyjnych. Szkoła dysponuje dwiema salami gimnastycznymi, siłownią, terenem pod boiska szkolne, 40 salami lekcyjnymi/ w tym 4 pracowniami informatycznymi/, biblioteką, czytelnią z dostępem do internetu, świetlicą. Stan techniczny budynku jest dobry. W ostatnich latach budynek został ocieplony, wymienione wszystkie okna. Został wymieniony parkiet w sali gimnastycznej oraz podłogi w korytarzu szatni i na holu II piętra.

Szkoła posiada nowoczesne pomoce dydaktyczne/ rzutniki pisma, rzutniki multimedialne, telewizory, magnetowidy, kamery, itd./.

Przy szkole funkcjonuje internat, w którym może mieszkać 120 uczniów.

2.2. I Liceum Ogólnokształcące w Kozienicach

W nowym 3 – letnim liceum prowadzone będą zajęcia w klasach:

1. klasa z rozszerzonym nauczaniem: matematyki, informatyki, języka angielskiego;
2. klasa z rozszerzonym nauczaniem: matematyki, geografii, historii, języka obcego;
3. klasa z rozszerzonym nauczaniem języka polskiego, historii, języka obcego (łacina, zajęcia nadobowiązkowe);
4. klasa z rozszerzonym nauczaniem: biologii, chemii, języka obcego;
5. klasa z rozszerzonym nauczaniem języka angielskiego, języka niemieckiego;
6. klasa z rozszerzonym nauczaniem: matematyki, historii, biologii, języka
7. angielskiego.

W szkole pracuje w pełnym wymiarze 34 nauczycieli, w niepełnym wymiarze – 23 nauczycieli.

W szkole funkcjonują koła zainteresowań z każdego przedmiotu kończącego się egzaminem maturalnym.

Oprócz tego działa Klub Europejski, Dyskusyjny Klub Filmowy i koło recytatorskie.

Szkoła posiada 14 dużych i 3 małe sale lekcyjne, 2 pracownie komputerowe z 31 komputerami i stałym łączem internetowym, czytelnie multimedialną (stałe łącze internetowe), bardzo dobrze wyposażoną bibliotekę (20 tys. woluminów), w której systematycznie jest uaktualniany księgozbiór.

Sześć sal lekcyjnych jest wyposażonych w telewizory z magnetowidem lub DVD. Największa sala jest wyposażona w zestaw kina domowego z możliwością projekcji filmów na dużym ekranie poprzez rzutnik multimedialny lub dokonywanie prezentacji komputerowej programów edukacyjnych.

Istnieje 1 sala gimnastyczna, boisko do piłki ręcznej, siatkowej i koszykowej.

2.3. Zespół Szkół Drzewnych w Garbatce – Letnisko

W ramach zespołu funkcjonują jednostki:

- 4 –letnie Technikum Drzewne,
- 3 letnie Liceum Profilowane,
- 3-letnie Technikum Drzewne po szkole zawodowej,
- 4 letnie Technikum Leśne

Łącznie 8 oddziałów w których naukę pobiera 190 uczniów. Ponadto w zespole funkcjonuje warsztat szkoleniowo-produkcyjny zapewniający realizację programu praktycznej nauki zawodu na bazie 8 pracowni na 56 stanowisk, zaplecze magazynowe niezbędne do szkolenia i produkcji oraz koedukacyjny internat dla około 40 wychowanków z pełnym zapleczem kuchni, stołówki i magazynów.

Dla istniejących typów szkół i jednostek organizacyjnych szkół aktualna ilość kadry nauczycieli i wychowawców oraz pracowników administracji i obsługi w pełni zabezpiecza bieżące potrzeby szkoły.

2.4. Poradnia Psychologiczno –Pedagogiczna w Kozienicach

Ocena stanu obecnego - warunki świadczenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Warunki lokalowe.

Poradnia od 1 stycznia 2001r. rozpoczęła pracę w nowym lokalu przy ul. Warszawskiej 72.

Placówka zajmowała wtedy:

- zespół 3 pomieszczeń z przeznaczeniem na gabinet dyrektora, sekretariat i komórkę finansową,
- 4 gabinety przeznaczone na pracę zespołów diagnostycznych: psycholog-pedagog, psycholog-logopeda,
-

- gabinet do badań grupowych, zajęć warsztatowych,
- poczekalnia,
- sanitariaty, pomieszczenie gospodarcze.

Na potrzeby tworzącego się Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa odebrano placówce gabinet do badań grupowych i sanitariaty. Aktualnie z tych ostatnich możemy korzystać w godzinach pracy Biura i ograniczyć znacznie formy zajęć z uczniami i ich rodzicami w godzinach, gdy są już po pracy lub zajęciach lekcyjnych. Nie mamy również możliwości organizować posiedzeń rad pedagogicznych po godzinach pracy, ponieważ w systemie dwuzmianowym pracownicy merytoryczni pracują od 8.00-16.00, tj. w godz. pracy biura.

Kadra i doskonalenie zawodowe.

Od dnia 1.IX.2003r. sytuacja kadrowa przedstawia się następująco:

- 4 psychologów, 4 pedagogów, 1 logopeda;
- 1 referent, 1 główna księgowa, 1/3 etatu sprzątaczką;
- 5 godzin tygodniowo lekarz.

Wszyscy pracownicy merytoryczni posiadają pełne kwalifikacje zawodowe. Pracownicy Poradni bardzo aktywnie uczestniczą w wewnątrzszkolnym doskonaleniu nauczycieli oraz różnych formach szkoleń organizowanych przez Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli i inne instytucje.

Zdobyli umiejętności pozwalające na realizowanie różnorodnych form pracy. Szkolenia te zawsze były i są zgodne z potrzebami placówki i nowymi zadaniami, które stawiane są przed Poradnią.

Ukończone studia podyplomowe kadry pedagogicznej.

- Organizacja i zarządzanie oświatą.
- Studium Pomocy Psychologicznej i Socjoterapii.
- Rehabilitacja dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – 2 osoby.
- Studium Specjalne Socjoterapii - 2 osoby.
- Studia Podyplomowe Terapii Pedagogicznej - WSPS.

Ukończone kursy kwalifikacyjne.

- Podejście systemowe w terapii rodzin - 2osoby.
- Studia glottodydaktyczne.

Awans zawodowy.

Aktualnie pracownicy Poradni posiadają następujące stopnie awansu zawodowego:

- 4 nauczycieli dyplomowanych.
- 4 nauczycieli mianowanych.
- 1 stażysta.

W trakcie odbywania stażu:

- 4 nauczycieli na stopień nauczyciela dyplomowanego.
- 1 nauczyciel na stopień nauczyciela kontraktowego.

Do bardziej znaczących szkoleń należą następujące formy warsztatowe i treningi:

- Szkolny program profilaktyki-diagnoza, realizacja, ewaluacja - 2 osoby.
- Praca z dziećmi i młodzieżą zdolną i wybitnie zdolną.
- Przeciwdziałanie agresji i przemocy w szkole.
- Wczesna diagnoza i terapia dzieci z wadą słuchu.
- Praca z dziećmi zdolnymi w szkole.

- 80-godzinny kurs uprawniający do prowadzenia programów edukacyjnych: „Porządek i przygoda”, Lekcje twórczości oraz „Żywioty”, Lekcje twórczości w nauczaniu zintegrowanym – 2 osoby.
- Wdrażanie powszechnych badań słuchu dzieci i młodzieży w wieku szkolnym.
- Kinezylogia Edukacyjna P. Dennisona – 4 osoby.
- Trening Zastępowania Agresji TZA – ART. A. Goldsteina jako metoda ochrony przed przemocą i uzależnieniem – 2 osoby.
- Warsztaty dla liderów „Inni to także my” /kontynuacja/, „Rozumieć innych” – 3 osoby.
- Nowoczesne techniki uczenia się.
- „Spójrz inaczej” – program profilaktyczny – 3 osoby.
- Warsztaty pracy z rodzicami dla profesjonalistów w ramach „Programu Pomocy Rodzinie” – 2 osoby.
- Efektywne planowanie własnego rozwoju zawodowego – 8 osób.
- Szkolenia interdyscyplinarne „Niebieska linia” – 3 osoby.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koźlenicach oferuje szeroki zakres różnorodnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, przeznaczonej dla zróżnicowanego kręgu odbiorców. Jest to:

- Wczesna rewalidacja dzieci w wieku 3-5 lat nie uczęszczających do przedszkola;
- Przeciwdziałanie i przezwyciężanie trudności szkolnych
- Doradztwo zawodowe
- Pomoc psychologiczno-pedagogiczna rodzinie
- Zapobieganie patologii społecznej i resocjalizacja, pomoc dzieciom i młodzieży zagrożonej uzależnieniem i uzależnionej
- Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dzieciom i młodzieży z uszkodzonym wzrokiem, słuchem oraz upośledzonym umysłowo.

Baza jaką dysponuje poradnia pozwala urzeczywistnić dostosowanie form pomocy psychologiczno-pedagogicznej do potrzeb osób szukających pomocy.

Sytuacja kadrowa placówki przedstawia się następująco:

- 4 psychologów, 4 pedagogów, logopeda;
- Referent, główna księgowa;
- 5 godzin tygodniowo lekarz.

Wszyscy pracownicy merytoryczni posiadają pełne kwalifikacje zawodowe.

2.5. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Opactwie

W Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczy w Opactwie mieści się Zespół Szkół Specjalnych w skład, którego wchodzi:

- podstawowa szkoła specjalna i gimnazjum specjalne dla dzieci z lekkim stopniem upośledzenia umysłowego,
- podstawowa szkoła specjalna i gimnazjum specjalne dla dzieci z umiarkowanym, znacznym i głębokim stopniem upośledzenia umysłowego
- internat.

W szkole funkcjonuje 8 klas (4 szk. podstawowa i 4 gimnazjum), w których uczy się 67 uczniów, pracuje 16 nauczycieli na pełnych etatach i 2 nauczycieli na ½ etatu.

W internacie jest 5 grup wychowawczych, przebywa 53 wychowanków, pracuje 16 nauczycieli wychowawców na pełnych etatach oraz 1 nauczyciel na część etatu.

Pielęgniarka zatrudniona jest na umowę zlecenie na ½ etatu, brak psychologa, pedagoga oraz logopedy. Na terenie ośrodka znajduje się stołówka, pralnia, magazyn spożywczy oraz przemysłowy. Ośrodek posiada własny środek transportu do przewozu osób.

3. OCHRONA ZDROWIA

W powiecie kozienickim funkcjonują placówki podstawowej opieki zdrowotnej rozmieszczone w gminach.

Bazę szpitalną powiatu stanowi Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Kozienicach. W skład szpitala wchodzi:

- **Oddział Wewnętrzny z Pododdziałem Kardiologii**

Stan obecny:

a) liczba łóżek – 60

 pododdział kardiologii -13

 OIOK – 6

b) zatrudnienie:

 - 8 lekarzy,

 - 33 pielęgniarki,

 - 10 salowych

c) wyposażenie oddziału:

 - pracownia echokardiografii z możliwością oceny przepływów metodą Doplera

 - pracownia badań metodą Holtera (EKG i ciśnienia tętniczego)

Przy szpitalu w zależności funkcyjnej są poradnie ;

 - Kardiologiczna,

 - Diabetologiczna,

 - Endokrynologiczna.

- **Oddział Urologii**

Stan obecny:

a) liczba łóżek - 25

b) zatrudnienie:

 - ordynator,

 - 3 lekarzy,

 - 14 pielęgniarek,

 - 5 salowych,

 - 1 sekretarka medyczna,

 - 1 sanitariuszka szpitalna,

c) wyposażenie oddziału:

 - stół operacyjny,

 - zestaw do zabiegów endoskopowych,

- zestaw do PCNL,
- zestaw do ureterorenoskopii,
- zużyty aparat USG.

Przy szpitalu w zależności funkcyjnej jest poradnia urologiczna.

- **Oddział Urazowo - Ortopedyczny**

Stan obecny:

- a) liczba łóżek –35
- b) zatrudnienie
 - 6 lekarzy,
 - 14 pielęgniarek,
 - 7 salowych.

Przy szpitalu w zależności funkcyjnej jest Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedyczna.

- **Oddział Chirurgii Ogólnej**

Stan obecny:

- a) liczba łóżek - 64
- b) zatrudnienie:
 - 7 lekarzy z II st. specjalizacji z chirurgii ogólnej,
 - 1 lekarz z I st. specj. z chirurgii ogólnej,
 - pielęgniarka oddziałowa
 - starsza pielęgniarka koordynująca – 2,
 - starsze pielęgniarki odcinkowe – 27,
 - mgr pedagogiki opiekuńczej i pracy socjalnej,
 - salowe – 10,
 - dietetyczka,
 - sekretarki medyczne – 2.

Dążymy do poprawy jakości opieki nad chorym poprzez podnoszenie kwalifikacji personelu pielęgniarskiego o czym może świadczyć ukończenie przez:

- Dwadzieścia dziewięć pielęgniarek kursu doskonalącego w zakresie przetaczania krwi i preparatów krwiopochodnych.
- Dwadzieścia trzy pielęgniarki w zakresie organizacji i zarządzania w służbie zdrowia.
- Jedna pielęgniarka odbyła szkolenie w zakresie sposobu wykonywania badań endoskopowych.

c) wyposażenie oddziału:

- kardiomonitor – 2 szt,
- centrala intensywnego nadzoru medycznego,
- respiratohometry – 2 szt,
- rektoskop – 2 szt,
- kolonoskop – 1 szt,
- gastroskop – 1 szt,
- myjnia ręczna – 1 szt,
- przenośnik rolkowy – 1 szt.

• **Oddział Chorób Zakaźnych**

Stan obecny:

- a) liczba łóżek – 45

• **Oddział Wewnętrzny**

Stan obecny:

- a) liczba łóżek – 35

b) zatrudnienie :

- lekarze – 3,
- pielęgniarki – 12,
- sekretarka medyczna – 1,
- salowe – 4.

c) wyposażenie oddziału:

- elektrokardiograf – 2 szt,
- bronchofiberoskop – 1 szt,
- bronchoskop – 2 szt,
- kardiomonitor – 1 szt,
- wózek reanimacyjny – 1 szt,
- spirometr z komputerem i drukarką – 1 szt.

• **Oddział Otolaryngologiczny**

Stan obecny:

- a) ilość łóżek – 18

b) zatrudnienie

- lekarzy – 2,
- pielęgniarek – 8,
- sekretarka medyczna.

c) wyposażenie oddziału:

- audiometr diagnostyczny DA 65 firmy Danplex,

- audiometr impedancyjny ręczny HANT,
- bronchoskop,
- bronchoezofagoskop,
- mikroskop operacyjny,
- sprzęt endoskopowy do mikrochirurgii ucha,
- wiertarka protetyczna,
- aparat do elektrochirurgii,
- inhalator dyszowy.

- **Oddział Pediatryczny**

Stan obecny:

- a) ilość łóżek – 50
- b) zatrudnienie:
 - ordynator
 - lekarze – 4
 - pielęgniarki dyplomowane – 29
 - salowe – 10
 - sekretarka medyczna – 1
- c) wyposażenie
 - cieplarka dla niemowląt
 - inhalator
 - pulsoxymetr
 - pompy infuzyjne
 - ssaki elektryczne
 - aparaty Ambu
 - monitor bezdechu noworodków
 - otoskopy

- **Oddział Noworodkowy**

Stan obecny

- a) liczba łóżeczek – 32
- b) wyposażenie oddziału:
 - nowoczesne łóżeczko noworodkowe – 4 szt,
 - lampy do fototerapii – 2 szt,
 - CPAP – 1szt,
 - Popmpy infuzyjne – 2 szt,
 - Stanowisko resuscytacji – 1szt,
 - Cieplarka – 3 szt.
 - Pulsoxymetr – 2 szt.

- **Oddział Ginekologiczno - Położniczy**

Stan obecny:

a) zatrudnienie:

- ordynator + 5 lekarzy
- pielęgniarek 14
- położnych 8
- salowych 11
- sekretarka med. 1

b) wyposażenie oddziału:

- sala operacyjna do cięć cesarskich
- drobne narzędzia zabiegowe
- 4 szt. KTG w zakresie nadające się do kasacji, brak USG!!!

- **Naczelną Pielęgniarką**

Kadra pielęgniarska i położnicza zatrudniona w SPZZOZ w Koźienicach w 11 oddziałach szpitalnych: Izbie Przyjęć, Oddział Pomocy Doraźnej, Bloku Operacyjnym, Centralnej Sterylizacji oraz w Poradni Medycyny Pracy i 11 poradniach specjalistycznych liczy aktualnie 249 pielęgniarek i 33 położne.

Kwalifikacje personelu pielęgniarskiego i położniczego:

- Pięć pielęgniarek posiada tytuł magistra pielęgniarstwa,
- Dwanaście pielęgniarek i położnych z wykształceniem wyższym, w innym zakresie,
- Dwadzieścia trzy pielęgniarki i położne ze specjalizacją stosowną do wykonywanych czynności na konkretnym oddziale zatrudnione w 9 oddziałach szpitalnych.

Każda z pielęgniarek i położnych posiada ukończony przynajmniej jeden kurs dokształcający, a dodatkowo znaczna większość także ukończone kursy kwalifikacyjne i specjalistyczne z różnych dziedzin oraz kursy komputerowe.

Pielęgniarki zatrudnione na stanowisku kierowniczym spełniają wymogi kwalifikacyjne do zajmowania tego stanowiska.

- **Zakład pielęgnacyjno – opiekuńczy SP ZZOZ**

W strukturze szpitala działa również Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy. Zakład posiada 28 miejsc stałych. Średni pobyt pacjenta wynosi 5,5 miesiąca. Średni czas oczekiwania na przyjęcie do zakładu wynosi około 3 miesięcy.

Analizując zmiany demograficzne zachodzące w naszym społeczeństwie począwszy od 2000 roku następuje w Polsce wydłużenie życia kobiet. W 2001 r. średnie życie kobiet wynosiło 78,4 lat, a mężczyzn 70,2 lat. Zjawisku wydłużania się życia mieszkańców naszego kraju towarzyszy spadek liczby ludności w przedziale wiekowym 0-6 lat oraz od 20-29 lat co wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa, a tym samym rosnące potrzeby w zakresie usług o charakterze opiekuńczym. Z analizy danych Rocznika Statystycznego z 2002r. wynika, że nastąpił gwałtowny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, a wzrosła liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. Jednocześnie w świetle opracowanej przez GUS prognozy ludności do 2030 r. ogólna liczba ludności naszego kraju zmniejszy się o 609 tys. w stosunku do roku 2005, natomiast zwiększy się liczba ludności w wieku poprodukcyjnym o 3282 tys. Reasumując należy podkreślić, że w najbliższych latach przewidywanemu wzrostowi liczby ludności w wieku 65 lat i więcej towarzyszyć będzie stały spadek ludności aktywnej zawodowo i społecznie.

Podstawą podejmowania i realizowania nowych zadań w zakresie opieki długoterminowej są nowe potrzeby społeczeństwa. Większość ludzi podlega starzeniu patologicznemu przyspieszonemu przez towarzyszące przewlekłe choroby. Struktura współczesnej rodziny niestety nie sprzyja kształtowaniu optymalnych warunków mieszkaniowych, powodują niemożność opiekowania się chorymi i niepełnosprawnymi członkami rodziny, stąd widzą konieczność umieszczenia go w instytucji opiekuńczej.

W dokumencie Program Rozwoju Zakładów Pielęgnacyjno - Opiekuńczych MZiOS przewiduje do 2012 roku, uzyskanie docelowego wskaźnika 30 łóżek opieki

długoterminowej na 10 tys. mieszkańców co przybliży Polskę do krajów Europy. W związku z powyższymi czynnikami, które wyznaczają kierunek działań w ochronie zdrowia należy przemyśleć i przeanalizować możliwość powiększenia Zakładu Pielęgnacyjno - Opiekuńczego do około 60 łóżek. Przy czym należy uwzględnić łóżka do kontraktowania z NFZ i łóżka tzw. Komercyjne na krótki i długi pobyt.

4. SPRAWY SPOŁECZNE POWIATU KOZIENICKIEGO

4.1. Pomoc społeczna

Na terenie powiatu koziennickiego funkcjonuje siedem jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, które poprzez świadczenia finansowe, usługi opiekuńcze oraz pracę socjalną udzielają pomocy i wsparcia mieszkańcom swoich gmin:

- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koziennicach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głowaczowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabowie n/Pilicą,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Garbatce-Letnisko,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sieciechowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewoszowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Magnuszewie.

Ustawa o pomocy społecznej różnicuje poszczególne zadania gmin na:

- zadania własne,
- zadania własne o charakterze obowiązkowym,
- zadania zlecone.

W praktyce ośrodki pomocy społecznej realizują zadania w granicach posiadanych środków finansowych. Są to krótkotrwałe wsparcia w trudnych momentach życia jednostki lub rodziny, gdy inne wsparcie polityki społecznej zawodzą.

Zadania pomocy społecznej na szczeblu powiatu z woli ustawodawcy wykonywane są przez PCPR w Koziennicach jako samodzielna jednostkę budżetowa, podporządkowaną bezpośrednio Zarządowi Powiatu wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej.

Wraz z reformą administracyjnej struktury państwa rozpoczął się w Polsce proces reformowania polityki społecznej.

Zgodnie z ustawą powiat realizuje zadania o charakterze ponadgminnym, które mają charakter wyrównawczy w stosunku do gmin.

Powiat realizując zadania w zakresie pomocy instytucjonalnej prowadzi dwie placówki ponadgminne:

- **Dom Pomocy Społecznej w Kozienicach.**
- **Dom Małego Dziecka w Kozienicach.**

Dom Pomocy Społecznej w Kozieniach przy ulicy Lubelskiej 50 jest placówką przeznaczoną dla osób starszych przewlekle somatycznie chorych 44 osób z pododdziałem dla psychicznie chorych z liczbą miejsc 26.

Charakterystyka obiektu i położenia:

Obiekt wolnostojący. Trzy parterowe pawilony mieszkalne dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Otoczenie: kompleks budynków położony z dala od szosy wśród dużej ilości zieleni z przepływającą rzeką Zagożdżonką.

Do dyspozycji mieszkańców jest gabinet rehabilitacyjny (wyposażony w nowoczesny sprzęt), gabinety zabiegowe, świetlice wyposażone w sprzęt audiowizualny oraz bibliotekę, kaplica, telewizja kablowa, sala terapii zajęciowej.

Wolny czas mieszkańcy spędzają w zależności od indywidualnych zainteresowań i stanu zdrowia mieszkańcy mogą brać udział w zajęciach terapii zajęciowej (zajęcia plastyczne, zabawy, spacer, prace w ogródku, majsterkowanie, zajęcia kulinarne, zajęcia z zakresu samoobsługi oraz inne wyrabiające samodzielność).

W ramach działalności kulturalno-oświatowej mieszkańcy mogą brać udział w wyjazdach do kina, ogniskach, występach artystycznych, wycieczkach oraz imprezach okolicznościowych.

Dom Małego Dziecka w Kozienicach przy ulicy Żeromskiego 5 jest placówka typu socjalizacyjnego zapewniająca opiekę i wychowanie dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodzicielskiej w sytuacji, gdy nie ma możliwości umieszczenia tych dzieci w rodzinnej opiece zastępczej.

W placówce jest 45 miejsc dla dzieci od urodzenia do 5 roku życia.

Charakterystyka obiektu i położenia:

Dwukondygnacyjny budynek murowany położony jest na skraju lasu, wybudowany w 1983 roku, ciągle remontowany i doposażony w niezbędny sprzęt, jest w dobrym stanie.

Otoczenie domu jest ogrodzone, plac zabaw wyposażony w nowe spełniające wymogi unijne sprzęty typu tory przeszkód, huśtawka, karuzela.

Na placu jest altana gdzie dzieci w okresie letnim dużo przebywają na świeżym powietrzu.

Aby wyjść naprzeciw problemom opieki nad dziećmi i rodzina planuje się przekształcenie w placówkę wielofunkcyjną.

W powiecie kozienickim funkcjonuje 50 rodzin zastępczych, w których wychowuje się 61 dzieci. W tym 5 rodzin niespokrewnionych.

29 usamodzielnionych wychowanków zastępczych otrzymuje comiesięczną pomoc na pokrycie kosztów związanych z kontynuowaniem nauki.

Poza terenem naszego powiatu w 4 rodzinach zastępczych przebywa 8 dzieci pochodzących z naszego terenu, natomiast w placówkach opiekuńczo - wychowawczych umieszczonych jest 7 dzieci z naszego Powiatu.

4.2. Organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Na terenie Powiatu Kozienickiego na rzecz osób niepełnosprawnych działają następujące organizacje:

4.2.1. Warsztat Terapii Zajęciowej.

Jest placówką wsparcia dziennego działającą przy Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kozienicach przy ulicy Skłodowskiej 3. Uczestnikami warsztatu są osoby niepełnosprawne w stopniu znacznym lub umiarkowanym (28 osób).

WTZ jest placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Terapia odbywa się w następujących formach:

- Samoobsługa;
- Technika z informatyką;
- Plastyka;
- Krawiectwo;
- Rehabilitacja ruchowa;
- Psychoterapia.

W warsztacie funkcjonuje 5 pracowni tematycznych. Działalności WTZ w całości finansowania jest przez PFRON.

4.2.2. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział w Kozienicach.

Celem związku jest:

- zrzeszanie ludzi emerytów, rencistów i inwalidów dla poprawy ich warunków socjalno – bytowych oraz uczestniczenie w życiu społecznym;
- organizowanie życia kulturalnego emerytów, rencistów i inwalidów;
- udzielanie pomocy swoim członkom.

4.2.3. Polski Związek Niewidomych Koło w Kozienicach.

Celem działania Związku jest udzielanie pomocy osobom niewidomym i tracącym wzrok w adaptacji do życia w nowych warunkach oraz podniesienia poziomu ich sprawności funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym.

4.2.4. Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem „Koło Dzieci i Rodzin z Niepełnosprawnością Ruchową” Oddział w Kozienicach.

Towarzystwo zajmuje się pomocą rodzinom z dziećmi dotkniętymi problemami niepełnosprawnością.

5. DROGI PUBLICZNE, KOMUNIKACJA I TRANSPORT

5.1. Drogi publiczne i komunikacja

Zgodnie z art. 103 ustawy z dnia 13 października 1998r. – przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872), dotychczasowe drogi gminne oraz lokalne stały się z dniem 1 stycznia 1999 r. drogami gminnymi. Dotychczasowe drogi krajowe i wojewódzkie stały się drogami powiatowymi, o ile nie znalazły się w wykazie dróg krajowych i wojewódzkich określonych przez Radę Ministrów (Dz. U. Nr 160 z dnia 28 grudnia 1998r. poz. 1071).

Najistotniejsze powiązania komunikacyjne powiatu kozienickiego z układem zewnętrznym tworzone są dzięki ważniejszym trasom układu krajowego:

- droga krajowa nr 48 Białobrzegi – Kozienice – Dęblin, na długości w granicach powiatu 50,955 km.
- droga krajowa nr 79 Warszawa – Kozienice – Zwoleń, na długości w granicach powiatu 51,538 km.

Oprócz połączeń krajowych przez teren powiatu kozienickiego przebiegają drogi wojewódzkie na odcinkach:

- droga wojewódzka nr 691 Pionki – Laski – Garbatka, na długości w granicach powiatu 4,198 km,
- droga wojewódzka nr 737 Radom – Kozienice, na długości w granicach powiatu 6,772 km,
- droga wojewódzka nr 738 Słowiki – Góra Puławska, na długości w granicach powiatu 17,170 km,
- droga wojewódzka nr 782 Stacja kolejowa Bąkowiec – Bąkowiec – Garbatka, na długości w granicach powiatu 10,300 km,

- droga wojewódzka nr 788 Stacja kolejowa Sarnów – dr. 738, na długości w granicach powiatu 5,000 km,
- droga wojewódzka nr 822 Bąkowiec – Opactwo, na długości w granicach powiatu 4,335 km,
- droga wojewódzka nr 823 Wólka Wojcieszkowska – granica wojew. (rz. Wisła), na długości w granicach powiatu 4,000 km,
- droga wojewódzka nr 859 Stacja kolejowa Zajezerze – droga krajowa, na długości w granicach powiatu 0,120 km, w średnim stanie technicznym, wymaga modernizacji
- droga wojewódzka nr 730 Skurów – Warka – Głowaczów, na długości w granicach powiatu 19,218 km,
- droga wojewódzka nr 736 Warka – Magnuszew – rz. Wisła (Podłęż-dr. 801), na długości w granicach powiatu 18,033 km,

Na terenie powiatu znajduje się 52 odcinki dróg powiatowych o łącznej długości 293,1 km, tj. 265,9 km o nawierzchni twardej ulepszonej (bitumiczne i betonowe), wymagającej w 60% odnowy i modernizacji, 2,2 km o nawierzchni twardej nieulepszonej (brukowcowe i tłuczniowe), wymagających zmodernizowania nawierzchni poprzez wykonanie dywanika asfaltobetonowego i częściowo poszerzenia oraz 25,0 km dróg gruntowych wymagających budowy, są to:

- Nr 34 218 Stromiec – Wyborów
- Nr 34 221 Grabów n/Pilicą – Augustów
- Nr 34 222 Wyborów – Basinów
- Nr 34 231 Grabów n/Pilicą – Dziecinów
- Nr 34 219 Warka – Boże
- Nr 34 224 Magnuszew – Moniochy
- Nr 34 230 Zakrzew - Mniszew
- Nr 34 226 Przewóz Tarnowski - Chmielew
- Nr 34 223 Wola Magnuszewska – Lipinki

- Nr 34 222 Wyborów - Basinów
- Nr 34 224 Magnuszew - Moniochy
- Nr 34 507 Brzóza - Przejazd
- Nr 34 501 Ursynów - Aleksandrówka
- Nr 34 506 Brzóza - Radom
- Nr 34 224 Magnuszew - Moniochy
- Nr 34 503 Studzianki Panc. - Ryczywół
- Nr 34 532 Molendy - Garbatka
- Nr 34 534 Grudek Poduchowny - Bąkowiec
- Nr 34 531 Bogucin - Brzustów
- Nr 34 537 Garbatka - Czarnolas
- Nr 34 540 Gniewoszów - Chechły
- Nr 34 530 Borek - Gniewoszów
- Nr 34 536 Grudek – Sarnów
- Nr 34 526 Głusiec - Zbuczyn
- Nr 34 523 Sieciechów – Gniewoszów
- Nr 34 529 Zajezierze – Oleksów Poduchowny
- Nr 34 515 Kozienice – Mozolice Duże
- Nr 34 501 Ursynów - Aleksandrówka
- Nr 34 512 Holendry Kuźmińskie – Holendry Piotrkowskie
- Nr 34 519 Kozienice – Śmietanki
- Nr 34 515 Kozienice – Mozolice Duże
- Nr 34 510 Nowa Wieś – Kępa Bielańska
- Nr 34 520 Wólka Tyrzyńska - Staszów
- Nr 34 502 Ryczywół -Brzóza
- Nr 34 603 Świerże Górne – Antoniówka - prom-(gr.woj.)

Uzupełnieniem powyższej sieci dróg są drogi gminne.

W stosunku do dróg wojewódzkich, drogi powiatowe zostały przekazane w dużo gorszym stanie technicznym, nawet ze względu na to, że część dróg wojewódzkich

przed przekazaniem była drogami krajowymi i prace modernizacyjne były skierowane głównie na te drogi.

Jakość dróg powiatowych w obecnym stanie ma wiele do życzenia, ponieważ 60% tych dróg wymaga odnowy i modernizacji oraz corocznego remontu cząstkowego. Nie tylko, z tego powodu, że na większości powierzchni jezdni dróg występują wyboje i ubytki, gdyż to również i pobocza wymagają ścinki i profilowania, gdyż w większości są zawyżone i lokalnie zaniżone. Brak jest w dużej części rowów odwadniających a część przepustów jest w złym stanie, wymagających przebudowy oraz częściowo udroźnienia. Duża część oznakowania pionowego wymaga uzupełnienia i wymiany. Wiele odcinków dróg a szczególnie przechodzących przez tereny zalesione jest zakrzaczonych. Część łuków poziomych jest nienormatywna i wymaga korekty – przebudowy itp.

5.2. Transport drogowy

Działalność gospodarczą w zakresie transportu drogowego wykonywaną na podstawie wpisów do ewidencji działalności gospodarczej posiada 380 przedsiębiorców.

Od 1 stycznia 2004r. transport drogowy zarobkowy osób samochodami osobowymi i autobusami lub transport drogowy rzeczy pojazdami samochodowymi lub zespołami pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej ponad 3,5 t — od dnia uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej, mogą być wykonywane wyłącznie przez przedsiębiorców posiadających licencje.

Obecnie licencje na wykonywanie transportu drogowego osób posiada 15 przedsiębiorstw dysponujących 111 pojazdami, w tym 1 przedsiębiorstwo – 85 pojazdami.

Na wykonywanie transportu drogowego rzeczy aktualnie licencje posiada 23 przedsiębiorstwa dysponujące łącznie 33 pojazdami.

Na wykonywanie niezarobkowego przewozu drogowego na potrzeby własne, odpowiednie zaświadczenia posiada 29 przedsiębiorstw dysponujących łącznie 70 pojazdami.

Transport rzeczy pojazdami lub zespołami pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t wykonywany jest bez licencji i zaświadczeń.

W powiecie funkcjonuje 5 stacji kontroli pojazdów (w tym jedna okręgowa) zatrudniające łącznie 14 diagnostów oraz 8 ośrodków szkolenia kierowców, w których szkolenie przeprowadza 11 instruktorów.

5.3. Bezpieczeństwo ruchu drogowego

Bezpieczeństwo ruchu drogowego na drogach powiatowych polega m.in. na monitorowaniu ruchu drogowego poprzez wykonywanie pomiarów natężenia ruchu drogowego.

Obecnie do dróg powiatowych o największym natężeniu ruchu zaliczamy:

- 34506 Brzóza - Radom
- 34509 Świerże Górne – Nowa Wieś
- 34529 Zajezerze – Oleksów Poduchowny
- 34507 Brzóza - Przejazd
- 34502 Ryczywół - Brzóza
- 34230 Zakrzew - Mniszew
- 34224 Magnuszew – Moniochy

5.4. Stan prawny dróg powiatowych

W latach 1955 – 75 drogi budowane były przeważnie w czynach społecznych. Właściciele gruntów, przez które przebiegała droga oddawali je pod budowę bezpłatnie oraz brali czynny udział w wykonywaniu prac związanych z budową (ok. 50% wartości robót wykonywano w czynach społecznych). Dlatego w większości drogi te nie są uregulowane prawnie.

W związku z powyższym zachodzi konieczność dokonania regulacji dróg pod względem prawnym, w pierwszej kolejności tych odcinków, które są w planie robót do 2010 r.

5.5. Stacje Kontroli Pojazdów

W powiecie funkcjonuje 5 stacji kontroli pojazdów (w tym jedna okręgowa) zatrudniające łącznie 14 diagnostów.

5.6. Ośrodki Szkolenia Kierowców.

W powiecie funkcjonuje 8 ośrodków szkolenia kierowców, w których szkolenie przeprowadza 11 instruktorów.

6. KULTURA I KULTURA FIZYCZNA

6.1. Kultura

Na terenie powiatu kozienickiego znajdują się następujące placówki kultury:

- biblioteki publiczne z filiami;
- muzeum;
- Kozienickie Centrum Kultury Rekreacji i Sportu w Kozienicach ;
- świetlice wiejskie.

Na terenie powiatu kozienickiego działają biblioteki i filie:

- Biblioteka Pedagogiczna w Kozienicach
- Miejsko - Gminna Biblioteka Publiczna im. Franciszka Siarczyńskiego w Kozienicach.

Biblioteka ta pełni funkcję **biblioteki powiatowej** na podstawie porozumienia w sprawie realizowania zadań Powiatowej Biblioteki Publicznej dla Powiatu Kozienickiego zawartego w dniu 1 czerwca 2004 r. pomiędzy Powiatem Kozienickim a Miejsko – Gminną Biblioteką Publiczną im. ks. Franciszka Siarczyńskiego w Kozienicach.

- Gminna Biblioteka Publiczna w Garbatce Letnisko
 - filia biblioteczna w Bąkowcu
 - filia biblioteczna w Ponikowie
- Gminna Biblioteka Publiczna w Gniewoszowie
- Gminna Biblioteka Publiczna w Magnuszewie
 - filia biblioteczna w Chmielewie
 - filia biblioteczna w Mniszewie
- Gminna Biblioteka Publiczna w Sieciechowie
 - filia biblioteczna w Zajezierzu

- Gminna Biblioteka Publiczna w Głowaczowie
- filia biblioteczna w Brzózcie

Generalnie liczba placówek bibliotecznych jest zadawalająca (wyjątek stanowi gm. Grabów n/Pilicą gdzie nie ma biblioteki publicznej). Biblioteki publiczne dysponują dość dużym księgozbiorem w wysokości 186997 woluminów, co daje wskaźnik 300,25 na 100 mieszkańców (średni wskaźnik w województwie mazowieckim 299,22 na 100 mieszkańców).

Na terenie powiatu kozienickiego działa Muzeum Regionalne w Kozienicach (jednostka organizacyjna Gminy Kozienice) jest to muzeum o charakterze etnograficznym posiadające cenne zbiory z zakresu sztuki i etnografii. W muzeum organizowane są wystawy, koncerty muzyczne, spotkania kulturalne. Wydawane są katalogi, foldery i pocztówki.

W Kozienicach istnieje także Kozienickie Centrum Kultury Rekreacji i Sportu im. Bogusława Klimczuka (jednostka organizacyjna Gminy Kozienice).

6.2. Obiekty zabytkowe

Okresy świetności, bujnego rozkwitu regionu i czasu tragicznych wydarzeń przypominają zabytki, których w powiecie kozienickim zachowało się dość dużo. W okolicach można oglądać pałace, parki, kościoły, kaplice itp. Do obiektów kultury znajdujących się w powiecie kozienickim, wpisanych do rejestru zabytków należą:

- **Gmina Kozienice:**
 - Cmentarz żydowski z początku XVII w.; użytkowany w 1627r., zachowały się fragmenty 102 nagrobków.

- Budynek w stylu dworku, wybudowany w poł. XIX w., projektowany przez Jana Kantego, fontanna, budynek drewniany, dwutraktowy z gankiem wspartym na dwóch słupach przy ul. 1-go Maja 10 w Kozienicach.
- Willa w stylu modernizmu z 1923 r. przy ul. Kochanowskiego 20 w Kozienicach (Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kozienicach im. Franciszka Siarczyńskiego).
- Cmentarz grzebalny parafii rzym.-katolickiej założony w poł. XIX w., ponadto kwatery: prawosławnych, legionistów polskich z I-szej wojny światowej, żołnierzy poległych w 1939 r. i po 1945 r.
- Kościół parafialny, murowany z cegły, trójnawowy wzniesiony w latach 1868-1869
- Zespół pałacowo-parkowy z II połowy XVIII w. Wybudowany w latach 1778 – 1791 w stylu renesansu francuskiego wg projektu Franciszka Placidiego dla Króla Augusta Poniatowskiego. Przebudowano go następnie w 1839 – 1865 dla gen. Iwana Dehna i raz jeszcze w 1896 – 1900 przez Franciszka Arveuf.
- Kramy, pochodzą z połowy XIX w. częściowo drewniane, częściowo murowane z kolumnowymi podcieniami.
- Cmentarz rodziny Dehnów, założony w I poł. XIX w., najstarszy zachowany nagrobek pochodzi z 1845r.
- Kaplica drewniana z XVIII w. w Cudowie.
- Kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Brzeźnicy; murowany z cegły wybudowany w latach 1911-1937.
- Cmentarz grzebalny wyznania ewangelicko-augsburskiego w Chinowie Starym założony prawdopodobnie przed 1840 r. użytkowany do 1944 r.
- Dzwonnica cmentarna, drewniana z poł. XVIII w. w Świerżach Górnych (Dec. Nr 159/A/82)
- Kościół pw. Św. Katarzyny i dzwonnica w Ryczywole. Kościół murowany wybudowany w latach 1876-1884, zniszczony podczas wojny w 1944 r. i odbudowany w latach 1945-49. Dzwonnica wybudowana ok. 1884 r.

- Stodoła drewniana, datowana na lata 1870-80, zbudowana na planie wydłużonego prostokąta o 2-ch zapolach i spichlerzu po 1 stronie obiektu, dach 4-ro spadowy kryty strzechą słomianą w Stanisławicach.
- Cmentarz z I-szej wojny światowej. Geneza cmentarza związana jest z działaniami zbrojnymi w widłach Wisły i Pilicy w lecie 1915r. w miejscowości Świerże Górne.
- Zagroda z końca XIX w. W skład wchodzi chałupa dwutraktowa, chlewy, stodoła, spichlerz murowany z szopą drewnianą w miejscowości Wólka Tyrzyńska.

- **Gmina Garbatka-Letnisko**

- Pomnik Mauzoleum Legionistów w Żytkowicach, poświęcony walkom pod Laskami i Anielinem w 1914 r.
- Tartak z XIX w. w Molendach. Budynek tartaku o ścianach słupowo-ryglowych, szalowanych deskami pionowymi, dach dwuspadowy.

- **Gmina Głowaczów**

- Spichlerz murowany z poł. XIX w. w Brzózcie. Relikt dawnej zabudowy folwarcznej.
- Park krajobrazowy z XVIII w. w Brzózcie.
- Kościół parafialny pw. Św. Bartłomieja oraz dzwonnica w miejscowości Brzóza wybudowany w miejscu drewnianego kościoła spalonego w 1825 r. Ignacy Leopold Essmanowski wybudował w 1854 – 1856 neogotycką jednonawową świątynię.

- **Gmina Gniewoszków**

- Kościół parafialny pw. Św. Stanisława bpa, murowany z cegły i kamienia, pochodzi z XVIIw., później restaurowany w miejscowości Oleksów.

- Park krajobrazowy założony pod koniec XIX wieku w Regowie Starym (dec. Nr 305/A/85)
- Kościół parafialny N.M.P. Królowej Różańca Świętego pod wezwaniem św. Krzyża wybudowany w latach 1637 – 1681 (XVII w) wraz z pozostałościami klasztoru poddominikańskiego w Wysokim Kole wybudowany z kamienia wapiennego oraz cegły palonej, utrzymany w stylu włoskiego renesansu (kształtem przypomina trzynawową bazylikę).
- Park krajobrazowy, założony w XIX wieku w Boguszówce.
- Fort V został zbudowany w 1879r. należy systemu obronnego twierdzy Dęblin; relikw XIX-wiecznej fortyfikacji stanowi cenne źródło historii inżynierii wojskowej w Borku.

- **Gmina Grabów n/Pilicą**

- Budynek Urzędu Gminy, wybudowany w 1897r. jako strażnica służby granicznej austriackiej, przebudowany w latach dwudziestych (Dec. Nr 434a/A/90)
- Cmentarz wojenny z I wojny światowej w Grabowie n/P założony w 1914 – 1915 r., na którym zostali pochowani żołnierze polscy, rosyjscy i niemieccy. W ogrodzonej topolami części znajduje się kopiec i cokół betonowy z tablicą upamiętniającą poległych mieszkańców gminy Grabów w latach 1918 - 1920.

- **Gmina Magnuszew**

- Budynek plebanii przy kościele parafialnym – budynek drewniano-murowany z II ćw. XIX wieku w Magnuszewie.
- Kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela , murowany, wybudowany wg projektu arch. Joachima Hempla w latach 1786-1787 w Magnuszewie.
- Zespół pałacowo-parkowy, pochodzący z I-szej połowy XIX wieku w miejscowości Trzebień.

- Dawny zajazd, zbudowany na przełomie XVIII/XIX wieku w Magnuszewie.
- **Gmina Sieciechów**
 - Fort VI w Głuscu należy do systemu obronnego twierdzy Dęblin, zbudowany w 1879 r. modernizowany w latach 1905-1908.
 - Fort kolejowy „Wannowski” należy do systemu obronnego twierdzy Dęblin, zbudowany w latach 1885-1887, modernizowany w pocz. XX wieku w miejscowości Nagórniki Wielkie.
 - Kościół parafialny pw. Św. Wawrzyńca z XVIII w Sieciechowie wzniesiony w latach 1710 – 1769.
 - Zespół Opactwa Benedyktynów – w skład wchodzi: kościół parafialny pw. Wniebowzięcia M.B. i Dziesięciu Tysięcy Męczenników, budynek poklasztorny, dzwonnica, pałac opacki, dziedziniec przykościelny z murem. Zespół murowanych budynków barokowych z pozostałościami romańskimi. Wzniesiono w latach 1739 – 1748. Wewnątrz znajduje się polichromia Szymona Mańkowskiego przedstawiająca portrety Bolesława Chrobrego i Sieciecha.

6.3. Kultura fizyczna

Na terenie powiatu kozienickiego w chwili obecnej istnieje 17 stowarzyszeń sportowych i 20 uczniowskich Klubów Sportowych. Głównym moderatorem sportu młodzieżowego w powiecie jest Powiatowy Szkolny Związek Sportowy.

Powiatowy Szkolny Związek Sportowy zajmował się organizacją i przeprowadzaniem zawodów sportowych wynikających z kalendarza imprez Szkolnego Związku Sportowego. Zawody organizowane były dla szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadpodstawowych.

Celem strategicznym jest upowszechnianie sportu masowego poprzez rozwój działalności klubów sportowych.

7. OPIS STANU BEZPIECZEŃSTWA I PORZĄDEK PUBLICZNY

Zagrożenia występujące na terenie powiatu kozienickiego można podzielić na:

- Zagrożenia związane z oddziaływaniem sił przyrody.
- Zagrożenia związane z działalnością człowieka.
- Patologie społeczne.

Powiat kozienicki charakteryzuje duże zagrożenie powodziowe. Obszar powiatu a dokładnie czterech gmin Gniewoszków, Sieciechów, Kozienice, Magnuszew – przylegają do rzeki Wisły, długość obwałowań przekracza 80 km. Występują również inne rzeki:

- Radomka na długości 25 km.
- Pilica na długości 22 km.
- Zagożdżonka na długości 32 km.

Rzeki te nie posiadają obwałowań z wyjątkiem krótkich wałów przeciwpowodziowych przy ujściu do Wisły.

Na terenie powiatu kozienickiego mogą występować klęski żywiołowe takie jak: zawieje i zamiecie śnieżne, rozległe oblodzenia, huragany i duże mrozy mogące spowodować nieprzejezdność lub całkowity paraliż odcinków dróg i lub szlaków kolejowych. Mogą także występować zagrożenia epidemiologiczne związane z przemieszczaniem się ludności oraz zagrożenia związane z chorobami zwierząt domowych i leśnych (Puszcza Kozienicka).

W powiecie mogą powstać groźne w skutkach pożary przestrzenne.

Zagrożonymi rejonami urbanistycznymi są:

- Miasto Kozienice, część starej zabudowy w obrębie ulic: Warszawskiej, Radomskiej, Lubelskiej i Konstytucji 3 Maja.
- Niektóre wsie o zwartej zabudowie, np. Nowa Wieś w gminie Kozienice.
- Inne miejscowości, w których występuje zabudowa drewniana.

Ponadto na terenie powiatu znajduje się kilka zakładów szczególnie zagrożonych pożarami:

- Elektrownia „Kozienice” w Świerżach Górnych.
- Spółdzielnia Inwalidów w Kozienicach – branża drzewna i tworzywa sztuczne.
- „Esselte Polska” w Kozienicach – branża papiernicza.

Poważne zagrożenia pożarowe stwarzają duże kompleksy leśne Puszczy Kozienickiej i innych lasów, które zajmują 30% obszaru powiatu oraz inne zagrożenia związane z funkcjonowaniem zakładów przemysłowych ze względu na wykorzystywane tam różne instalacje zawierające gazy i substancje łatwopalne.

Trasami kolejowymi przebiegającymi przez teren powiatu Kozienice przewożone następujące środki:

- kwas solny,
- wodorotlenek sodu,
- olej opałowy,
- etylina i olej napędowy.

Głównymi trasami drogowymi przewożone są następujące materiały niebezpieczne:

- etylina,
- propan-butan.

Duże zagrożenie mogą wywoływać również awarie infrastruktury technicznej, w tym instalacji elektro-energetycznych, gazowych, wodno-kanalizacyjnych, kanalizacyjnych i ciepłowniczych. Do infrastruktury technicznej należy zaliczyć również sieć dystrybutorów paliw płynnych i gazu płynnego, których na terenie powiatu zlokalizowanych jest ponad 20.

Odrębną grupą zagrożeń są wypadki i katastrofy z których na czoło wysuwają się wypadki drogowe. Na terenie powiatu występuje 970 km dróg, z czego: 103 km to drogi krajowe, 72 km drogi wojewódzkie, ok. 300 km stanowią drogi powiatowe, a ok. 500 to drogi gminne.

Najbardziej patologiczne zjawiska wskazywane przez społeczeństwo w badaniach ankietowych jest:

- alkoholizm;
- narkomania;
- chuligaństwo;
- wandalizm;
- młodzieżowe gangi przestępcze.

Nie oznacza to, że zjawiska te oceniane negatywnie, występują równocześnie z jednakowym nasileniem i stanowią szczególne zagrożenie.

8. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Na dzień 31.12.2003r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Koźienicach wyniosła 5.673 osób, tj. o 478 osób mniej niż w końcu grudnia 2002r.

W ubiegłym roku. Zarejestrowano 4035 bezrobotnych a wyłączono z ewidencji 4513 osoby.

Wyrejestrowania zostały dokonane z następujących powodów:

- podjęcia pracy - 2039 osób, tj. 45,2% wszystkich wyrejestrowanych,
- niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy 1526 osób – 33,8 %,
- inne powody (m.in. dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego, ukończenie 60/65 lat, nabycie praw emerytalnych lub rentowych, podjęcie nauki) –21,%.

Odływ z bezrobocia w latach 2000-2002 obrazuje poniższa tabela. Przedstawiono w niej 2 główne powody odływu z bezrobocia: podjęcie pracy oraz nie potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy.

Wyszczególnienie	2001r.	Udział %	2002r.	Udział %	2003r.	Udział %
Wyrejestrowano, w tym z powodu:	3573	100	3605	100	4513	100
podjęcia pracy,	1903	53,3	1828	50,7	2039	45,2
nie potwierdzenia gotowości do podjęcia,	1145	32	1199	33,3	1526	33,8
inne powody: np. dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego, ukończenie 60/65 lat, nabycie praw emerytalnych lub rentowych, podjęcie nauki	525	14,7	578	16	948	21

Stopa bezrobocia liczona jako wskaźnik procentowy liczby bezrobotnych do zawodowo czynnych (wg szacunku GUS) na terenie działania PUP w Kozienicach wyniosła:

- w I kwartale 2003r. (na koniec marca) – 17,7%,
- w II kwartale 2003r (na koniec czerwca) - 16,7 % ,
- w III kwartale 2003r. (na koniec września) – 16,4%,
- w IV kwartale 2003 (na koniec grudnia) – 16,4%.

Stopa bezrobocia dla woj. mazowieckiego wyniosła na koniec grudnia 2003r. - 13,7%, w kraju 18%.

Wśród ogółu zarejestrowanych w końcu grudnia 2003 r. dominują bezrobotni w wieku do 24 lat -1592 osoby oraz w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat - 1587 osób. Stanowią oni łącznie 56 % ogółu bezrobotnych.

Kolejną grupę pod względem liczebności stanowią osoby w przedziale wiekowym od 45 do 54 lat – 1.169 osób (20,6 %).

Bezrobotni w wieku 35 – 44 lat, 55-59 i pow. 60 lat są mniej liczni i stanowią odpowiednio: 1117; 165; 43 osoby.

Bezrobotni według wieku

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych 31.12.2001r.	Udział %	Liczba bezrobotnych 31.12.2002r.	Udział %	Liczba bezrobotnych 31.12.2003r.	Udział %
do 24 lat	1693	28,6	1796	29,2	1592	28
25-34 lat	1654	28	1705	27,7	1587	28
35 – 44 lat	1280	21,6	1239	20,1	1117	19,7
45-54 lat	1136	19,2	1204	19,6	1169	20,6
55-59 lat	133	2,2	167	2,7	165	2,9
60 i więcej	26	0,4	40	0,7	43	0,8
Ogółem	5922	100	6151	100	5673	100

Z przedstawionej tabeli wynika, że w ostatnich latach zanotowano spadek liczby bezrobotnych w grupie wiekowej 35-44 lat oraz wzrost w grupie bezrobotnych w wieku : 55-59 lat. Na przestrzeni 2003r. ta tendencja nadal się utrzymała.

Na dzień 31.12.2003r. w rejestrach PUP w Kozienicach figurowało 2888 kobiet, co stanowi 50,9% ogółu zarejestrowanych.

Wśród bezrobotnych kobiet:

- 94% nie posiadało prawa do zasiłku,
- 31,6% dotychczas nie pracowało

Wśród bezrobotnych kobiet dominują osoby w przedziale wiekowym 25-34 lat- 882 osób (30,5 %) oraz 18-24 lat – 760 kobiet (26,3%).

Najwięcej bezrobotnych kobiet posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe – 1097 osób, tj. 38% ogółu bezrobotnych kobiet.

W minionym roku 847 kobiet podjęło pracę.

Strukturę bezrobotnych wg poziomu wykształcenia cechuje przewaga osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym. Stanowią oni łącznie 70,5% ogółu bezrobotnych (z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 39,3 %,gimnazjalnym i poniżej– 31,2%).

Trzecią grupę pod względem liczebności stanowią bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 20,6%

Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyższym są mniej liczni; ich udział wynosi odpowiednio: 5,4 %; 3,5 %.(śr. ogóln. - 309 osób, wyższe – 197 osób.)

Bezrobotni wg poziomu wykształcenia.

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych 31.12.2001r.	Udział %	Liczba bezrobotnych 31.12.2002r.	Udział %	Liczba bezrobotnych 31.12.2003	Udział %
Wyższe	149	2,5	207	3,3	197	3,5
policealne i śr. zawodowe	1226	20,7	1311	21,3	1171	20,6
średnie ogólnokształcące	281	4,7	310	5,1	309	5,4
zasadnicze zawodowe	2474	41,8	2484	40,4	2228	39,3
podstawowe i niepełne podstawowe	1792	30,3	1839	29,9	1768	31,2
Ogółem	5922	100	6151	100	5673	100

Jak wynika z powyższej tabeli wzrósł wskaźnik procentowy bezrobotnych z wykształceniem wyższym oraz średnim ogólnokształcącym, natomiast spadek odnotowano w grupie bezrobotnych posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe.

Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi wyniosła na koniec grudnia 2003r. – 3945 osób, tj. 69,5% ogółu bezrobotnych. W tej grupie 3612 osoby nie posiadało prawa do zasiłku.

Z powodu podjęcia pracy z ewidencji wyłączono 1319 osoby.

Liczba osób nowo zarejestrowanych mieszkających na wsi wyniosła w minionym roku 2614osób, tj. 64,8% napływu bezrobotnych.

Na dzień 31.12.2003r. w PUP w Kozienicach zarejestrowanych było 277 absolwentów.

Największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 110 osób oraz zasadniczym zawodowym – 78 osób.

W ubiegłym roku. pracę podjęło 175 absolwentów, w tym : szkół policealnych i średnich zawodowych – 110 osób, wyższych – 58 osoby, zasadniczych zawodowych – 78, średnich ogólnokształcących – 28.

Analiza danych statystycznych pokazała, że długotrwale bezrobotni – zarejestrowani powyżej 12 miesięcy stanowią 60% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2002r odnotowano wzrost o 2,4%.

Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy przedstawia się następująco:

Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych na dzień 31.12.2001r.	Udział %	Liczba bezrobotnych na dzień 31.12.2002r.	Udział %	Liczba bezrobotnych Na dzień 31.12.2003	Udział %
do 6 miesięcy	1477	24,9	1691	27,5	1600	28,2
Od 6 do 12 miesięcy	827	14	916	14,9	671	11,8
Od 12 do 24 miesięcy	1391	23,5	1099	17,9	1027	18,1
powyżej 24 miesięcy	2227	37,6	2445	39,7	2375	41,9
Ogółem	5922	100	6151	100	5673	100

Powyższa tabela pokazuje systematyczny wzrost udziału bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy w stosunku do ogółu zarejestrowanych. Wśród 3540 bezrobotnych zarejestrowanych powyżej 12 miesięcy - 70,3% pozostawało bez pracy powyżej 24 miesięcy.

Na dzień 31.12.2003r. struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy przedstawia się następująco:

okres pozostawania bez pracy	ogółem	udział (%)
do 6 m-cy	1.600	28,2
od 6 do 12 m-cy	671	11,8
od 12 do 24 m-cy	1027	18,1
pow. 24 m-cy	2375	41,9

Długotrwałe bezrobocie stanowi szczególnie trudny problem do rozwiązania na lokalnym rynku pracy.

Wg stanu na dzień 31.12.2003r. w rejestrach PUP figurowało 5202 osoby bez prawa do zasiłku, co stanowi 91,7% wszystkich zarejestrowanych. Na koniec grudnia ub.r. wskaźnik ten wyniósł 81,6%.

Wśród bezrobotnych kobiet aż 94,1% nie posiadało prawa do zasiłku.

W ubiegłym roku. pracę podjęło 2039 bezrobotnych, w tym 847 kobiet.

Najwięcej bezrobotnych podjęło pracę w m-cu maju - 255 osób, października –220 osób.

9. OCHRONA ŚRODOWISKA I ROLNICTWO

9.1. Ochrona środowiska

Obszar powiatu jest zróżnicowany pod względem ukształtowania powierzchni terenu. Pod względem fizycznogeograficznym (J. Kondracki, 1998) wchodzi w skład podprowincji Niziny Środkowopolskie (318), makroregionu Nizina Środkowomazowiecka (318.7), dwóch mezoregionów:

8. Dolina Środkowej Wisły 318.75 (dolina Wisły)

9. Równina Kozienicka 318.77

Dolina Środkowej Wisły (318.75) ciągnie się wzdłuż całego powiatu. Szerokość doliny wynosi 10-12 km. Rzeka płynie w pobliżu lewego zbocza doliny, która stanowi granicę denudacyjną Równiny Kozienickiej. Wisła rozlewa się szeroko (do 1 km), w korycie występują kępy i mielizny. Towarzyszy jej szeroki zalewowy taras łąkowy, chroniony wałami przeciwpowodziowymi. fragmentarycznie po lewej stronie rzeki występuje piaszczysty taras wydmowy.

Równina Kozienicka (318.77) zajmuje pozostałą część powiatu. Jest to równina denudacyjna, na powierzchni zalegają piaski wydmowe, na których zachowały się pozostałości Puszczy Kozienickiej, na terenie której utworzono Kozienicki Park Krajobrazowy. Rzędne terenu dochodzą do 164.5 m n.p.m. Przez środek równiny płynie rzeka Radomka. Wyodrębnia się również Dolina Dolnej Pilicy.

Atutem powiatu są duże możliwości intensyfikacji produkcji ekologicznej, rozwijanej równoległe z agroturystyką i ekoturystyką. Dotyczy to w szczególności obszarów, objętych prawną ochroną przyrody.

Stan środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia na tle niektórych problemów zagospodarowania przestrzennego.

Występowanie obok siebie różnorodnych form ukształtowania terenu stwarza dużą różnorodność siedlisk i zbiorowisk roślinnych, a to z kolei wpływa na bogactwo flory i fauny. Część powiatu kozienickiego podlega szczególnym zasadom ochrony

środowiska. Na terenie powiatu (w południowej części) znajduje się Kozienicki Park Krajobrazowy, utworzony dla ochrony naturalnych lasów Puszczy Kozienickiej wraz ze strefą ochronną (otuliną).

Uzupełnieniem form ochrony przyrody jest Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Pilicy i Drzewiczki znajdujący się w północnej części omawianego terenu (dolina Pilicy), utworzony dla ochrony terenów dolinowych.

Na omawianym terenie występują trzy rezerwaty przyrody leśnej „Olszyny” (gm. Magnuszew), „Zagożdżon” (gm. Kozienice) i „Krępiec” (gm. Garbatka Letnisko) oraz liczne użytki ekologiczne w Kozienickim Parku Krajobrazowym. Zarejestrowano również kilkadziesiąt pomników przyrody.

Do najważniejszych walorów środowiska przyrodniczego można zaliczyć:

- bogate zasoby biologiczne,
- występowanie na terenie powiatu korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych o randze krajowej, jak i międzynarodowej,
- ważne elementy europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000^{*},
- kompleksy leśne,
- zasoby wód podziemnych
- obszary gleb o wysokiej klasie bonitacyjnej, szczególnie w dolinach rzecznych,
- stosunkowo czyste powietrze,
- duże walory krajobrazowe, zwłaszcza wynikające z występowaniem rzeki Wisły i Pilicy oraz Puszczy Kozienickiej,
- rozbudowany system prawnej ochrony przyrody (do przesłanek dalszego rozwoju należy nie tylko dostosowywanie do sieci Natura 2000 i ECONET-

^{*} Sieć NATURA 2000 jest tworzona w związku z koniecznością przyjęcia przez Polskę dwóch dyrektyw Unii Europejskiej dotyczących ochrony przyrody: Dyrektywy w sprawie ochrony siedlisk naturalnych i dzikiej flory i fauny (w oparciu o nią wytypowano Specjalne Obszary Ochrony SOO) oraz Dyrektywy w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków (stanowiącej podstawę do wydzielenia Obszarów Specjalnej Ochrony OSO).

PL., ale także zmniejszenie antropopresji na terenach najsłabszych glebowo, obecnie nie uprawianych rolniczo).

Konsekwencją zalet przyrodniczych powiatu jest występowanie obszarów o wysokich walorach turystyczno-wypoczynkowych, w znacznym stopniu niezagospodarowanych.

Oprócz oczywistych walorów, istnieją liczne słabe strony i zagrożenia dla środowiska przyrodniczego. Na ich obraz składają się:

- brak dostatecznej retencji;
- zły stan jakości wód powierzchniowych – w roku 2001 żadna rzeka nie osiągnęła I i II klasy czystości, III klasę wykazuje rzeka Pilica, wody pozaklasowe posiada rzeka Wisła, Radomka i Zagożdżonka. Jedną z głównych przyczyn takiego stanu rzeczy jest dysproporcja pomiędzy długością sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, zwłaszcza na terenach wiejskich);
- podatność wód podziemnych na zanieczyszczenie wynikająca ze struktury geologicznej;
- punktowe skażenie gleb metalami ciężkimi (zarówno w wyniku zjawisk naturalnych, oraz przypuszczalnego oddziaływania większych tras komunikacyjnych).

Czynnikiem potęgującym zagrożenia środowiskowe jest konflikt między eksploatacją surowców, a prawną ochroną przyrody. Obecnie do rekultywacji przeznaczony jest teren po eksploatacji piasku w Żytkowicach znajdujący się na obszarze otuliny KPK. Odkrywkowa eksploatacja kopalin ma duży i prawie zawsze negatywny wpływ na krajobraz. Na terenie powiatu istnieją liczne lokalne odkrywki po eksploatacji piasku i żwiru.

Najważniejszymi barierami ekologicznymi utrudniającymi prawidłowe funkcjonowanie systemu przyrodniczego są trasy komunikacyjne przecinające obszary chronione i korytarze ekologiczne, co prowadzi do fragmentacji ekosystemów.

Poważne problemy związane ze stanem środowiska przyrodniczego to także nadmierne obciążenie rzek substancjami biogennymi wynikające z nierozwiązanej gospodarki ściekowej w skali poszczególnych zlewni cząstkowych (Sieciechów, Gniewoszków, Magnuszew).

Dopełnieniem obrazu zagrożeń i konfliktów środowiskowych są nierozwiązane problemy w zakresie gospodarowania odpadami. Powszechnie dostrzeganym zjawiskiem jest powstawanie „dzikich wysypisk”. W poprzednich dziesięcioleciach, decydując się na lokalizację instalacji służących unieszkodliwianiu odpadów, nie zawsze uwzględniano aspekt środowiskowy. Niektóre składowiska usytuowano na terenach mających duże znaczenie dla ochrony krajobrazu i wód podziemnych. W rezultacie, składowiska znajdują się w granicach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, które obejmują cały teren powiatu kozienickiego. Te właśnie względy powodują, że wśród najpilniejszych zadań w zakresie ochrony środowiska znajdują się: utworzenie systemu kompleksowego gospodarowania odpadami oraz działania polegające na rekultywacji oraz likwidacji niektórych składowisk. Na terenie powiatu działania takie są prowadzone. Prowadzona jest likwidacja „dzikich wysypisk”. Zrekultywowano składowisko przemysłowe Prefabetu Kozienice S.A. oraz wylewisko zakładowe Ogrodniczej Spółdzielni w Magnuszewie. Pod koniec 2003 r. rozpocznie się likwidacja mogilnika na przeterminowane środki ochrony roślin w Zajezierzu, gm. Sieciechów.

Obszar powiatu kozienickiego jest bardzo zróżnicowany pod względem klas bonitacyjnych gleb od I do VI. Największy udział mają gleby dolinowe – torfowe, torfowo-mułowe, murszaste i bardzo lekkie mady występujące w dolinach Radomki, Pilicy, Zagożdżonki i mniejszych cieków. Występują tu również gleby tarasu zalewowego niższego i wyższego rzeki Wisły. Są to grunty dobre i bardzo dobre

zaliczane do kompleksów uprawowych pszennych dobrych i bardzo dobrych oraz żytnich bardzo dobrych. Na pozostałym obszarze dominują gleby piaszczyste i piaszczyste nadglinowe niskiej klasy.

9.2. Gospodarka zasobami naturalnymi (geologia).

Pod względem geologicznym obszar powiatu kozienickiego znajduje się w obrębie niecki brzeżnej, zbudowanej z utworów kredy, w obrębie niecki mazowieckiej wypełnionej osadami trzeciorzędowymi i czwartorzędowymi.

Bezpośredni związek z budową geologiczną ma występowanie wód podziemnych. Na terenie powiatu wody podziemne występują w utworach kredowych, trzeciorzędowych i czwartorzędowych.

W podłożu występują utwory kredy górnej reprezentowane przez mułowce, wapienie i margle. Strop tych utworów występuje na głębokości od 30 m, w południowej części powiatu, do 220 m w części północnej.

Osady trzeciorzędowe reprezentowane są przez utwory miocenu i oligocenu wykształcone w postaci piasków, żwirów, ilów, mułków. Miąższość utworów wynosi od kilku do 120 m.

Czwartorzęd na omawianym terenie wykształcony jest w postaci piasków i żwirów rzecznych. Miejscami występują mułki, namuły, mady rzeczne, ily, torfy i piaski eoliczne. Miąższość utworów jest zróżnicowana i wynosi od 20 do 90 m.

Poziom wodonośny górnokredowy posiada charakter użytkowy w południowej i centralnej części powiatu. Związany on jest z wapieniami i marglami. Zwierciadło wody występuje na głębokości 15-50 m w gminach południowych, natomiast na terenie Kozienic na głębokości 50-100 m i występuje pod ciśnieniem hydrostatycznym. Wydajności potencjalne studni wierconych są zróżnicowane i najczęściej wynoszą 10-30 m³/h i 30-50 m³/h. Poziom ten jest izolowany od powierzchni terenu przez utwory czwartorzędowe i trzeciorzędowe. Jakość wody podziemnej w większości badanych studniach wierconych wykazuje podwyższoną

zawartość żelaza i manganu wymagającą prostego uzdatniania. Na terenie powiatu poziom ten należy do GZWP 405 Niecka Radomska o charakterze szczelinowo-krasowym.

Poziom trzeciorzędowy związany jest z występowaniem oligoceńskich utworów piaszczystych i żwirowych oraz z piaskami miocenu, które występują w łączności hydraulicznej z wodami czwartorzędowymi. Eksploatowany jest on przeważnie w centralnej i północnej części omawianego rejonu. Zwierciadło wody występuje na głębokości 50-120 m pod ciśnieniem hydrostatycznym. Często zwierciadło wody stabilizuje się powyżej powierzchni terenu. Wydajności potencjalne studni wierconych są zróżnicowane i najczęściej wynoszą 10-30 m³/h i 50-70 m³/h, lokalnie wydajności studni dochodzą do 120 m³/h. Poziom ten jest izolowany od powierzchni terenu przez utwory czwartorzędowe i trzeciorzędowe utwory ilaste. Jakość wody podziemnej wykazuje podwyższoną zawartość żelaza i manganu wymagającą prostego uzdatniania.

Czwartorzędowe piętro wodonośne tworzą poziomy podglinowe, międzyglinowe i poziomy dolin rzecznych. Poziomy te występują na całym terenie powiatu. Lokalnie poziom ten znajduje się w łączności hydraulicznej z niżej występującym poziomem trzeciorzędowym i kredowym. Zwierciadło wody jest przeważnie swobodne i występuje na głębokości kilku metrów. Wydajności potencjalne studni wierconych są bardzo zróżnicowane i zmieniają się w szerokim przedziale 10-120 m³/h. Poziom ten jest słabo izolowany od powierzchni terenu, w związku z tym narażony jest na zanieczyszczenia. Jakość wody podziemnej wykazuje podwyższoną zawartość żelaza i manganu, czasami wymagające skomplikowanego uzdatniania. W rejonie składowiska popiołów stwierdzono ponadnormatywną zawartość siarczanów i boru.

Na terenie powiatu występują udokumentowane złoża: kruszywa naturalnego (piaski), węgla brunatnego, torfu. Wielkości zasobów są różne, mogą być eksploatowane na potrzeby lokalne, przemysłowe. Złóża można podzielić na:

- Złóża zagospodarowane – aktualnie eksploatowane.
- Złóża udokumentowane, niezagospodarowane (nigdy nieeksploatowane lub których eksploatacji zaniechano) wśród tych złóż można wydzielić:
 - złóża które zostały udokumentowane w latach 1950 – 1960 (złóża piasków)
 - złóża położone w obrębie terenów prawnie chronionych.
 - złóża które udokumentowano ale odstąpiono od wydobywania.

Do najważniejszych udokumentowanych złóż należą:

Kruszywo naturalne:

- złóże „BRZÓZA” (piaski) o zasobach 83.000 Mg o powierzchni 17.827 m² eksploatowane położone w gm. Głowaczów,
- złóże „DZIECINÓW” (piaski) o zasobach 66.900 Mg o powierzchni 12.336 m² nieeksploatowane położone w Grabowie n/Pilicą,
- złóże „BRZÓSTÓW” (piaski) o zasobach 157.400 Mg o powierzchni 5986 m² eksploatowane położone w gm. Garbatka Letnisko,
- złóże „WÓLKA BRZÓZKA” (piaski) eksploatowane położone w gm. Głowaczów,
- złóże „NOWINY” (piaski) o zasobach 474.830 Mg o powierzchni 16.240 m² zaprzestano eksploatacji. gm. Kozienice,
- złóże „CECYLÓWKA” (piaski) o zasobach 12.218.300 Mg nieeksploatowane (Otulina Kozienickiego Parku Krajobrazowego) gm. Głowaczów,
- złóże „ŻYTKOWICE” (piaski) o zasobach 3.171.000 Mg eksploatowane gm. Garbatka Letnisko,
- piaski pozyskiwane w trakcie prac regulacyjnych na rzece Wiśle (Prefabet Kozienice S.A. uzyskał pozwolenie wodnoprawne po pobór kruszywa)
- złóża torfu 787 ha o zasobach 8,6 mln m³.

Niekorzystnym efektem działalności górniczej jest powstanie wyrobisk pokopalnianych. Na terenie powiatu kozienickiego poza legalną działalnością szczególnie niekorzystne dla środowiska jest nielegalne pozyskanie kopaliny. Zagrożenia wynikające z tej działalności:

- degradacja warstwy urodzajnej,
- zniekształcenie powierzchni ziemi,
- zniekształcenie krajobrazu,
- zmiana stosunków wodnych,
- powstanie dzikiego składowiska odpadów.

W związku z prowadzona legalną działalnością górniczą na właścicielu ciąży obowiązek rekultywacji. W 2003 r., Zakłady Silikatowe w Żytkowicach rozpoczęły rekultywację części wyeksploatowanego złoża o powierzchni 5,05ha. Ponadto na terenie powiatu firma ZUTER S.A. oraz PHU SUL prowadzą stopniową rekultywację terenów po nielegalnych kopalniach.

PODSUMOWANIE:

- Atuty:
 - Dostępność kopalni stanowiących surowiec do produkcji materiałów budowlanych dla zakładów: Prefabet Kozienice S.A., Zakłady Silikatowe w Żytkowicach, Fabryka Domów w Bogucinie.
 - Dostępność wód podziemnych.
 - Możliwość legalne pozyskania kopalni przez osoby prywatne.
 - Stopniowa likwidacja wyrobisk po nielegalnych kopalniach.
- Słabości:
 - Wody podziemne wymagają uzdatniania (Mn i Fe)
 - „Proceder” nielegalnego pozyskiwania kopalni.
 - Liczne wyrobiska po „dzikich” kopalniach.

9.3. Zarządzanie środowiskiem

- Gospodarka odpadami

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, prawidłowa gospodarka odpadami stała się jedną z integralnych części działalności gospodarczej podmiotów korzystających ze środowiska (przedsiębiorstwa w rozumieniu ustawy Prawo działalności gospodarczej, osoby prawne prowadzące działalność wytwórczą, usługową).

Właściwe postępowanie z odpadami musi się odbywać nie tylko z zachowaniem bezpieczeństwa i higieny pracy, ale również z wymogami ochrony środowiska w zakresie którym obejmuje:

- zapobieganie powstawania odpadów lub minimalizację ich ilości,
- bezpieczne dla środowiska wykorzystanie gospodarcze odpadów (odzysk),
- unieszkodliwianie odpadów których nie poddano procesom odzysku.

Priorytetowy zadaniem nałożonym na podmioty korzystające ze środowiska jest ograniczenie powstawania odpadów niezależnie od ich rodzaju i ilości. Ostatecznością jest poddanie odpadów procesowi unieszkodliwienia (w tym składowania na składowiskach).

Analiza aktualnego stanu gospodarki odpadami

Odpady wytwarzane na terenie powiatu kozienickiego ze względu na miejsce ich wytworzenia można podzielić na:

- odpady komunalne,
- odpady przemysłowe.

W gospodarstwach domowych i obiektach infrastruktury powstają typowe rodzaje odpadów komunalnych (odpady domowe i podobne do domowych) takie jak:

- odpady organiczne (pochodzenia roślinnego, zwierzęcego i inne),
- papier i tektura,

- tworzywa sztuczne,
- materiały tekstylne,
- szkło,
- metale,
- odpady mineralne.

Ponadto, w skład strumienia odpadów komunalnych wchodzi również odpady wielkogabarytowe, odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych, odpady z pielęgnacji terenów zielonych, odpady z czyszczenia ulic i placów oraz odpady niebezpieczne takie jak baterie i akumulatory, świetlówki, chemikalia itp. Na terenie powiatu kozienickiego nie prowadzi się badań składu morfologicznego odpadów domowych i odpadów z obiektów infrastruktury. Na składowiska trafiają odpady komunalne wymieszane, jedynie bezpośrednio przed składowaniem wykonuje się szacunkowe analizy składu i ilości odpadów komunalnych. Ilości wytworzonych w 2002 r. odpadów w powiecie kozienickim z WPGO wyniosły 17 420 Mg/rok.

Według uzyskanych informacji ilość odpadów komunalnych w 2001 r. zebranych na terenie powiatu kozienickiego wyniosła 18.054,6 Mg, zaś w 2002 r. 16.013 Mg. Z zebranych informacji wynika, iż zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych w powiecie Kozienice objętych jest od 30 % do 80 % mieszkańców.

9.4. Rodzaje i ilości odpadów poddawanych procesowi odzysku i unieszkodliwiania

Procesom odzysku poddawane są odpady pochodzące z selektywnej zbiórki oraz frakcje wydzielone z odpadów komunalnych mieszanych, wyselekcjonowane już w miejscu składowania. W powiecie kozienickim na szeroką skalę wprowadzono segregację odpadów w Kozienicach i Garbatce-Letnisko.

Selekcja i odzysk odpadów następuje równocześnie na składowisku odpadów. W specjalnej hali zebrane w sposób selektywny surowce wtórne są doczyszczane,

prasowane i belowane (makulatura, tworzywa sztuczne) lub bez obróbki kierowane do boksów (szkło, metale). Pozostałe odpady - komunalne niesegregowane, odpady zielone, osady ściekowe z oczyszczalni i odpady z cmentarzy – deponowane są osobno na wydzielonych specjalnie miejscach.

Ilości wyselekcjonowanych surowców wtórnych z odpadów komunalnych w 2001 i 2002 r. na terenie powiatu kozienickiego przedstawiono poniżej.

Ilość wyselekcjonowanych odpadów poddawanych procesom odzysku (recykling materiałowy) w latach 2001-2003 w (Mg) w powiecie kozienickim.

Lp.	Gmina	Rodzaj odpadów	Ilość odpadów (Mg)		
			2001	2002	2003 (I-VI)
1.	Kozienice	makulatura	34,5	46,7	
		tworzywa sztuczne (PET)	7,67	12,3	
		stłuczka szklana	46,45	39,0	
		puszki	0,019		
2	Garbatka-Letnisko	papier i tektura	0,3	1,42	
		szkło	7,6	27,02	
		metale	2,1	10,82	
		tworzywa sztuczne	2,1	2,79	
3	Głowaczów	papier, karton, tektura, opakowania	-	13,2	29,9
		szkło	-	16,0	9,8
		puszki	-	1,0	0,292
		tworzywa sztuczne	-	7,0	20,67
		metale	-	-	1,42
razem:			99,75	177,25	62,08

Składowanie odpadów

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych w powiecie jest ich składowanie na składowiskach komunalnych.

Według zebranych ankiet w latach 2000-2002 z powiatu kozienickiego przekazano na składowiska odpadów komunalnych następujące ilości odpadów:

- 2000 r. – 13 805 Mg;
- 2001 r. – 18 054 Mg;
- 2002 r – 16 013 Mg odpadów komunalnych.

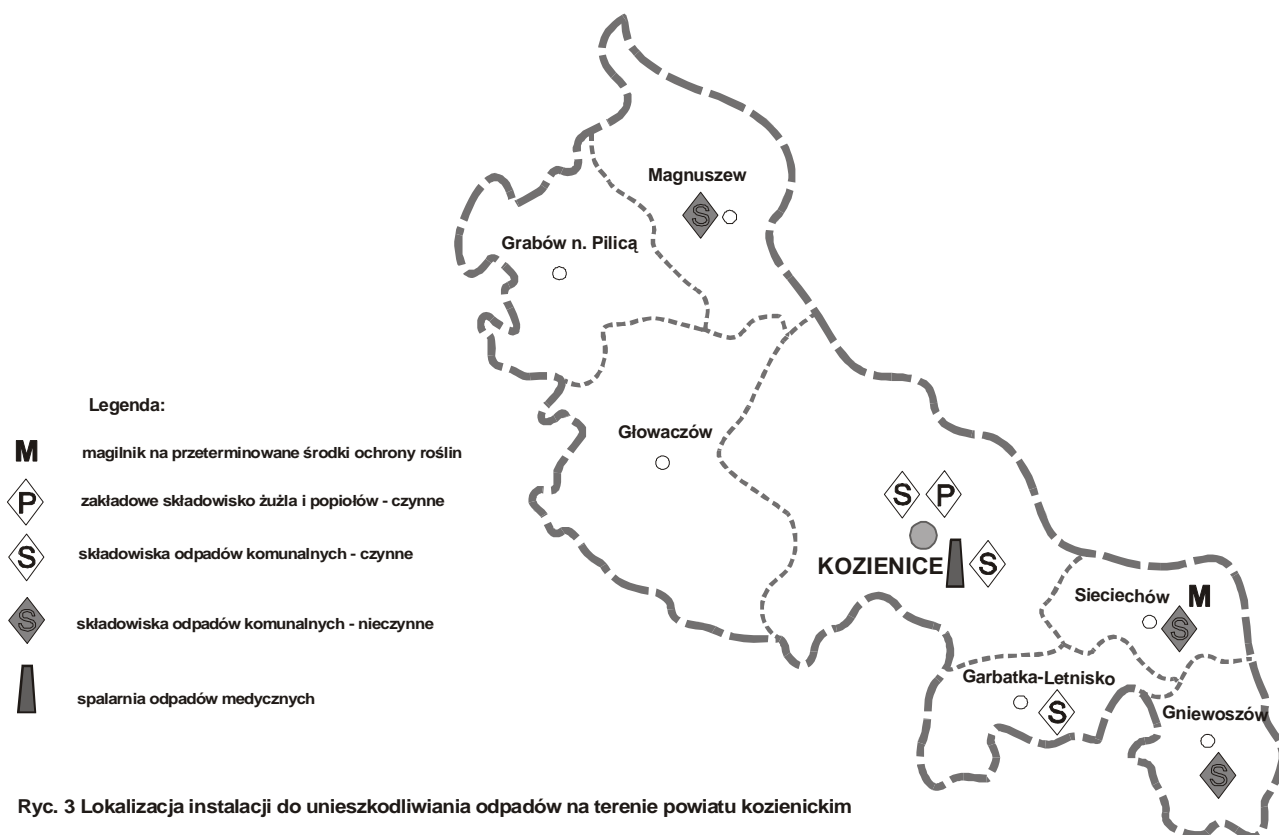
Według danych uzyskanych od właścicieli wysypisk, na koniec 2002 r na czynnych składowiskach powiatu nagromadzonych jest 33.443,4 Mg odpadów

komunalnych. Oprócz tego na nieczynnych składowiskach zdeponowanych jest ponad 800 tys. m³ odpadów.

Na terenie powiatu kozienickiego zlokalizowanych jest 6 składowisk odpadów komunalnych:

- trzy czynne gminne składowiska odpadów Kozienicach, Sieciechowie i Garbatce-Letnisko,
- składowisko odpadów komunalnych na terenie Elektrowni „Kozienice” S.A. w bezpośrednim sąsiedztwie składowiska popiołów i żużli;
- dwa nieczynne, o nieuregulowanym stanie formalno-prawnym: Ostrów gm. Magnuszew i Gniewoszów, przeznaczone do rekultywacji.

Składowiska zlokalizowano głównie na nieużytkach oraz w lokalnych wyrobiskach po eksploatacji surowców mineralnych. Składowiska: w Ostrowie gm. Magnuszew oraz w Gniewoszowie stanowią poważne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego, ze względu na brak odpowiednich zabezpieczeń przed migracją zanieczyszczeń. Dlatego też przeznaczone są do rekultywacji.

9.5. Gospodarka wodna

Ujęcia wód podziemnych i sieć wodociągowa.

Na terenie Powiatu w poszczególnych gminnych znajduje się 28 ujęć wód podziemnych oraz 8 zakładowych ujęć wód podziemnych. Istniejące ujęcia służące zaopatrzeniu ludności w wodę pitną zaspakajają w pełni zapotrzebowanie (istnieje jeszcze rezerwa w wysokości ok. 50% szacunkowego zapotrzebowania na wodę). Inaczej przedstawia się sytuacja w zakresie budowy sieci wodociągowej. Występuje bardzo duże zróżnicowanie w pokryciu potrzeb na wodę w poszczególnych gminach. Najbardziej rozbudowana sieć wodociągowa występuje w gminach: Garbatka Letnisko, Grabów n/Pilicą, Miasto i Gmina Kozienice gdzie pokrycie potrzeb wynosi ponad 90%. Mniejsze pokrycie występuje w gminach: Gniewoszów, Sieciechów. Z uzyskanych informacji wynika że zadania w zakresie wodociągowania wsi zakończone zostaną do 2006r.

Oczyszczalnie ścieków komunalnych i sieć kanalizacyjna.

Na terenie powiatu czynnych jest 9 oczyszczalni ścieków komunalnych, 12szt. oczyszczalni zakładowych, oraz 9 oczyszczalni ścieków opadowych. Możliwości przerobowe powyższych oczyszczalni wykorzystywane są od 20-50%. W następnych 2 gminach tj. Głowaczów oraz Grabów n/Pilicą wybudowane jest po 1 oczyszczalni ścieków – moce przerobowe tych czyszczalni nie są również wykorzystywane. Najbardziej niepokojąca sytuacja jest w gminach Sieciechów oraz Gniewoszów (gminy nadwiślańskie) gdzie do b.r. nie wybudowano żadnej oczyszczalni ścieków.

Poza oczyszczalniami komunalnymi, na terenie powiatu funkcjonują oczyszczalnie zakładowe jak również odprowadzane są do ziemi lub wody oczyszczone ścieki deszczowe które ujęte zostały w system kanalizacyjny.

Rzeki i kanały

Na terenie powiaty występują:

- Rzeki żeglowne – rz. Wisła i rz. Pilica będące w administrowaniu Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.
 - Rzeką Wisła przepływa przez teren powiatu od miejscowości Podmieście w km. 380,00 do miejscowości Mniszew w km 457,00 tj. długości 77km. Zabezpieczenia przeciwpowodziowe tj. długość wałów ochronnych wynosi wg istniejącej ewidencji 66,221 mb.
 - Rzeką Pilica płynąca do północnej strony powiatu jest rzeką nieuregulowaną i na terenie administracyjnym powiatu stanowi odcinek ok. 24 km.
- Rzeki będące w administrowaniu Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie Oddział w Radomiu – Radomka, Zagożdżonka, Zwolanka, Ciek od Zwierzyńca, Struga Policka, (Policzanka), Struga Mozolicka, Struga Anielicka, Brzeźniczka, Ciek od Bud Augustowskich, Chartówka, Ciek od Grabowa, Struga Głowaczowska, Klikawka, Krąpianka o łącznej długości 154,964 km w tym uregulowane 68,610 km. Z powyższych rzek obwałowania występują przy rzece Zagożdżonka na długości 14,1 km na ogólną długość rzeki przepływającej przez powiat kozienicki – 20,50 km
- Kanały: Kanał Kozienicko – Gniewoszowski, Kanał Trzebiński, Kanał Rusin, Kanał Chartowa, Kanał Magnuszewski, Kanał Janików – Wólka, Kanał Borek o łącznej długości 70,034 km

Oprócz przedstawionej ilości urządzeń melioracji podstawowej na terenie powiatu występuje sieć rowów melioracyjnych (urządzenia szczegółowe) które spełniają funkcję odwadniająco nawadniające. Łącznie występuje 347,8 km rowów melioracyjnych, które regulują stosunki wodne gleb na powierzchni 5457 ha a ponadto wykonana jest melioracja szczegółowa tj. drenowanie gruntów ornych i użytków zielonych na łącznej powierzchni 1320 ha. Analizując zagadnienia związane z obowiązkiem utrzymania urządzeń melioracyjnych szczegółowych stwierdzić

należy, że w wyniku nie uchwalenia przez Zarządy Gminnych spółek Wodnych stosownych budżetów, które pozwoliłyby wykonywać corocznie konserwacje tych urządzeń – ulegają one zamuleniowi a w wielu przypadkach zarastania krzakami. Ten stan rzeczy powoduje zabagnienie terenów zmeliorowanych i wyłączenia z produkcji.

Zbiorniki wodne, stawy oraz obiekty małej retencji

Na terenie powiatu kozienickiego znajdują się następujące zbiorniki wodne:

- Naturalne (większe):
 - Jezioro Sieciechowskie o pow. 17,00 ha
 - Jezioro Kozienickie o pow. 8,70 ha
 - Jezioro Opatkowickie o pow. 8,16 ha
 - Jezioro Magnuszowskie o pow. 6,00 ha
 - Jezioro Mozolickie o pow. 5,00 ha
 - Jeziora: Boguszowskie, Wodańskie, Mniszew, Grzybowskie, Kurkowskie, w Bożówce o łącznej pow. 22,5 ha

- Sztuczne:
 - Zbiornik „Hamernia” o pow. 4,0 ha
 - Zbiornik „Stary Młyn” o pow. 1,20 ha
 - Zbiornik w Janikowie o pow. 5,80 ha
 - Zbiornik w Świerżach Górnych o pow. 1,50 ha

- Stawy:
 - Stawy rybne w Bąkowcu o pow. 161,53 ha
 - Stawy rybne w Kozienicach o pow. 47,90 ha
 - Stawy rybne w Łękawicy o pow. 34,00 ha
 - Stawy rybne w Opatkowicach o pow. 5,60 ha
 - Stawy rybne w Molendach o pow. ok. 3,00 ha
 - Stawy rybne w Śmietankach o pow. ok. 3,00 ha

9.6. Zasoby przyrody

Lasy

Lasy stanowią ponad 28 tys. ha (30% powierzchni powiatu). Lasy państwowe będące w zarządzie PGL to 19044 ha w granicach Nadleśnictw Kozienice (7287 ha w obrębach Kozienice i Zagożdżon), Dobieszyn (7271 ha w obrębach Studzianki i Dobieszyn) i Zwoleń (4486 ha w obrębach Garbatka i Zwoleń). Grunty leśne nie będące własnością skarbu państwa nadzorowane przez Starostwo to 9247 ha, z czego pokryte lasem jest 8668 ha. Resztę stanowią grunty przejściowo pozbawione roślinności leśnej oraz związane z gospodarką leśną (np. drogi, tereny pod liniami energetycznymi itp.). Dla 8269 ha wykonane są plany urządzania lasu. Poza tym Starostwo nadzoruje 301 ha lasów Skarbu Państwa, własność byłego Państwowego Funduszu Ziemi.

Wg regionalizacji przyrodniczo-leśnej Z.Mroczkiewicza obszar powiatu kozienickiego położony jest na granicy:

- IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej, 3 dzielnica Równiny Warszawsko – Kutnowskiej mezoregion Doliny Środkowej Wisły
- VI Krainy Małopolskiej, 3 dzielnica Radomsko-Iłżecka, mezoregion Równiny Radomsko-Kozienickiej

Lasy powiatu kozienickiego występują w naturalnym zasięgu sosny i dębu szypułkowego, jak całej niemalże Polski. Przez teren powiatu przechodzi północna granica zasięgu jodły. Jeśli chodzi o gatunki lasotwórcze to największy udział ma sosna 80-90%, dąb 3-8%, brzoza 2-3%, olsza 3-5% (głównie w pobliżu cieków wodnych). Na terenie powiatu dominują siedliska borowe (ok. 70%), a biorąc pod uwagę stopień uwilgotnienia świeże (85%).

Powierzchnia lasów powiatu kozienickiego (ha)

Gmina	Powierzchnia gminy	Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa	Lasy Państwowe PGL	Razem grunty leśne	Lesistość (%)	Powierzchnia do zalesienia w latach 2000-2020	Lesistość docelowa (%)
Garbatka Letnisko	7400	1032	2796	3828	51,7	633	60,2
Gniewoszków	8400	644	42	686	8,2	50	8,8
Grabów	12500	1894	3675	5569	44,5	45	44,9
Kozienice	24500	1390	8516	9906	40,4	672	43,2
Magnuszew	14100	1290	1294	2584	18,3	58	18,7
Sieciechów	6100	328	5	332	5,4	14	5,7
Głowaczów	18600	2669	2716	5385	28,9	1081	34,8
RAZEM	91600	9247	19044	28290	30,0	2553	34,0

Znaczną lesistością – wyższą niż średnia powiatowa charakteryzują się gminy: Garbatka, Grabów i Kozienice. Gminy o najmniejszej lesistości to Gniewoszków (8%) i Sieciechów (5%). Dzieje się tak, gdyż gminy te posiadają bardzo dobre gleby, w większości I, II i III klasy bonitacji. Generalnie kondycja lasów państwowych jest lepsza niż prywatnych i wiąże się to z ogromnym rozdrobnieniem własności. Jednak także lasy prywatne spełniają funkcje gospodarcze oraz ekologiczne, wpływają korzystnie na lokalny klimat, warunki glebowe, stosunki wodne i równowagę biologiczną w przyrodzie.

Lesistość Polski wynosi 28,4%. Badania i prace studialne (Z.Obmiński, T.Partyka, J.Siuta, B.Łonkiewicz) wskazują, że racjonalna lesistość Polski z punktu widzenia użytkowania ziemi i kształtowania środowiska na obecnym etapie rozwoju cywilizacyjnego powinna wynosić 33-34%). Z przedstawionych danych wynika, iż po realizacji planu zalesień średnia lesistość powiatu będzie miała optymalny poziom. Zwiększenie lesistości kraju uzasadnione jest przede wszystkim potrzebą większego wykorzystania funkcji lasów w:

- retencjonowaniu i łagodzeniu ekstremalnych stanów przepływu wód powierzchniowych i gruntowych,
- przeciwdziałaniu degradacji i erozji gleb oraz stepowieniu krajobrazu,

- wiązaniu CO₂ i gazów przemysłowych z powietrza, wody i gleby oraz neutralizacji ich negatywnego działania,
- korzystnej modyfikacji warunków hydrologicznych i topoklimatycznych na terenach rolniczych,
- zachowaniu zasobów genowych flory i fauny oraz przywracaniu różnorodności biologicznej i naturalności krajobrazu,
- tworzeniu możliwości wypoczynku dla ludności oraz poprawy warunków życia na terenach zurbanizowanych.

Pozyskanie drewna w lasach nadzorowanych wynosi ok. 0,4 m³/ha gruntów leśnych rocznie. W okolicznych lasach Skarbu Państwa będących w zarządzie PGL wynosi ok. 2,5-3 m³. Związane jest to ze strukturą wiekową lasów – duży udział drzewostanów młodszych klas wieku oraz z zaniedbania ze strony właścicieli tychże lasów (niewłaściwa gospodarka leśna).

Tylko 30% pozyskiwanego drewna to gatunki liściaste. Trzeba przewidzieć, że w związku z wprowadzaniem monokultur sosnowych w latach 50-80tych udział drewna gatunków liściastych będzie mały. Zarówno przy drewnie iglastym, jak i liściastym ok. 60% pozyskiwanego drewna to dłużyce. W najbliższym czasie pozyskanie będzie kształtować się na poziomie podobnym jak w latach ubiegłych.

Zalesienia

Analiza zalesień w powiecie w latach 1999 – 2003

Gmina	Wykaz zalesionych gruntów w roku (ha)						ha/rok w latach 2000-2003
	1999	2000	2001	2002	2003	Razem	
Kozienice	0,25	8,30	8,98	2,00	5,98	25,51	6,31
Głowaczów	4,90	5,50	13,95	9,03	9,37	42,75	9,46
Grabów	1,54	4,00	8,98	16,88	8,49	39,89	9,59
Gniewoszów	2,20	1,00	10,87	-	6,33	20,40	4,55
Magnuszew	0,37	0,30	7,39	-	3,57	11,63	2,81
Sieciechów	-	4,00	-	-	-	4,00	1,00
Garbatka Letnisko	1,60	0,70	6,88	-	3,15	12,33	2,68
RAZEM	10,86	23,80	57,05	27,91	36,89	156,51	

9.7. Rolnictwo

Użytkowanie rolnicze gruntów w powiecie

Ogólna powierzchnia powiatu (geodezyjna) - 91696 ha 100%,

Użytki rolne - 52707 ha 57,48%,

w tym:

grunty orne	- 39774 ha	43,38%,
sady	- 1202 ha	1,31%,
trwałe użytki zielone	- 11731 ha	12,79%,

Użytki leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione - 28510 ha 31,09%,

w tym:

lasy i grunty leśne	- 27043 ha	29,49%,
grunty zakrzewione i zadrzewione	- 1467 ha	1,60%,

Grunty pod wodami - 3589 ha 3,91%,

w tym:

wody śródlądowe stojące	- 524 ha	0,57%,
wody śródlądowe płynące	- 2780 ha	3,03%,
rowy	- 285 ha	0,31%,

Nieuzytki i tereny różne - 1567 ha 1,71%.

Grunty zabudowane i zurbanizowane - 5323 ha 5,81%

Gmina	Pow. w ha	Użytki rolne [%]				Lasy i grunty leśne [%]	Pozostałe i nieużytki i [%]
		Σ	gr. orne	sady	Łąki pastwiska		
Garbatka Letnisko	7401	36,4	31,4	0,6	4,4	49,0	14,6
Głowaczów	18626	66,6	56,8	0,7	9,1	27,7	5,7
Gniewoszów	8429	78,9	60,2	3,2	15,6	9,3	11,7
Grabów n/Pilicą	12466	53,5	37,4	1,3	14,8	40,6	6,0
Kozienice	24556	45,5	34,7	0,7	10,1	38,6	16,0
Magnuszew	14092	65,4	44,5	1,6	19,2	19,5	15,1
Sieciechów	6126	73,4	53,8	1,9	17,7	6,8	19,8
POWIAT	91696	57,48	43,38	1,31	12,79	29,49	13,03

Tereny użytkowane rolniczo stanowią w powiecie 57,48% zajmując 52707 ha, z których 75,46% stanowią grunty orne, 2,28% sady, 22,26% łąki i pastwiska.

Z uwagi na małe zróżnicowanie klimatyczne regionu, elementami najważniejszymi w waloryzacji są: gleby i warunki wodne.

Gleby w powiecie użytkowane rolniczo to głównie średnie i słabe:

- bardzo dobre zajmują tylko 4,12% gruntów ornych (1644 ha – klasa bonitacyjna I i II),
- dobre – 15,13% gruntów ornych (6019 ha – klasa bonitacyjna III),
- średnie – 30,20% gruntów ornych (12050 ha – klasa bonitacyjna IV),
- słabe i najslabsze zajmują 50,55% gruntów ornych (20061 ha – klasa bonitacyjna V i VI).

Gmina	Pow. w ha	Struktura gleb wg klas bonitacyjnych [%]								
		I	II	III a	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VI Rz
Garbatka Letnisko	7401	0,00		1,79		10,13	15,08	45,90	24,78	2,32
Głowaczów	18626	0,00		2,60		7,40	13,50	38,40	38,10	
Gniewoszków	8429	3,00		22,00		18,00	21,00	22,00	14,00	
Grabów n/Pilicą	12466	0,00		1,00		22,00		77		
Kozienice	24556	9,10		23,60		10,00	22,80	33,5	1,0	
Magnuszew	14092	0,50	2,20	9,30	9,70	17,40	19,80	29,40	10,80	0,90
Sieciechów	6126	11,00		31,00		42,00		16		
POWIAT	91696	4,12		15,13		30,20		50,55		

Struktura władania użytków rolnych

W strukturze władania gruntów przeważa sektor indywidualny we władaniu którego znajduje się 56613 ha gruntów wchodzących w skład gospodarstw rolnych. Łącznie sektor indywidualny posiada 59352 gruntów co stanowi 65% ogólnej powierzchni powiatu, która wynosi 91696 ha gruntów. Pozostałe 35% powierzchni (32344 ha) stanowią grunty Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, grunty

komunalne, kościołów i związków wyznaniowych, państwowych osób prawnych, spółdzielni, wspólnot gruntowych.

Struktura indywidualnych gospodarstw rolnych

Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych na terenie Powiatu Kozińskiego wynosi 11398. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 4,97 ha. W strukturze gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa średnie i małe (w przedziale od 1 – 2 ha jest 2782 gospodarstwa, a w przedziale do 2 – 5 ha jest 3982 gospodarstw, łącznie stanowią one 59,35% ogólnej liczby gospodarstw).

Wykształcenie rolników z terenu powiatu jest następujące:

- 1,1 % - wyższe,
- 0,2 – policealne,
- 6,4% - średnie zawodowe,
- 2,2% - zasadnicze zawodowe,
- 19,9% - wykształcenie o kierunku rolniczym,
- 29,9% - posiada kurs rolniczy,
- 50,2% - nie posiada żadnego przygotowania rolniczego.

Tab. 1. Struktura gospodarstw rolnych na terenie Powiatu Kozienickiego

Gmina	Struktura gospodarstw rolnych												Suma
	1 – 2 ha		2 – 5 ha		5 – 7 ha		7 – 10 ha		10 – 15 ha		>15 ha		
	szt.	%	szt.	%	szt.	%	szt.	%	szt.	%	szt.	%	
Garbatka	155	27,73	244	43,65	66	11,81	59	10,55	27	4,83	8	1,43	559
Głowaczów	513	19,93	840	32,67	408	15,85	395	15,35	291	11,31	127	4,93	2574
Gniewoszków	414	27,67	480	32,09	199	13,30	220	14,71	138	9,22	45	3,01	1496
Grabów	334	23,18	443	30,74	196	13,60	189	13,12	176	12,21	103	7,15	1441
Kozienice	300	13,18	1061	47,51	347	15,54	332	14,87	155	6,94	38	1,70	2233
Magnuszew	627	31,96	614	31,29	295	15,04	267	13,61	129	6,57	30	1,53	1962
Sieciechów	439	38,75	301	26,57	150	13,24	142	12,53	74	6,53	27	2,38	1133
Razem Powiat Kozienicki	2782	24,41	3983	34,94	1661	14,57	1604	14,07	990	8,69	378	3,32	11398

Kierunki produkcji rolniczej

Warunki naturalne w znacznej mierze decydują o kierunkach produkcji rolnej terenie powiatu kozienickiego najważniejszym z nich jest urodzajność gleby. Ponieważ powiat leży w pradolinie rzeki Wisły która obejmuje łąkowy taras zalewowy wyższy i niższy oraz nad zalewowy taras piaszczysty. Gleby urodzajne (o bonitacji I - III) znajdują się w pobliżu rzeki Wisły (taras zalewowy niższy i wyższy) powyżej (nad zalewowy taras piaszczysty) gleby klas V – VI. Podział ten jest najbardziej widoczny na terenie gm. Kozienice gdzie granica ta biegnie wzdłuż drogi Warszawa –Puławy. W gminach powiatu wykształciły się rejony specjalizujące się w produkcji rolniczej. Obecnie dominują następujące kierunki produkcji:

- produkcja zbóż – na całym terenie powiatu.
- produkcja owoce miękkie i warzywa – głównie na terenie gmin: Kozienice, Magnuszew, Sieciechów.
- produkcja trzody chlewnej – Kozienice, Głowaczów.
- przetwórstwo rolno spożywcze.

Struktura zasiewów

Gmina	Łączna pow. zasiewów w (w ha)	Zboża i mieszanki zbóż		Okopowe		pastewne		Pozostałe	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Garbatka Letnisko	1837,00	1315,00	72	272,00	15	148,00	8	102,00	5
Głowaczów	7450,00	5750,00	77	950,00	13	750,00	10	0,00	0
Gniewoszków	4379,00	3110,00	71	750,00	17	220,00	5	299,00	7
Grabów n/Pilicą	3083,50	2378,99	77	558,40	18	0,50	0,02	145,61	5
Kozienice	7986,00	4580,00	57	1500,00	19	180,00	2	1726,00	22
Magnuszew	5177,00	3551,00	69	411,00	8	0,00	0	1215,00	23
Sieciechów	3177,00	1820,00	57	550,00	17	280,00	9	527,00	17
Powiat	33089,50	22504,99	68	4991,40	15	1578,5	5	4014,61	12

Produkcja zwierzęca

Gmina	trzoda chlewna		Bydło		Owce na 100 ha UR	Kozy na 100 ha UR	Konie na 100 ha UR
	na 100 ha UR	W szt.	na 100 ha UR	w szt			
Garbatka Letnisko	62	1692	32	880	20	10	15
Głowaczów	52	5268	31	3139	bd	bd	bd
Gniewoszów	131	7800	42	2500	bd	bd	bd
Grabów n/Pilicą	103	5660	39	2133	1,5	bd	bd
Kozienice	135	15000	25	2800	2	0,3	bd
Magnuszew	75	7100	27	2605	2	bd	2
Sieciechów	131	5500	29	1200	bd	1,2	7
POWIAT	98	48020	31	15257			

Przemysł rolno spożywczy oraz inna infrastruktura związana z rolnictwem:

W powiecie kozienickim funkcjonują niżej wymienione zakłady o charakterze rolno-spożywczym:

- Zamrażalnia owoców i warzyw – 1 obiekt
 - Spółdzielnia Ogrodnicza w Kozienicach Zamrażania w Zajezierzu.
- Przetwórnia owoców lub warzyw – 3 obiekty
 - Bakoma Bis Sp. z o.o. w Janikowie 26-900 Kozienice
 - Przedsiębiorstwa Spedycyjno – Transportowego Przetwórstwo owoców i Warzyw „MULTI-SMAK” Mniszew 36, 26-914 Mniszew
 - Z.H.P. „WITAMINA” Mniszew 38, 26-914 Mniszew
 - Kiszarnie indywidualnych rolników
- Ubojnie zwierząt gospodarskich – 1 zakłady;
 - Przedsiębiorstwo Skup i Ubój Zwierząt Gospodarskich s.c. Sarnów, 26-920 Gniewoszów
- Ubojnie wraz z przetwórstwem – 3 zakłady;

- Przetwórstwo Wyrób Wędlin inż. Marian Pierzchała Janików 62, 26-900 Kozienice”
- Zakład Mięсны „NOWOPOL” spółka jawna Andrzej Nowocień, Krzysztof Chmielewski, Grażyna Nowocień ul. Warszawska 10, 26-660 Jedlińsk Oddział Garbatka Letnisko ul. Przemysłowa 3/5, 26-930 Garbatka Letnisko,
- Zakładu Uboju i Rozbioru Mięsa „ RECREO” Chmielew 26-910 Magnuszew
- Przetwórstwo mięsne – 2 zakład;
 - „ZBYCH-POL” s.c. Elżbieta i Zbigniew Stykowski ul. Radomska 17, 26-804 Stromiec zakład produkcyjny ul. Warszawskiej 69, 26-900 Kozienice
 - Przedsiębiorstwa Handlowo – Usługowego „MARGO” Katarzyna i Sylwester Baran & Elżbieta i Marek Kitlińscy, Aleksandrówka 52b, 26-900 Kozienice
- Ubojnia drobiu – 1 zakład;
 - DROBIMEX 26-903 Głowaczów
- Zakład mleczarski – 1 zakład;
 - „OBORY” w Kozienicach Sp. z o.o. ul. Kościuszki 20, 26-900 Kozienice.
- Piekarnie – 10 zakładów piekarniczych,
- Hodowla ryb – stawy – 6 obiektów;
 - Stawy rybne w Bąkowcu
 - Stawy rybne w Kozienicach
 - Stawy rybne w Łękawicy
 - Stawy rybne w Opatkowicach
 - Stawy rybne w Molendach
 - Stawy rybne w Śmietankach

- Produkcja warzy i owoców :
 - „DARFRUIT” Sp. z o.o. (Gospodarstwo Szklarniowe w Ryczywole)
 - Indywidualni rolnicy (gm. Magnuszew, Kozienice, Sieciechów, Gniewoszów)
- Gospodarstwa agroturystyczne - 18 gospodarstw
- Hodowla koni (stado zarodowe) – 1 obiekt;
 - Stadnina Koni Kozienice Sp o.o. ul. Wiślana 12, 26-900 Kozienice
- Hodowla drobiu (stada towarowe) – 3 obiekty;
 - Kurniki w Żytkowicach gm. Garbatka Letnisko
 - Kurniki w Garbatce Letnisko gm. Garbatka Letnisko
 - Kurniki w Garbatce Dziwiejątko gm. Garbatka Letnisko
- Hodowla trzody chlewnej (stada towarowe) – 3 obiekty
 - Kociołki gm. Kozienice
 - Samwodzie gm. Kozienice
 - Emilów gm. Głowaczów
- Miejsca pozyskiwania mleka – 1229 obór;
- Punkty kopulacyjne – 2 punkty koni zimnokrwistych i 1 punkt pełnej krwi angielskiej ;
- Punkty skupu żywca – 5 punktów;
- Lecznice dla zwierząt – 11 lecznic;
- Punkt zbiorczy padliny – 1 punkt;
- Hurtownie i punkty sprzedaży pasz i dodatków paszowych – 4 zakłady;
- Targowiska ze specjalistycznymi środkami transportu – 1 targowisko;
- Aukcje zwierząt – 1 obiekt (Stadnina Koni);
- Obwody urzędowego badania zwierząt rzeźnych i mięsa – 13 obwodów;
- Kwarantanny zwierząt importowanych – 1 obiekt (Stadnina Koni).

PODSUMOWANIE:

- **Atuty:**
 - Ukształtowane kierunki produkcji – duża tradycja w produkcji owoców miękkich i warzyw dająca możliwość ugruntowania marki produktom z tego terenu.
 - Dobrze rozwinięte przetwórstwo umożliwiające na miejscu wykorzystać wytworzone produkty rolne z ugruntowaną (lokalnie) marką wytwarzanych produktów.
 - Struktura własności gruntów rolnych.

- **Słabości:**
 - Niezbyt korzystna struktura obszarowa gospodarstw (rozdrobnienie) średnia powierzchnia gospodarstwa w powiecie wynosi 4,95 ha. Gospodarstw małych (1 –5 ha) jest 59,35%.
 - Brak punktów skupu zbóż.

Brak „grup producentów” co zmniejsza możliwości sprzedaży większych ilości wyprodukowanych produktów.

10. INFORMATYZACJA URZĘDU

Stan obecny z zakresu informatycznego wyposażenia Starostwa oraz jednostek organizacyjnych można ocenić jako średni bez większych opóźnień z możliwością kontynuowania na wybranych kierunkach. Nie występują jakiegokolwiek bariery sprzętowo-systemowe, które byłyby przeszkodą w dalszej informatyzacji. Sytuacja przedstawia się następująco:

Urząd od 2002 roku jest w trakcie budowania infrastruktury teleinformatycznej. Na dzień dzisiejszy posiada dwie sieci lokalne z obsługującymi je serwerami z danymi. Sieci mają dostęp do internetu ze stałym łączem: DSL oraz SDI-łącza te obsługiwane są przez serwery Telesyn z firewallem.

Na dzień dzisiejszy w planach jest:

- Uruchomienie kilku nowych punktów logicznych w budynku głównym Starostwa (wzgl. organizacyjne).

Etap kolejny:

- Wykonanie i uruchomienie certyfikowanej sieci logicznej w budynku budownictwa.
- Integracja trzech sieci w jedną.

Zamierzenia rozwojowe

Przedmiotem opracowania jest powiat kozienicki, traktowany jako region administracyjny, w ramach którego funkcjonują gminy. Celem samorządów jest zaspakajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców i podejmowanie działań ukierunkowanych na rozwój gospodarczy i społeczny. Odrębność obydwu szczebli samorządowych zagwarantowana prawami winna wzmacniać ich działania. Jest tak zawsze gdy myśli się o współdziałaniu na rzecz lokalnego rozwoju.

Strategia Rozwoju Powiatu Kozienickiego pełni rolę uzupełniającą w strategiach poszczególnych gmin i strategii regionalnej opracowanej dla województwa mazowieckiego. Jest to dokument otwarty, podlegający ciągłej aktualizacji.

Powiat Kozienicki jest regionem zróżnicowanym wewnątrz pod względem ekonomicznym. Z jednej strony na jego terytorium znajduje się zamożna gmina Kozienice, charakteryzująca się wysokimi wskaźnikami inwestycyjnymi oraz pozostałe gminy o znacznie niższej zamożności a więc także uzyskującymi niższe wskaźniki rozwoju. Czynnikiem osłabiającym konkurencyjność Powiatu są przede wszystkim niedostateczne powiązania komunikacyjne z Warszawą. W Strategii Gminy Kozienice brak jest koncepcji budowy obwodnicy na kierunkach północ – południe - wschód. To istotny mankament. Inicjatywę w tej sprawie powinien przejąć, być może, samorząd powiatowy i szukać wsparcia dla tego przedsięwzięcia na szczeblu wojewódzkim – samorządowo – rządowym.

Wszyscy musimy zabiegać o wzmacnianie centralnego ośrodka Powiatu jakim jest miasto Kozienice, gdyż ośrodki tej rangi co Radom, Płock, Siedlce

i inne, nie mówiąc o Warszawie wzmacniają swój potencjał wysysając z mikroregionów osoby najbardziej przedsiębiorcze wykwalifikowane. Należy też stwierdzić, że decydenci w stolicy mają problemy z dostrzeganiem problemów tzw. prowincji. Dlatego też istnieje potrzeba wzmacniania przynależności do regionu kozienickiego i umacniania wspólnoty interesów. Mamy wiele atutów, które wykorzystane umiejętnie pomogą w rozwoju. Są również i słabe strony które pokazaliśmy w części I opisującej stan powiatu.

W części II przedstawiamy najważniejsze zadania które będą realizowane przez samorząd powiatowy. Rozwój powiatu kozienickiego uzależniony będzie od wielu czynników.

Istotne znaczenie będą miały:

- rozwój gospodarki Mazowsza, a przede wszystkim równomierność wykorzystania walorów i potencjału poszczególnych regionów (relacje metropolia- reszta, czyli prowincja)
- stabilność dochodowa samorządów, ze wzrostem stosownym do nakładanych na ten samorząd zadań.
- realne możliwości wykorzystania funduszy strukturalnych.
- zasada funkcjonowania UE (polityka strukturalna) polega na uzupełnianiu działań podejmowanych na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym. Środki te są przeznaczone dla regionów które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej: do tej grupy nie należy region mazowiecki.
- maksymalizacja nakładów inwestycyjnych przeznaczonych na rozwój poszczególnych gmin oraz integracja na rzecz równomiernego rozwoju. W przeciwnym przypadku może to oznaczać regres gospodarki, wzrost bezrobocia i pogorszenie atrakcyjności naszego regionu.
- wykorzystanie walorów przestrzenno-ekologicznych. Są tu obszary o wyjątkowych walorach przyrodniczych (Puszcza Kozienicka), obszary nadwiślańskie, doliny rzek Radomki i Pilicy, obszar pomiędzy

miejscowościami Ruda, Garbatka, Bąkowiec z rzeką Krypianką z małymi dopływami, to wyjątkowy fragment puszczy.

- zapobieganie przypadkowości w łądzie przestrzennym
- ochrona zasobów kultury materialnej
- wytwarzanie i wzmacnianie poczucia tożsamości regionalnej.
- uwarunkowania finansowe, tym udział środków UE.

1. OŚWIATA

1.1. Rozwój szkół ponadgimnazjalnych

Dostosowanie szkół do wymogów ustawy o systemie oświaty z jednoczesnym zapewnieniem obecnym słuchaczom możliwości ukończenia nauki. Konieczność wprowadzenia zmian wynika także z sytuacji demograficznej.

Decyzje w sprawie przekształcenia szkół podjęła Rada Powiatu na Sesjach dnia 28 kwietnia oraz 30 czerwca 2004 r.

Z dniem 1 września 2004 r. rozpoczyna funkcjonowanie Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Garbatce Letnisko.

Zmiany dotyczyły również będą I Liceum Ogólnokształcącego oraz Zespołu Szkół Nr 1 w Kozienicach.

Poza zmianami typu organizacyjnego w najbliższych latach należy wykonać (w różnym zakresie) modernizację bądź remont budynków szkolnych wraz z obiektami sportowymi.

Cele strategiczne edukacji młodzieży – realizacja zadań

Działanie I - Tworzenie i wyrównywanie szans rozwoju, samorealizacja młodego pokolenia:

- Przebudowa systemu edukacji tak, by stworzył on możliwość powszechnego dostępu wszystkim zainteresowanym kształceniem i podnoszeniem kwalifikacji ,w szczególności w odniesieniu do młodzieży wiejskiej, młodzieży niepełnosprawnej, młodzieży kończącej szkoły zawodowe.
- Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży w dostępie do edukacji poprzez upowszechnianie dostępu do nauki języków obcych, edukacji informatycznej.

- Wzmacnianie powiązań młodzieży z potrzebami rynku pracy systemem doradztwa w zakresie wyboru dróg edukacyjnych i doradztwa zawodowego.

Działanie II – Stwarzanie szans dla rozwoju własnej aktywności młodzieży:

- Wspieranie uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym przez tworzenie warunków do funkcjonowania przedstawicielstw młodzieżowych w administracji samorządowej.
- Rozwój wolontariatu młodzieżowego.
- Rozwój programów międzynarodowej wymiany i współpracy młodzieży.
- Upowszechnienie aktywnego wypoczynku i innych form organizacji czasu wolnego.

Działanie III – Rozwój szkolnictwa ponadgimnazjalnego i specjalnego:

- Remonty bazy materialnej.
- Rozbudowa bazy materialnej dla potrzeb sportu i rekreacji.
- Dostosowanie profilów kształcenia na poziomie średnim do potrzeb rynku pracy poprzez stały monitoring potrzeb rynku pracy (przy współpracy z powiatowym urzędem pracy).

Działanie IV – Kształcenie ustawiczne:

- Rozbudowa sieci szkół ponadgimnazjalnych umożliwiających zdobycie wiedzy również osobom dorosłym.
- Utworzenie możliwości kształcenia ustawicznego na terenie powiatu.

1.2. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

Opracowanie strategii rozwoju Poradni poprzedzone zostało określeniem zakresu pojęcia „rozwój” w odniesieniu do poradni.

Przez rozwój rozumiemy:

- wzrost ilościowy i jakościowy,
- doskonalenie,
- zmiany prowadzące do poprawy,
- tworzenie i spełnienie,
- zdobywanie nowych umiejętności,
- poprawę jakości osobistych.

Przyjęto następujące założenia ogólne, obowiązujące wszystkich pracowników, niezależnie od stopnia ich udziału w realizacji programu:

- Większość tego, co potrzebne do osiągnięcia rozwoju i jego kontynuowania, jest już w posiadaniu poradni.
- W pracy nad rozwojem można korzystać z doświadczeń innych osób, jednak rozwój poradni następuje dzięki zaangażowaniu kadry.
- Każdy może uczestniczyć i kierować procesem rozwoju jednocześnie ponosi pełną odpowiedzialność za podejmowane działania.
- Rozwój jest procesem, który nie zachodzi z dnia na dzień, proces ten może być szybszy lub wolniejszy.
- Kadra poradni jest odpowiedzialna za inicjowanie i monitorowanie zadań, dzięki którym rozwijana jest placówka.

Pomoc udzielana przez poradnię jest dostępna i szeroko stosowana. Udzielana jest w rozmaitych miejscach w różnych okolicznościach i obejmuje pojedyncze osoby, grupy, organizacje, społeczności lokalne, lub dotyczy rozwiązania problemu.

Obejmuje różne działania i formy. Należy do nich: informowanie, działania bezpośrednie, nauka i trening, zmiana systemu, obrona interesów, zapoznanie z oddźwiękiem, doradztwo.

Przedstawione powyżej zadania powodują konieczność sformułowania przewidywanego efektu rozwoju poradni, czyli jej **wizję**, która jest pozytywnym wyobrażeniem przyszłości placówki, wykreowanym na podstawie uznawanych wartości, z którego to wyobrażenia wywodzą się cele i szczegółowe plany ich realizacji.

1.2.1. Wizja Poradni Psychologiczno–Pedagogicznej w Kozienicach w 2012r.

- Baza, jaką dysponuje poradnia pozwala urzeczywistnić dostosowanie form pomocy psychologiczno – pedagogicznej do potrzeb osób szukających pomocy.
- Kadre poradni stanowi zespół osób nastawionych innowacyjnie wobec przyjętych założeń i chętnych do doskonalenia kwalifikacji zawodowych.
- Stosowane metody i techniki diagnostyczne pozwalają pomóc każdemu dziecku odnaleźć tkwiące w nim potencjalne możliwości rozwoju.
- Poradnia aktywnie włącza się do działania na rzecz środowiska wspomagając je w rozwiązywaniu lokalnych problemów, dzięki czemu ma podstawę do zwracania się z prośbami o pomoc wtedy, gdy sama jej potrzebuje.
- Pracownicy poradni okresowo dokonują wewnętrznego mierzenia jakości pracy, a uzyskane wyniki służą do stałego jej udoskonalania.

Cele strategiczne

- Diagnoza potrzeb środowiska jest etapem wyjściowym do budowania oferty pomocy psychologiczno – pedagogicznej.
- Narzędzia badań psychologicznych i pedagogicznych są skorelowane z wymaganiami zawartymi w podstawach programowych.
- Działalność terapeutyczną charakteryzuje wysoka jakość form i metod pracy.
- Profilaktyka inspiruje i koordynuje działania w środowisku edukacyjnym.
- Włączenie się w realizację lokalnych strategii oświatowych jest gwarancją osadzenia pracy poradni w realiach lokalnych, a zarazem warunkiem skuteczności pracy.

Formy realizacji założonych celów strategicznych

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna oferuje szeroki zakres różnych form pomocy psychologiczno – pedagogicznej, przeznaczonej dla zróżnicowanego kręgu odbiorców.

Pogrupowane w poszczególnych obszarach działalności przedstawiają się następująco:

- wczesna rewalidacja dzieci w wieku 3 – 5 lat nie uczęszczających do przedszkola,
- przeciwdziałanie i przezwyciężanie trudności szkolnych,
- doradztwo zawodowe,
- pomoc psychologiczno – pedagogiczna w rodzinie,
- zapobieganie patologii społecznej i resocjalizacja, pomoc dzieciom i młodzieży zagrożonej uzależnieniem i uzależnionej,

- pomoc psychologiczno – pedagogiczna dzieciom i młodzieży z uszkodzonym wzrokiem, słuchem oraz upośledzonym umysłowo.

Znaczący rozwój poradni może dokonać się przede wszystkim pod warunkiem powiększenia obsady kadrowej i bazy lokalowej.

Do 2012 r. obsada kadrowa Poradni powinna zwiększyć się o 2 pracowników (psycholog – pedagog), którzy przejmą zadania związane z pomocą w III etapie edukacyjnym (gimnazja).

W tej grupie wiekowej jest bardzo duża ilość uczniów z różnego typu trudnościami. Niezbędne jest prowadzenie działań w zakresie:

- doradztwa zawodowego,
- zapobiegania zjawiskom przemocy i agresji,
- realizacji programów profilaktycznych,
- tworzenia warunków do tzw. Edukacji drugiej szansy.

Zwiększenie obsady kadrowej i podjęcie nowych zadań będzie bardzo trudne w dotychczasowych warunkach lokalowych.

Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci (od 0 do 3 roku życia) wymaga odrębnego pomieszczenia wyposażonego stosownie do potrzeb (dostępność dla wózków, winda) np.:

- stoły do przewijania, wydzielone miejsca do karmienia,
- bieżąca woda, umywalka,
- materace, kojce, zabawki, itp.

Niezbędne jest również pomieszczenie przygotowane do prowadzenia zajęć grupowych z dziećmi starszymi wyposażone w podstawowy sprzęt tj.: stoliczki, krzeselka, materace, pomoce dydaktyczne, materiały do ćwiczeń.

W sferze rozwoju dotyczącej zwiększenia obsady kadrowej i powiększenia bazy, niezbędna jest pomoc Starostwa Powiatowego.

Za pozostałe sfery rozwoju tj. doskonalenie zawodowe, podnoszenie jakości pracy, działania zgodne z potrzebami środowiska wychowawczego, współdziałanie z instytucjami i organizacjami wspierającymi rozwój dziecka, odpowiada Dyrektor i Rada Pedagogiczna.

2. OCHRONA ZDROWIA

Rozwój Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Kozienicach w dłuższej perspektywie czasowej należy podzielić na 2 okresy:

Pierwszy okres obejmujący lata 2004 – 2005, w którym to organizacja działań będzie w oparciu o aktualne przepisy prawa a szczególnie w oparciu o ustawę o zakładach opieki zdrowotnej z dnia 30 sierpnia 1991 r. /Dz. U. Nr 91 poz. 408 z późn. zm./, oraz w którym to okresie winna przekształcić się w spółkę użyteczności publicznej.

Drugi okres obejmujący lata 2006 – 2010, w którym spółka użyteczności publicznej winna utrzymać się rynku usług medycznych i nadal będąc jednostką o charakterze „non profit” uzyskiwać przychody pozwalające na wolny lecz systematyczny rozwój organizacji.

Okres pierwszy należy zatem efektywnie spożytkować na realizację celów strategicznych. Do ważniejszych z nich należy zaliczyć:

- Stopniowe przekształcenia organizacyjne.
- Utrzymanie skali dostępności świadczeń medycznych w rejonie działania Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Kozienicach.
- Rozszerzenie spektrum rodzajów usług medycznych.
- Poprawę jakości świadczeń medycznych.
- Zwiększenie efektywności wykorzystywania ograniczonych środków finansowych (ograniczenie kosztów działalności szpitala powiatowego w Kozienicach).

- Poprawa wizerunku firmy w otoczeniu zewnętrznym i resortowym.
- Działania zmierzające do zakwalifikowania organizacji do planowej przez resort zdrowia Krajowej Sieci Szpitalnej.
- Przygotowanie jednostki do przekształcenia jej w spółkę użyteczności publicznej jako podmiotu prowadzącego zakład opieki zdrowotnej.

Prowadzenie dalszej restrukturyzacji organizacyjnej polegać będzie na:

- dalszym stopniowym ograniczaniu liczby zatrudnionych pracowników a szczególnie służb administracyjnych oraz gospodarczo-technicznych, a także racjonalizacja dodatków płacowych objętych regulaminem wynagrodzenia,
- podejmowaniu prób wyodrębniania ze struktur organizacyjnych komórek pełniących funkcje usługowe (porządkowe, gospodarcze, kuchnia, transport i aprowizacja),
- zmniejszania ilości łóżek tzw. ostrych na oddziałach szpitalnych -kosztowo deficytowych,
- stopniowe zmiany struktur organizacyjnych jednostek i komórek organizacyjnych SPZZOZ-u pod kątem ich funkcjonowania w przyszłości jako spółki prawa handlowego.

Utrzymywanie dostępności świadczeń medycznych polegać będzie z jednej strony na utrzymywaniu osiągniętego poziomu rynku w rejonie działania Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Kozienicach, a z drugiej na kontrolowaniu skali ewentualnego zadłużenia spowodowanego brakiem refundacji środków finansowych przez Narodowy Fundusz Zdrowia za pacjentów nie ubezpieczonych, pacjentów nadplanowych a leczonych nie w trybie nagłego zagrożenia ich zdrowia lub życia.

Zwiększonej kontroli wewnętrznej wymagać będzie kwalifikowanie pacjentów do poszczególnych procedur medycznych, właściwego prowadzenia dokumentacji medycznej, rejestrowaniu przypadków zagrożenia życia i zdrowia pacjentów, wysokiego obłożenia łóżek szpitalnych.

Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Koźienicach zamierza uruchomić nowe świadczenia medyczne w zakresie:

- ratownictwa medycznego,
- tomografii komputerowej,
- poradni onkologicznej,
- ośrodka rehabilitacji dziennej,
- domowych wizyt rehabilitacyjnych,
- oddziału rehabilitacyjnego,
- poradni gastroenterologicznej,
- pododdziału opieki paliatywnej.

Wyżej wymienione zakresy działań pozytywnie stymulować będą zadania zawarte w poprzednim celu strategicznym.

Poprawę jakości świadczeń medycznych chcemy osiągnąć poprzez:

- szkolenie lekarzy oraz pielęgniarek z zakresu ratownictwa medycznego,
- zatrudnienie wykwalifikowanych ratowników medycznych,
- zatrudnieniu służb rehabilitacyjnych, fizjoterapeutów, psychologa, neurologa, onkologa i gastrologa,
- zakup sprzętu medycznego a w szczególności: tomografu komputerowego, ultrasonografu i mammografu .
- wydzierżawieniu sprzętu rehabilitacyjnego,
- zakupieniu kaptografu,

- uzupełnianiu w aparaturę medyczną oddziału ratownictwa wg standardów zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 10 maja 2002 r. /Dz. U. Nr 74, poz. 687/ – w latach 2004-2005. Liczymy na wsparcie finansowe samorządów gminnych. Dotychczasowa pomoc wynikająca ze współpracy z samorządem powiatowym była liczącym się udziałem,
- dyscyplinowanie służb medycznych odpowiedzialnych za dostęp informacji przez pacjenta, członków jego rodziny lub opiekunów, oraz za fachowość i kulturę służenia choremu.

Ograniczenie kosztów działalności Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Kozienicach zamierzamy osiągnąć m.in. poprzez:

- wprowadzenie zintegrowanych informatycznych programów medycznych do większości komórek organizacyjnych, czego skutkiem ich wdrożenia ma być zmniejszenie kosztów leków, odczynników, zużycie drobnego sprzętu medycznego oraz opatrunków (wg procedur) etc.,
- wejście w ogólnokrajowy system telemedycyny,
- systematyczne zmniejszanie niezbędnych zapasów magazynowych,
- zmniejszenie energochłonności użytkowanych urządzeń oraz obiektów poprzez:
 - zainstalowanie wytwornicy pary technologicznej (zakup ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej), i automatyczne zawieszenie pracy kotłowni zakładowej,
 - dokończenie termomodernizacji obiektów szpitalnych ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
 - renowacja oraz opomiarowanie sieci elektrycznej i energetycznej oraz sieci centralnego ogrzewania w ramach sfinansowania inwestycji przez tzw. „trzecią stronę”,

- korzystanie z programu wspomagania inwestycji (PARP) oraz ze Wspólnotowego Programu Zdrowia Publicznego (fundusze strukturalne).

Poprawa wizerunku firmy to działania związane z:

- uzyskaniem stosownych certyfikatów jakości,
- dalszym dbaniem o dobrą atmosferę wewnątrz zakładu,
- utrwalaniem pozytywnego image w mediach oraz w otoczeniu zewnętrznym bliższym i dalszym,
- uczestnictwa kierownictwa zakładu w prestiżowych oraz merytorycznie pożądanych konferencjach i spotkaniach branżowych i pozabranżowych,
- wypracowaniem misji organizacji,
- innymi działaniami utrwalającymi dobrą opinię wśród pacjentów.

Wyżej opisane planowane realizacje zadań strategicznych oraz dotychczasowe spełnienie kryteriów przez nasz zakład winny przynieść skutek w postaci zakwalifikowania Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Kozienicach do Krajowej Sieci Szpitalnej. Kryteria towarzyszące temu procesowi nie zostały oficjalnie przez resort zdrowia podane, niemniej kierownictwo zakładu będzie śledzić te zagadnienia i we właściwym czasie reagować na nie, by osiągnąć zamierzony cel.

Przekształcenie SPZZOZ-u w spółkę użyteczności publicznej będzie możliwe z momentem ukazania się aktów prawnych regulujących tę kwestię tj. nowelizacji ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, nowelizacji ustawy – prawo handlowe, ustawy o pomocy publicznej, opracowaniu przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – prognoz finansowych programu restrukturyzacyjnego ZOZ-ów, koncepcji oddłużania szpitali i procedur oddłużania, oraz aktów wykonawczych do tychże ustaw.

Poniżej przedstawiamy zamierzenia dotyczące poszczególnych oddziałów szpitalnych:

- **Oddział Wewnętrzny z Pododdziałem Kardiologii.**

Cele i perspektywy rozwoju.

Udzielanie świadczeń leczniczo-diagnostycznych , propagowanie zachowań prozdrowotnych , edukacja chorych w oddziale i pacjentów poradni zarówno przez personel medyczny jak i przez lekarzy.

Stale podnoszenie kwalifikacji kadr medycznych zgodnie z indywidualnym programem specjalizacji , planowany w każdym roku udział w konkursach i szkoleniach.

Sposoby osiągnięcia tych celów.

Dla osiągnięcia w/w celów niezbędne jest utrzymanie stanu łóżek na obecnym poziomie ,unowocześnienie i uzupełnienie sprzętu monitorująco-diagnostycznego, stabilność kadry medycznej.

Stabilność kadry można zapewnić poprzez właściwy poziom wynagrodzeń, możliwość realizacji programów indywidualnych szkoleń i specjalizacji.

- **Oddział Urologii**

Cele i perspektywy rozwoju.

Sukcesywne ograniczenie ilości otwartych zabiegów operacyjnych na korzyść zabiegów mało inwazyjnych. Skraca to czas pobytu chorego w oddziale, wymaga droższej aparatury, ale jest wyżej oceniane w procedurach finansowanych przez NFZ.

W sytuacji, kiedy pacjent będzie decydował o wyborze miejsca leczenia, jest to nieodzowny czynnik konkurencji, gwarantujący rozwój świadczeń ze strony oddziału.

Sposoby osiągnięcia tych celów:

- stałe uzupełnianie ubytków sprzętowych sprzętu będącego na wyposażeniu oddziału,
- wyodrębnienie sali do zabiegów endoskopowych na bloku operacyjnym,
- zatrudnienie dodatkowo 1 lekarza,
- zakup resektoskopu do elektroresekcji bipolarnej - plazmowej,
- zakup nowego aparatu USG.

• Oddział Urazowo – Ortopedyczny

Cele i perspektywy rozwoju oddziału.

- polepszyć jakość świadczonych usług,
- zwiększyć ilość świadczonych usług,
- zwiększyć zakres świadczonych usług (wprowadzić nowe metody i sposoby zaopatrywania urazów narządu ruchu),
- umożliwić młodym lekarzom szybkie uzyskanie specjalizacji II-go stopnia, oraz stałe podnoszenie kwalifikacji lekarzom po specjalizacji,
- umożliwić podnoszenie kwalifikacji przez personel pielęgniarski,
- polepszyć jakość i zwiększyć zakres świadczonych usług przez Poradnię Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej.

Sposoby osiągnięcia tych celów.

- zakup nowych łóżek szpitalnych-ortopedycznych (20) sztuk,
- remont i adaptacja sali zabiegowej do wymogów aseptycznej - czystej sali zabiegowej,

- remont i adaptacja pomieszczenia na gabinet lekarza dyżurnego.
- wymiana okien,
- zamontowanie regulatorów ciepła na grzejnikach c.o.,
- zamontowanie sygnalizacji alarmowej dla pacjentów,
- przystosowanie dwóch sal chorych do standardów sali pooperacyjnej,
- wymiana posadzek na salach chorych,
- Zakup wózków do transportu ciężko chorych pacjentów na terenie szpitala,
- Zakup wózka do pielęgnacji obłożnie chorych pacjentów w pozycji leżącej,
- wprowadzić dyżury stacjonarne w oddziale,
- zakupić instrumentarium do zespożeń, śródszpikowych złamań kości udowej, piszczelowej i ramiennej.
- zakupić stabilizatory zewnętrzne do zaopatrywania skomplikowanych złamań. Zakupić artroskop celem rozpoczęcia leczenia uszkodzeń stawu kolanowego.
- stworzenie funduszu specjalnego na dofinansowanie szkoleń i kursów dla lekarzy
- remont pomieszczeń Poradni Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej; rozdzielenie sali opatrunkowej czystej i tzw. brudnej z oddzielnym wejściem. Dostosowanie sali gipsowej do wymaganych standardów. Zatrudnić rejestratorkę lub sekretarkę medyczną do rejestracji aby odciążyć fachowy personel pielęgniarstwa.

• **Oddział Chirurgii Ogólnej**

Cele i perspektywy rozwoju.

- wyposażenie pracowni endoskopowej w nowoczesne aparaty wideoskopowe, kolonoskopy, gastroskopy, gastroduodenoskopy,
- przeniesienie OIT w inne miejsce i modernizacja Bloku Operacyjnego z uwzględnieniem obowiązujących norm europejskich,

- modernizacja wyposażenia oddziału chirurgicznego ogólnego: wymiana podłóg, wymiana okien, budowa łazienek i ubikacji przy salach chorych, redukcja łóżek na dotychczas nadmiernie zagęszczonych salach,
- dostosowanie wjazdów do ubikacji wózkami dla chorych niepełnosprawnych,
- zakup dwóch wózków do transportu chorych,
- zakup dwóch wózków do mycia obłożnie chorych,
- ławoślizgi – 4 szt.,
- pompy infuzyjne objętościowe i torowe,
- podnośnik nosidłowy – 2 szt.,
- materace zmienno-ciśnieniowe – 4 szt.,
- wymiana 30 materacy,
- wymiana łóżek zwykłych na wielofunkcyjne – 30 szt.,
- komputeryzacja dwóch punktów pielęgniarstwa i sekretariatu,
- nowoczesne wyposażenie dwóch już istniejących sal pooperacyjnych,
- utworzenie pracowni anatomopatologicznej,
- modernizacja i wyposażenie poradni chirurgii ogólnej,

Sposoby osiągnięcia tych celów

Osiągnięcie tych celów jest możliwe poprzez otrzymanie środków.

- **Oddział Chorób Zakaźnych**

Cel i perspektywy rozwoju

Celem oddziału chorób zakaźnych jest świadczenie usług zdrowotnych dla pacjentów podejrzanych lub chorych na chorobę zakaźną . Dotyczy to również pacjentów z innych oddziałów szpitalnych, u których wystąpiły objawy zakażenia wewnątrzszpitalnego.

Wobec nasilonych zjawisk migracyjnych oraz narastającego zagrożenia bioterrorystycznego oddział chorób zakaźnych jest również miejscem do obserwacji

pacjentów z tej grupy w warunkach pełnej izolacji i zaostrzonych wymogów sanitarnych.

Oddział chorób zakaźnych mieszczący się na dwóch kondygnacjach bez większych nakładów powinien być przystosowany do norm wymaganych w Unii europejskiej a dotyczących stanu sanitarnego wszystkich pomieszczeń.

Po blisko 20-latach eksploatacji konieczna jest wymiana i modernizacja stolarki okiennej i drzwiowej , podłóg i okładzin ściennych a także modernizacja łazienek .

Dla likwidacji możliwości tzw. lotnych infekcji wskazane jest zastosowanie wentylacji wywiewnej.

Konieczne będzie wyposażenie oddziału w urządzenia do oczyszczenia i autoklawowania naczyń sanitarnych, zwiększenie środków odkażających i jednorazowego użytku.

Sposoby osiągnięcia tych celów

Środki na planowany rozwój oddziału chorób zakaźnych powinny w znacznej części pochodzić z sum płaconych przez NFZ, stanowiąc określony i zagwarantowany procent pieniędzy na potrzeby oddziału, który je wypracował.

- **Oddział Wewnętrzny**

Cele i perspektywy rozwoju

W związku ze zwiększonym zapotrzebowaniem na usługi internistyczne w całym kraju co wynika z wydłużenia wieku populacji zwłaszcza kobiet w Polsce należy zwiększyć obsadę medyczną w oddziale.

Optymalnym zestawem lekarzy byłoby dwoje specjalistów z drugim stopniem z chorób wewnętrznych oraz troje z co najmniej pierwszym stopniem specjalizacji.

Obsada pielęgniarek 15 osób z 5 salowymi + 1 sekretarka medyczna .

Niezbędne są dyżury stacjonarne w oddziale oraz Izbie Przyjęć. Konieczne jest doposażenie oddziału w sprzęt medyczny nowszej generacji. Komputer dla

oddziału, który zastąpiłby przechowywanie kart informacyjnych pacjentów w pokoju lekarskim.

Niezbędnym wydaje się celem profilowanie usług w oddziale i przyszpitalnej poradni.

Oddział wewnętrzny II ma profil pulmonologiczny, który należałoby poszerzyć o hematologię i nefrologię ale z tym wiąże się poszerzenie bazy diagnostycznej (Laboratorium, Pracownia komputerowa itp.).

Sposoby osiągnięcia tych celów.

- kształcenie kadr medycznych
- zakup sprzętu medycznego
- dbanie o wysoki standard usług medycznych
- opieka nad pacjentem po opuszczeniu oddziału w poradni przyszpitalnej
- zmniejszenie ilości pracowników administracji szpitalnej
- oszczędności poczynione w zakresie diagnostyki, leczenia a zwłaszcza wyżywienia pacjentów

• Oddział Otolaryngologiczny

Cele i perspektywy rozwoju

Oddział zapewnia opiekę całodobową stacjonarną w zakresie diagnostyki, leczenia i pielęgnacji chorych ze schorzeniami laryngologicznymi a także świadczy usługi konsultacyjne dla chorych leczonych w innych oddziałach i chorych ambulatoryjnych.

Oddział musi ściśle współpracować z Pracownią Narządu Słuchu i Równowagi kierowaną przez specjalistę audiologa i wyposażoną w odpowiedni sprzęt, a u nas dostępny jest tylko audiometr kliniczny i tympanomter. Konieczna jest również współpraca z pracownią foniatryczną dostępną w Radomiu wyposażoną w wideostroboskop.

Program niniejszy opracowano biorąc pod uwagę zapotrzebowanie społeczeństwa tego rejonu na poszczególne usługi medyczne w zakresie naszej specjalności.

Poziom działalności oddziału zależy od pracy zespołu terapeutycznego, odpowiedniego sprzętu i właściwej organizacji pracy.

W bieżącym roku w przeprowadzonym rankingu szpitali laryngologicznych nasz oddział zajął 12 miejsce w Polsce. Tak wysoką lokatę uzyskaliśmy dzięki dużej liczbie pacjentów.

Sposoby osiągnięcia tych celów.

Nieodzowne do pracy oddziału wydaje się doinwestowanie istniejącego już sprzętu – mikroskop uszny. Dzięki jego modernizacji możliwe będzie wykonywanie procedur wysoko specjalistycznych wykonywanych tylko w Instytucie Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie.

W planach oddziału jest zakup aparatury do endoskopii zatok obocznych nosa.

- **Oddział Pediatryczny**

Cele i perspektywy rozwoju:

- świadczenie usług zdrowotnych na coraz lepszym poziomie,
- wymiana łóżek szpitalnych,
- poprawa warunków sanitarnych na salach chorych dzieci,
- sukcesywne remonty sanitariatów oraz łazienek,
- systematyczne podnoszenie kwalifikacji zatrudnionego personelu medycznego,
- racjonalizacja wydatków na leczenie,
- zatrudnienie przynajmniej 1 lekarza dodatkowego w oddziale,
- uzupełnianie zatrudnienia pielęgniarek,
- zmniejszenie łóżek do 40 lub 45 jeżeli będzie występowała tendencja malejąca hospitalizacji w stosunku rocznym,

- działania na rzecz oddziału przyjaznego dzieciom i ich opiekunom,
- nieskrępowany dostęp do informacji o stanie zdrowia, prawach pacjenta i zasadach pobytu w szpitalu,
- poszanowanie godności dziecka i minimalizowanie stresu szpitalnego,
- zatrudnienie na stałe psychologa klinicznego,
- tworzenie zespołów terapeutycznych,
- wydzielenie 1 – 2 sal z przeznaczeniem dla dzieci wymagających opieki długoterminowej,
- wydzielenie 1 – 2 sal dla dzieci wymagających zabiegów rehabilitacyjnych.

Sposoby osiągnięcia tych celów:

- okresowe spotkania całego personelu i analizowanie funkcjonowania oddziału,
- działania motywujące do ustawicznego kształcenia,
- stała analiza wydatków na leczenie,
- poszukiwanie możliwości finansowych,
- wystąpienie do Dyrektora szpitala o zatrudnienie w oddziale lekarza pediatrii lub najlepiej chcącego specjalizować się w dziedzinie pediatrii,
- szeroka informacja pisemna i ustna dla pacjentów rodziców i opiekunów.

• Oddział Noworodkowy

Cele i perspektywy rozwoju:

- nowoczesne łóżeczka na kółeczkach – 20 szt.,
- lampa do fototerapii – 1 szt.,
- SIPAP – 1 szt.,
- stanowisko do resuscytacji – 2 szt.,
- stanowisko do pielęgnacji noworodków z ogrzewaniem – 10 szt.,
- wymiana okien w oddziale noworodkowo-położniczym,

- malowanie oddziału,
- waga elektroniczna – 4 szt.,
- kardiomonitor – 1 szt.,
- kapnograf – 1 szt.,

Sposoby osiągnięcia tych celów:

- racjonalne wykorzystanie zakontraktowanych środków NFZ,
- osobny fundusz na sprzęt w oddziale noworodkowym,

• **Oddział Ginekologiczno - Położniczy**

Cele i perspektywy rozwoju:

Kierunek rozwoju aparatem endoskopowym:

- dzięki temu zmniejszyć czas hospitalizacji,
- zwiększyć ilość zabiegów małoinwazyjnych,
- zabiegi hysteroskopowe,
- wprowadzenie zabiegów JVS,

Sposoby osiągnięcia tych celów:

Zakup aparatu do zabiegów małoinwazyjnych:

- zwiększenie ilości zabiegów laparoskopowych,
- zakup sprzętu KTG+ USG i hysteroskopu,
- zakup taśmy do zabiegu JVS,

• **Naczelną Pielęgniarką**

Cele i perspektywy rozwoju:

- stałe i systematyczne podnoszenie jakości świadczonych usług medycznych przez personel pielęgniarski i położniczy,

- uzyskanie stanu, w którym w oddziale pracować będzie przynajmniej 1 pielęgniarka na dyżurze dziennym i nocnym ze specjalizacją w zakresie pielęgniarstwa/położnictwa zgodnego ze specjalnością oddziału,
- utworzenie stanowiska ds. promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej,
- utworzenie stanowiska ds. jakości opieki pielęgniarskiej, a przy nim zespołu ds. jakości opieki pielęgniarskiej, którego członkowie zajmą się opracowywaniem i wdrażaniem procedur pielęgniarskich, a następnie ich okresową weryfikacją i stałą kontrolą przestrzegania przez personel pielęgniarski i położniczy, oraz badaniem i analizowaniem jakości usług realizowanych zgodnie z opracowanymi procedurami i standardami,
- opracowanie z kierowniczą kadrą lekarską i wdrożenie, wspólnej lekarsko-pielęgniarskiej dokumentacji medycznej pacjenta hospitalizowanego w oddziale szpitalnym SPZZOZ w Koźienicach,
- opracowanie „Historii pielęgnowania”, która pozwoli pielęgniarkom i położnym na pracę z pacjentem metodą procesu pielęgnowania i wdrożenie jej w oddziałach szpitalnych w SPZZOZ w Koźienicach jako dokumentacji medycznej pacjenta prowadzonej przez pielęgniarki i położne.

Sposoby osiągnięcia tych celów.

Dążąc do osiągnięcia celu głównego zadbam o doksztalcanie podległego mi potencjału ludzkiego, któremu jako kierownik stale powierzam do wykonania określone zadania mające decydujący wpływ na osiągnięcie celu głównego. W związku z powyższym będę kontynuować wszystkie już rozpoczęte w tym kierunku działania tj.:

- wspierać pielęgniarki i położne w podnoszeniu kwalifikacji w procesie kierowanego kształcenia podyplomowego poprzez:
 - o pozyskiwanie informacji o ośrodkach kształcenia w zakresie specjalizacji i kursów, na które jest aktualnie zapotrzebowanie w zakładzie i przekazywanie pielęgniarskiej i położniczej kadrze

- kierowniczej w oddziałach do rozpowszechnienia wśród podległego personelu,
- o popieranie i wnioskowanie o partycypowanie zakładu pracy w kosztach doksztalcania personelu pielęgniarskiego i położniczego poprzez wspieranie finansowe i/lub oddelegowanie z zakładu pracy na czas trwania zajęć,
 - o wnioskowanie o awans i/lub gratyfikacje finansowe dla tych pielęgniarek i położnych, które podejmą się trudu pracy nad sobą w procesie kształcenia podyplomowego, ukończą go, a wyniki doksztalcania wpłyną w ocenie przełożonych pozytywnie na jakość wykonywanej przez nich pracy,
 - wnioskować o skomputeryzowanie pielęgniarskich stanowisk pracy i zadbać o pozytywny wynik wniosku
 - wnioskować i zadbać o pozytywny wynik wniosku, o doposażenie pielęgniarskich stanowisk pracy w sprzęt do pielęgnacji pacjentów, tak pod względem ilościowym jak i jakościowym, stosownie do potrzeb i standardów jakościowym w tym zakresie
 - czynić starania i koordynować działania zmierzające do opracowania i wdrożenia w szpitalu spójnej dla lekarzy i pielęgniarek dokumentacji medycznej pacjenta,
 - dbać o dobrą organizację pracy personelu pielęgniarskiego i położniczego.

3. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

3.1. Rozwiązywanie problemów w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej w powiecie kozienickim

Złożoność działań, jakie należy podjąć dla osiągnięcia pełnej integracji osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej, wymaga zaangażowania w jego realizację wielu instytucji i organizacji. Skuteczność ich działań wymaga jednakże zapewnienia na poziomie powiatu sprawnej koordynacji i możliwości wzajemnej wymiany informacji oraz współpracy instytucji, administracji rządowej i samorządowej w opracowaniu i realizacji projektów różnych przedsięwzięć.

W zakresie pomocy społecznej celem strategii jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym z Powiatu Kozienickiego złagodzenia skutków niepełnosprawności oraz stworzenia podstawowych warunków do, w miarę możliwości, samodzielnego, czynnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym.

Zakres i stopień realizacji polityki na rzecz osób niepełnosprawnych uzależniony jest w dużej mierze od sytuacji gospodarczej powiatu i poszczególnych gmin.

Środki finansowe z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na najważniejsze formy pomocy osobom niepełnosprawnym w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej przekazywane bezpośrednio samorządowi dają większe możliwości rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych w powiecie.

Istnieje potrzeba pozyskiwania środków finansowych dla tych działań, które mają szczególny wpływ na łagodzenie skutków niepełnosprawności.

Powiat będzie zmierzał do tworzenia szerokich możliwości dla społecznej samopomocy w rozwiązywaniu problemów integracji społecznej osób niepełnosprawnych.

Niezbędne jest stworzenie środowiska bez barier oraz podejmowanie działań w zakresie edukacji, zatrudnienia, rekreacji, tworzenia prawa lokalnego oraz promowania akceptacji społecznej dla wszystkich grup społecznych osób niepełnosprawnych.

Wskazane jest aby wszelkie akty prawne odnoszące się do prawa lokalnego uwzględniały potrzeby i możliwości osób niepełnosprawnych, jednocześnie dawały możliwość aktywnego udziału tej grupy osób w życiu społecznym.

Wobec powyższego przyjmuje się do realizacji następujące zadania na najbliższy okres:

- **W zakresie likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych i transportowych.**

Głównym celem tego zadania jest inicjowanie działań zmierzających do usunięcia barier utrudniających bądź wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym, o różnym rodzaju i stopniu niepełnosprawności, w miarę normalnego funkcjonowania w życiu społecznym naszego powiatu.

Dotyczy to głównie:

- możliwości swobodnego i samodzielnego poruszania się w mieszkaniu oraz korzystania z jego urządzeń i wyposażenia,
- możliwości swobodnego i w miarę samodzielnego poruszania się na terenie powiatu,
- dostępu do budynków użyteczności publicznej,
- dostępu do placówek edukacji i obiektów sportowych,
- dostępu do publicznych lokalnych środków komunikacji,
- dostępu do specjalistycznego sprzętu niezbędnego do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Realizacja tych zadań będzie dokonywana we współpracy z samorządami lokalnymi gmin oraz jednostkami powiatowymi poprzez:

- budowę pojazdów i pochylni do wejść do budynków,
- montaż wind, podnośników, dźwigów lub platform schodowych,
- dostosowanie pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w urzędach administracji samorządowej, zakładach opieki zdrowotnej, szkołach, przedszkolach, budynkach użyteczności publicznej oraz w indywidualnych mieszkaniach.

Bariery komunikacyjne:

- sygnalizacja świetlna i dźwiękowa na przejściach dla pieszych,
- likwidacja krawężników zróżnicowanie faktury nawierzchni na przejściach dla pieszych,
- oznakowanie miejsc postojowych dla pojazdów osób niepełnosprawnych na obszarze zabudowanym poszczególnych gmin.

Bariery transportowe:

- pomoc w uzyskaniu dofinansowania do zakupu pojazdów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych dla jednostek jednostek i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, zakładów pracy chronionej oraz komunikacji publicznej.

Starostwo Powiatowe czynić będzie wszelkie starania w zakresie pozyskiwania z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Samorządu Wojewódzkiego jak największych środków na ten cel.

• W zakresie edukacji i dostępności do różnych form kształcenia .

Konieczne jest podejmowanie takich działań aby dzieci niepełnosprawne w miarę samodzielnie mogły uczęszczać do ogólnie dostępnych szkół

podstawowych i ponadpodstawowych oraz przedszkoli razem ze swoimi rówieśnikami.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach dzieci winny być kierowane do szkolnictwa integracyjnego specjalnego lub w niektórych przypadkach do indywidualnego nauczania.

Powiat będzie zmierzać do inicjowania form organizacji wspólnych imprez integracyjnych oraz propagowanie różnych form pomocy niepełnosprawnym uczniom w placówkach ogólnodostępnych.

- **W zakresie pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym.**

Brak sprawnego systemu pomocy społecznej sprawia, że osoby niepełnosprawne są często petentami pomocy społecznej.

Głównym zadaniem w tym zakresie jest:

- rozpoznawanie potrzeb osób niepełnosprawnych,
- tworzenie warunków do przewyciężania trudnych sytuacji życiowych, których te osoby nie są w stanie pokonać,
- osobom o ograniczonej możliwości komunikowania się i poruszania udziela się pomocy w ich środowisku w ramach pracy socjalnej.

Polityka społeczna w środowisku lokalnym jest realizowana przez służby socjalne ośrodków pomocy społecznej i centrum pomocy rodzinie i została określona w ustawie o pomocy społecznej.

Należy wspierać działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Dużą rolę w tym wypadku będą odgrywać powołani koordynatorzy ds. osób niepełnosprawnych w samorządach gminnych.

Wskazany jest utworzenie i pomoc w działaniu „Centrum wolontariatu” na rzecz osób niepełnosprawnych.

- **W zakresie rehabilitacji i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych**

Celem rehabilitacji zawodowej jest zapewnienie możliwości otrzymania odpowiedniej pracy, zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami lub zachowania dotychczasowej pracy.

Zamierzamy aktywnie włączyć się w realizacji zadań nakierowanych na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych zarejestrowanych Urzędzie Pracy. Szczególnej uwadze chcemy poddać poradnictwo zawodowe, które stanowi bardzo ważny etap rehabilitacji zawodowej. Ma ono na celu przygotowywać osoby niepełnosprawne do pracy oraz zapewnić im zatrudnienie zgodne z możliwościami psychofizycznymi i kwalifikacjami zawodowymi.

Planujemy realizować następujące zadania nakierowane na aktywizację osób niepełnosprawnych:

- Udzielanie następujących porad zawodowych:
 - o udzielanie pomocy w podjęciu decyzji zawodowej,
 - o prowadzenie badań oceny przydatności do pracy (poznawanie możliwości i ograniczeń zawodowych osoby niepełnosprawnej),
 - o prowadzenie analizy i rozeznania szans zawodowych na rynku pracy osób niepełnosprawnych,
 - o udzielanie pomocy w wyborze odpowiedniej kariery zawodowej,
 - o udzielanie pomocy w wyborze kierunku szkolenia odpowiadającego możliwościom psychofizycznym, zdolnościom, zainteresowaniom i aspiracjom zawodowym osób niepełnosprawnych.
- Udzielanie indywidualnych informacji o zawodach, wymaganiach fizycznych i psychicznych, wskazań i przeciwwskazań do ich wykonywania w zakresie:
 - o możliwości szkolenia i przekwalifikowania,

- sytuacji na lokalnym rynku pracy, możliwości uzyskania zatrudnienia w danym zawodzie na lokalnym rynku pracy.
- Organizowanie grupowych porad zawodowych poprzez:
 - Prowadzenie warsztatów poszukiwania pracy dla osób niepełnosprawnych. Warsztaty mają na celu przygotować osoby niepełnosprawne do wejścia na rynek pracy, pobudzenie aktywności zawodowej do samodzielnego poszukiwania pracy.
- Organizowanie szkoleń indywidualnych dla osób niepełnosprawnych.

Celem szkoleń jest zwiększenie szans osób bezrobotnych na zatrudnienie poprzez uzyskanie, podwyższenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych w związku z utratą zdolności w dotychczas wykonywanym zawodzie.

Zamierzamy organizować i kierować osoby niepełnosprawne na szkolenia indywidualne z uwzględnieniem rodzaju i stopnia niepełnosprawności oraz możliwości uzyskania zatrudnienia w danym zawodzie. Szkolenia mają na celu przygotowanie do pracy, poprzez opanowanie przez osobę niepełnosprawną niezbędnej wiedzy teoretycznej i praktycznej.
- Pośrednictwo pracy poprzez:
 - nawiązywanie współpracy z pracodawcami i innymi znaczącymi partnerami społecznymi w zakresie zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
 - prowadzenie wizyt marketingowych zakładach pracy, pozyskiwanie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych,
 - kierowanie osób niepełnosprawnych do pracy na pozyskanie wolnego miejsca pracy zgodnie z wymogami stanowisk pracy.

Ponadto zamierzamy aktywizować osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Urzędzie Pracy w ramach realizowanych form fakultatywnych: prac interwencyjnych, robót publicznych, umów i staży absolwenckich.

Istnieje potrzeba większej współpracy z instytucjami zajmującymi się poradnictwem zawodowym, pośrednictwem pracy i tworzeniem miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

Władze samorządowe będą promowały i wspierały takie działania, które przyczyniają się do podejmowania przez osoby niepełnosprawne pracy w zakładach pracy chronionej i na otwartym rynku pracy.

Realizacja powyższych działań jest możliwa poprzez wykorzystywanie środków przekazywanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach zadań ustawowych, samorządów gminnych, powiatowych, wojewódzkich a także inicjowanie działań do pozyskiwania środków w ramach programów celowych PFRON przez osoby niepełnosprawne i różne podmioty .

Trudno określić bardziej szczegółowe zadania do wykonania ze względu na zależność od wysokości środków przekazywanych rokrocznie przez PFRON. Strategia w zakresie pomocy społecznej ma charakter otwarty, będzie aktualizowana w miarę pojawiających się potrzeb i możliwości.

Planuje się opracowanie diagnozy potrzeb osób niepełnosprawnych oraz przygotowanie powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych wraz z harmonogramem zadań uwzględniających założenia i cele niniejszej strategii do końca 2004 r.

Szczegółowy harmonogram zadań będzie opracowany na początku każdego roku po zaopiniowaniu przez Radę ds. Osób Niepełnosprawnych i zatwierdzony przez Radę Powiatu.

4. DROGI POWIATOWE

Głównym celem Strategii Rozwoju Powiatu w zakresie infrastruktury drogowej jest zapewnienie spójności wewnętrznej Powiatu poprzez ułatwienie transportu drogowego, co będzie realizowane poprzez działania:

Przebudowa i modernizacja dróg powiatowych.

Przebudowa i modernizacja dróg powiatowych polega na wzmocnieniu nawierzchni dróg i mostów poprzez ułożenie nowej nawierzchni, dostosowując konstrukcję nawierzchni do obowiązujących w Unii Europejskiej normatywów.

Mając na uwadze powyższe, planujemy budowę, odnowę i modernizację dróg powiatowych do 2012 r. na poszczególnych odcinkach dróg (tab. str. 100):

Lp.	Nazwa Gminy	Numer i nazwa odcinka drogi	Całkowita długość drogi w Powiecie (km)	Planowany zakres rzeczowy (km)	Uwagi
	Grabów n/Pilicą				
1.		34218 Stromiec – Wyborów	3,831	1,200	
2.		34221 Grabów n/Pilicą – Augustów	6,700	0,800	
3.		34222 Wyborów – Basinów	14,540	2,400	
4.		34231 Grabów n/Pilicą – Dziecinów	5,931	1,000	
5.		34219 Warka – Boże	4,930	1,000	
6.		34224 Magnuszew – Moniochy	14,939	1,000	
	Magnuszew				
7.		34230 Zakrzew - Mniszew	5,920	1,500	
8.		34226 Przewóz Tarnowski - Chmielew	9,294	1,300	
9.		34223 Wola Magnuszewska - Lipinki	7,360	2,000	
10.		34222 Wyborów - Basinów	14,540	1,700	
11.		34224 Magnuszew - Moniochy	14,939	0,500	
	Głowaczów				
12.		34507 Brzóza - Przejazd	9,703	4,600	
13.		34501 Ursynów - Aleksandrówka	12,100	5,200	
14.		34506 Brzóza - Radom	7,018	1,500	
15.		34224 Magnuszew - Moniochy	14,939	0,500	
16.		34503 Studzianki Panc. - Ryczywół	6,153	1,000	
	Garbatka				
17.		34532 Molendy - Garbatka	5,396	1,600	
18.		34534 Grudek Poduchowny - Bąkowiec	3,590	3,400	
19.	Letnisko	34531 Bogucin - Brzustów	3,624	1,500	
20.		34537 Garbatka - Czarnolas	2,988	1,000	
	Gniewoszków				
21.		34540 Gniewoszków - Chechły	6,905	1,500	
22.		34530 Borek - Gniewoszków	7,026	3,600	
23.		34536 Grudek – Sarnów	1,989	1,900	
	Sieciechów				
24.		34526 Głusiec - Zbuczyn	3,547	0,900	
25.		34523 Sieciechów – Gniewoszków	9,254	3,600	
26.		34529 Zajezierze – Oleksów Poduchowny	7,994	1,500	
27.		34515 Kozienice – Mozolice Duże	14,920	0,700	
28.		34501 Ursynów - Aleksandrówka	12,100	2,600	
29.		34512 Holendry Kuźmińskie – Holendry Piotrkowskie	6,500	4,700	
30.		34519 Kozienice – Śmietanki	4,488	2,400	
31.		34515 Kozienice – Mozolice Duże	14,920	6,900	
32.	Kozienice	34510 Nowa Wieś – Kępa Bielańska	3,438	1,800	
33.		34520 Wólka Tyrzyńska - Staszów	5,400	1,200	
34.		34502 Ryczywół -Brzóza	10,913	3,700	
35.		34603 Świerże Górne – Antoniówka - - prom-(gr.woj.)	0,400	0,200	
Razem:				71,900	

Planowana przebudowa i modernizacja dróg będzie finansowana przez Powiat przy współudziale Urzędów Gmin oraz innych docelowych środków przyznanych przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski, Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Odnosnie obiektów mostowych – ze względu na stan konstrukcji planowana jest przebudowa mostów na poniższych drogach:

- - 34230 Zakrzew – Mniszew w m. Rożniszew (stalowe dźwigary z dyliną drewnianą)
- - 34515 Kozienice – Mozolice Duże, Konstrukcja j.w.
- oraz przepustu trójkomorowego na drodze 34530 Borek – Regów w m. Regów

Działanie powyższe będzie uzupełnione przez bieżące utrzymanie dróg, takie jak:

- coroczne wykonywanie remontów cząstkowych nawierzchni na wszystkich drogach powiatowych
- ścinka zawyżonych poboczy w celu prawidłowego odprowadzania wody z nawierzchni jezdni i poboczy
- renowacja rowów
- czyszczenie mostów i przepustów
- utrzymanie zieleni w pasie drogowym
- utrzymanie dróg w okresie zimowym

4.1. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Jest to działanie służące poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach powiatowych. Polegać będzie na:

- monitorowaniu ruchu drogowego poprzez wykonywanie pomiarów natężenia ruchu drogowego. Obecnie do dróg powiatowych o największym natężeniu ruchu zaliczamy:
 - 34506 Brzóza - Radom
 - 34509 Świerże Górne – Nowa Wieś
 - 34529 Zajezerze - Gniewoszów
 - 34507 Brzóza - Przejazd
 - 34502 Ryczywół - Brzóza
 - 34230 Zakrzew - Mniszew
 - 34224 Magnuszew - Moniochy
- weryfikacji istniejącego oznakowania i stworzeniu nowych projektów stałej organizacji ruchu
- wyposażaniu dróg w urządzenia bezpieczeństwa, min.: bariery przeciwuderzeniowe, łańcuchy
- fizycznej przebudowie nienormatywnych łuków poziomych oraz skrzyżowań dróg.

4.2. Opracowanie nowej sieci dróg powiatowych.

W celu stworzenia nowej, spójnej sieci dróg powiatowych, zachodzi konieczność częściowego przekwalifikowania dróg powiatowych na gminne oraz gminnych na powiatowe i stworzenie nowych ciągów drogowych. W obecnej chwili Powiat jest na etapie przekwalifikowania dróg powiatowych, takich jak:

- 34504 Jasieniec – Leżenice
- 34518 Janików – Dąbrówki
- 34524 Sieciechów – Łoje

na drogi gminne oraz dróg gminnych, takich jak:

- 3427019 Regów Stary – Wysokie Koło
- 3427015 Oleksów – droga woj. 738
- 3407039 Kępa Wólczyńska – Mozolice Małe
- 3454009 Staszów – Mozolice Małe
- 3426010 Wólka Brzózka – droga kraj. 48

na drogi powiatowe.

4.3. Regulacja dróg powiatowych pod względem prawnym.

Informujemy, że w latach 1955 – 75 drogi budowane były przeważnie w czynach społecznych. Właściciele gruntów, przez które przebiegała droga oddawali je pod budowę bezpłatnie oraz brali czynny udział w wykonywaniu prac związanych z budową (ok. 50% wartości robót wykonywano w czynach społecznych). Dlatego w większości drogi te nie są uregulowane prawnie.

W związku z powyższym zachodzi konieczność dokonania regulacji dróg pod względem prawnym, w pierwszej kolejności tych odcinków, które są w planie robót do 2012r.

5. BEZPIECZEŃSTWO

W celu zabezpieczenia obywatelom większego bezpieczeństwa oraz poprawy warunków pracy Policji proponuje się:

- Rozbudowę budynków KPP Kozienice co wymaga dofinansowania ze strony samorządów, przystosowanie ich do standardów Europejskich (obsługa recepcyjna, pokoje przesłuchań dla ofiar przemocy) – sytuacja analogiczna.
- Wymianę taboru transportowego Policji (wyposażenie w radiowozy ze wspomaganiami komputerowymi pracy policji) – sytuacja analogiczna.
- Objęcie (w miarę możliwości) całodobowym nadzorem przez służby prewencyjne miejsc szczególnie zagrożonych i powszechnie uznawanych za niebezpieczne.
- Rozszerzenie monitoringu kamerowego miejsc niebezpiecznych.
- Wzmocnienie służby patrolowej, zwiększenie etatów Policyjnych o 10 Policjantów na terenie Powiatu Kozienice (również poprzez opłacanie możliwości zakupienia przez samorządy etatów dzielnicowych).
- Tworzenie lokalnych systemów bezpieczeństwa takich jak „Czujny Sąsiad”, „Bezpieczne Miasto”, „Bezpieczna Działka” (partycypowanie lokalnych samorządów w finansowaniu programów).
- Ścisły kontakt z obywatelami – propagowanie założeń programu „Dzielnicowy Blżej Nas”.
- Poprawa reakcji na przestępstwo i jakości obsługi obywateli – zwiększenie sprawności służb dyżurnych i patroli interwencyjnych.
- Ograniczenie narkomanii wśród młodzieży, skuteczna walka z „dealerami” i grupami przestępczymi trudniącymi się produkcją narkotyków (ściśle współdziałanie ze szkołami i pedagogami w zakresie zwalczania narkomanii i patologii wśród młodzieży).

W zakresie poprawy warunków pracy służb ratowniczych, to jest PSP i OSP proponuje się:

- Organizacja Powiatowego Centrum Ratownictwa w ramach którego działań będą:
 - Centrum Powiadamiania Ratunkowego,
 - Centrum Zarządzania Kryzysowego

Zakończenie prac w 2004 roku – koszt ok. 200.000 PLN.

- Wyposażenia KP PSP w Koźmienicach w lekki samochód ratownictwa drogowego.

Termin realizacji rok 2004. Koszt zakupu ok. 250.000 PLN.

Przeznaczenie obecnego dla potrzeb Centrum Zarządzania Kryzysowego (sztabu), po przystosowaniu do przewozu osób.

- Zakończenie remontów i modernizacji obiektów KP PSP w Koźmienicach:
 - termoizolacja budynku adaptowanego oraz budynku głównego,
 - ścian (bramy garażowe),
 - wykonanie wyciągu spalin z filtrem oczyszczającym w garażu głównym,
 - remont kapitalny garażu głównego.

Termin realizacji rok 2004. Koszt realizacji ok. 300.000 PLN.

- Wyposażenie KP PSP w Koźmienicach w samochód specjalny z podnośnikiem hydraulicznym SH-25.

Termin realizacji rok 2005. Koszt zadania ok. 1.000.000 PLN.

- Włączenie do KSRG nowych jednostek OSP z terenu gmin:
 - Grabów nad Pilicą – OSP Grabów nad Pilicą,
 - Sieciechów – OSP Sieciechów,
 - Głowaczów – OSP Cecylówka Brzózka.
- Planowa wymiana sprzętu wyeksploatowanego w jednostkach OSP z KSRG i działania lokalnego w latach 2004 – zadania realizowane przez samorządy.
- Normatywne wyposażenie jednostek OSP z KSRG w sprzęt ratownictwa drogowego dotyczy:

- OSP Magnuszew,
- OSP Gniewoszów,
- OSP Grabów nad Pilicą,
- OSP Garbatka Letnisko

Termin realizacji do roku 2007.

- Normatywne wyposażenie jednostek OSP z KSRG oraz działania lokalnego w sprzęt ratowniczy do działań przeciwpożarowych dotyczących:

- OSP Wola Klasztorna,
- OSP Samwodzie,
- OSP Świerże Górne,
- OSP Chmielew.

Termin realizacji do roku 2008.

- Osiągnięcie pełnego normatywu wyszkolenia jednostek OSP z KSRG i działania lokalnego w zakresie szkoleń specjalistycznych z zakresu:

- ratownictwa medycznego,
- ratownictwa drogowego,
- obsługi sprzętu ochrony dróg oddechowych,
- obsługi sprzętu specjalnego w zależności od specjalizacji jednostki.

Termin realizacji do roku 2007.

- Budowa Zintegrowanego Systemu Ostrzegania ludności o zagrożeniach na poziomie powiatu oraz gminy.

Termin realizacji do końca roku 2005.

- Wymiana wyeksploatowanego samochodu operacyjnego używanego w KP PSP w Kozienicach.

Termin realizacji rok 2005. Koszt ok. 60.000 PLN.

- Budowa zaplecza technicznego na potrzeby KSRG – plac OSP Kozienice przy ul. Lubelskiej.

Termin realizacji lata 2005-2006. Koszt ok. 150.000 PLN.

Zmniejszenie zagrożenia powodziowego spowodują modernizację i budowa nowych wałów przeciwpowodziowych.

- Modernizacja wału w m. Głusiec – Zbyczyn o długości 2,1 km w 2004r.
- Budowa wału w m. Kłoda – Ostrów o długości 5,5 km w latach 2005-2006.
- Budowa wału w m. Mniszew – Kępa Niemojewska o długości 16 km w latach 2010-2018.
- Modernizacja wału w m. Regów o długości 2,6 km w latach 2007-2008.
- Budowa wału na rzece Radomce w m. Kłoda o długości 2,5 km w latach 2006-2007.
- Budowa wału na rzece Radomce w m. Ryczywół o długości 2,5 km w latach 2008-2009.

6. PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

Zmniejszenie bezrobocia przez aktywną politykę rynku pracy

Aktywne programy rynku pracy są podstawowymi instrumentami wspierania lokalnego rynku pracy przez państwo. Odgrywają bardzo dużą rolę w aktywizacji zawodowej bezrobotnych. Ich celem jest ułatwienie bezrobotnym znalezienie pracy.

Szczegółowe cele na lata 2004-2012 przedstawiają się następująco:

6.1. Informacja i poradnictwo zawodowe

Cele dla poradnictwa zawodowego na lata 2004 -2012 to:

- Pomoc uczestnikom warsztatów w wyzbyciu się uczucia bezradności i apatii, podwyższenie poziomu samooceny, przywrócenie wiary w siebie, motywacji do poszukiwania pracy a w efekcie końcowym ułatwienie podjęcia zatrudnienia;
- Poprawa jakości usług poradnictwa zawodowego,
- zwiększanie efektów o charakterze zawodowym – dotyczących podejmowania trafnych decyzji przy wyborze zawodu, przekwalifikowania czy też podnoszenia kwalifikacji,
- stworzenie systemu powszechnie dostępnej informacji zawodowej,
- większa współpraca ze szkołami w zakresie pomocy młodzieży kończącej szkoły w wyborze kierunku dalszego kształcenia czy przygotowania młodzieży do wejścia na rynek pracy.
- poprawa jakości usług poradnictwa zawodowego,

- współpraca z instytucjami i środowiskami zainteresowanymi rozwojem i doskonaleniem usług poradnictwa i informacji zawodowej,
- rozwinięcie usług poradnictwa skierowanego do osób niepełnosprawnych i długotrwale bezrobotnych,
- zwiększenie dostępności do informacji zawodowej dla dorosłych,

6.2. Pośrednictwo pracy

Cele pośrednictwa pracy na lata 2004 – 2012:

- zwiększanie ilości ofert pracy i osiągnięcie wysokiej efektywności w ramach form niesubsydiowanych i subsydiowanych
- dalsze aktualizowanie banku danych o pracodawcach,
- rozwój działań marketingowych, wnikliwe badanie potencjału podmiotów gospodarczych działających na lokalnym rynku pracy,
- aktywizowanie działalności pośrednictwa pracy poprzez współpracę z innymi urzędami pracy,
- doskonalenie metod i technik pracy,
- podnoszenie jakości usług pośrednictwa pracy,
- doskonalenie kadr pośredników
- rozwijanie kontaktów z pracodawcami,
- indywidualizacja opieki nad klientami Urzędu od momentu rejestracji do momentu podjęcia pracy.

6.3. Szkolenia i przekwalifikowania osób bezrobotnych i poszukujących pracy

Rozwój systemu szkoleń w latach 2004 – 2012 będzie obejmował:

- prognozowanie zmian w sferze zatrudnienia w kontekście nowych wymagań kwalifikacyjnych,
- rozwijanie modułowych programów szkolenia bezrobotnych w powiązaniu z potrzebami rynku pracy,
- analizowanie zawodów występujących na rynku pracy pod kątem badania wymagań kwalifikacyjnych
- wprowadzanie do programów nowej tematyki szkoleń, ułatwiających powrót do zatrudnienia;
- opracowywanie programów szkoleń zawodowych, uaktualniania ich i upowszechnianie,
- doskonalenie klasyfikacji prac i zawodów na potrzeby statystyki, pośrednictwa pracy, poradnictwa i kształcenia/szkolenia zawodowego.

6.4. Aktywizacja zawodowa absolwentów

Aktywizacja zawodowa bezrobotnych absolwentów w latach 2004 – 2012 będzie koncentrować się na:

- bezrobotnych absolwentach, głównie z terenów wiejskich, zwłaszcza o stosunkowo niskich kwalifikacjach zawodowych,
- zwiększanie ilości ofert pracy niesubsydiowanej dla absolwentów,

- objęcie usługami Urzędu wszystkich zainteresowanych bezrobotnych absolwentów,
- rozwój działań z partnerami rynku pracy skierowanych na pomoc w zatrudnieniu absolwentów,
- podejmowanie działań w celu zwiększenia środków Funduszu Pracy na umowy absolwenckie i staże,
- pobudzanie aktywności zawodowej absolwentów do samodzielnego
 - poszukiwania pracy
- bieżące informowanie młodzieży o sytuacji na lokalnym rynku pracy.

6.5. Organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych

Szczegółowymi zadaniami w zakresie prac interwencyjnych i robót publicznych w latach 2004 – 2012 będą:

- utworzenie bazy danych o osobach długotrwale bezrobotnych,
- objęcie pomocą osób długotrwale bezrobotnych, przede wszystkim pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy,
- współpraca z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej w celu objęcia pomocą osób znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej,
- zwiększanie efektywności zatrudnienia po zakończeniu okresu refundacji;
- zwiększanie środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację zawodową bezrobotnych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych;

6.6. Pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej

Cele w zakresie udzielania pożyczek w latach 2004 – 2012 będą się koncentrować na:

- doradztwie i szkoleniach w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej,
- zwiększaniu przepływu informacji w zakresie korzyści wynikających z udzielenia pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej,
- wspieraniu (również informacyjnym) osób ubiegających się o poręczenia kredytowe w Powiatowym Urzędzie Pracy w Koźienicach.

7. Ochrona środowiska

7.1. Zalesienia i zadrzewienia w powiecie

Lesistość powiatu wynosi 30%. Przesłankami przemawiającymi za zwiększeniem lesistości są:

- deficyt wód powierzchniowych i gruntowych charakterystyczny dla Polski środkowej i związane z tym stepowanie krajobrazu;
- znaczny udział gruntów o niskiej przydatności rolniczej – gleby klasy V i VI stanowią ponad 50% użytków rolnych;
- poprawa warunków hydrologicznych gleb, z uwagi na duży udział gleb o niedoborze okresowym lub stałym wody;
- wzmocnienie systemu przyrodniczego (w ramach ECONETu-POLSKA - krajowej sieci ekologicznej, czyli wielkoprzestrzennego systemu obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu - tworzenie rzeczywistych powiązań ekologicznych między terenami chronionymi) oraz systemów ochrony przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Pilicy i Drzewiczki” i „Kozienicki Park Krajobrazowy”);
- ochrona Głównych Zbiorników Wód Podziemnych „Niecka Radomska”, „Subniecka Warszawska”, „Dolina Środkowej Wisły”
- zalesianie i zadrzewianie działów wodnych pomiędzy dorzeczami Pilicy, Radomki i Zagożdżonki
- podniesienie walorów krajobrazowych i rekreacyjnych obszarów o znaczeniu ponadlokalnym.

Plan zalesień na lata 2000-2020

Gmina	Plan na lata – powierzchnie ujęte planem zagospodarowania przestrzennego (ha)								Powierzchnia projektowana przez gminy do zalesienia a nie ujęta planem zagospodarowania przestrzennego
	2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2020	Razem	ha/rok (pow. ujęta pzp)	ha/rok (pow. ujęta i nieujęta pzp)	
Kozienice	30,00	120,00	120,00	120,00	122,00	512,00	24,38	31,52	150,00
Głowaczów	10,00	20,00	30,00	40,00	40,00	140,00	6,67	51,48	941,00
Grabów	5,00	10,00	10,00	10,00	10,00	45,00	2,14	2,14	-
Gniewoszów	-	-	-	-	-	-	-	2,38	50,00
Magnuszew	-	-	-	-	-	-	-	2,76	58,00
Sieciechów	-	-	-	-	-	14,00	0,67	0,67	-
Garbatka Letnisko	15,00	84,00	165,00	172,00	197,00	633,00	30,14	30,14	-
RAZEM	60,00	248,00	325,00	342,00	369,00	1344,00			1199,00

Opracowane w 1999 roku gminne plany zwiększenia lesistości zakładały znaczny przyrost powierzchni leśnej. Przyrost ten związany był z aktualizacją ewidencji geodezyjnej oraz z planowanymi zalesieniami. Planowane zalesienia gruntów niepaństwowych przedstawiono powyżej.

Rok 1999 był pierwszym rokiem funkcjonowania powiatu. W powiecie kozienickim zostało zalesione ok. 10 ha – ze środków własnych rolników i dotacji starostwa. W latach 2000-2001 źródłem finansowania był Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska. W pierwszym roku zalesiono ponad 20 ha, a w następnym prawie 60 ha. W 2001 roku weszła w życie ustawa o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia, która gwarantuje comiesięczny ekwiwalent pieniężny za zalesiony grunt. Mimo ogromnego zainteresowania rolników rozmiar zalesień kształtuje się tak, jak limity przyznane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W ciągu 2 ostatnich lat wyniósł ok. 30 ha/rok.

Jeśli porównamy rozmiar zalesień planowanych i wykonanych to największe rozbieżności występują w gminach Kozienice i Garbatka. Gminy te, jako jedyne w powiecie mają wyznaczoną granicę polno-leśną i są w stanie dokładnie określić

jaki obszar powinny pokrywać lasy. W gminie Garbatka zalesia się obecnie ok. 8% planu rocznego, w gminie Kozienice ok. 20%. Także gmina Głowaczów zaplanowała dużą powierzchnie do zalesienia – ponad 1000 ha w ciągu 20 lat. Większość tej powierzchni nie jest ujęta w planie zagospodarowania przestrzennego. Również w tym wypadku obecnie wykonywane jest tylko 18% rocznego planu. Największym problemem są ograniczone środki na realizację programu zwiększania lesistości.

Zadrzewianie jako substytut zalesień.

Na terenach, na których nie byłoby wskazane zalesianie (gminy Sieciechów i Gniewoszów - o intensywnej produkcji rolnej i najwyższej jakości bonitacyjnej gleb), należy upowszechniać zadrzewienia. Wprowadzanie zadrzewień należy traktować jako równorzędny z zalesieniami czynnik ochrony i użytkowania przestrzeni przyrodniczej. Z tego względu udział i rozmieszczenie zadrzewień powinno stanowić integralny element koncepcji i programów przestrzennego zagospodarowania gmin w zakresie ochrony środowiska i gospodarki rolnej

Źródła finansowania zalesień i zadrzewień:

W 2003r został zaktualizowany „Krajowy program zwiększenia lesistości” (Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa) opracowany w 1995 roku. Źródła finansowania programu wynikają z prawnych i statutowych możliwości zainteresowanych podmiotów. Uwzględnia się również zróżnicowanie kosztów realizacji programu w poszczególnych etapach.

W założeniach programu koszty realizacji obciążą:

- budżet państwa oraz **budżety samorządów**;
- środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie i gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej;

- inne fundusze celowe jak: Fundusz Leśny, Ekofundusz, Fundusz Pracy oraz fundusze Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej środki pochodzące z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.

Przewiduje się również możliwość wyjednania pomocy finansowej dla leśnictwa na realizację programu zalesień ze strony Unii Europejskiej w ramach programu PHARE oraz innych pozabudżetowych źródeł.

W krajach Unii Europejskiej zalesienie terenów rolniczych dostosowane do lokalnych warunków jest dofinansowywane (koszty zakładania upraw, koszty utrzymania zalesień przez 5 lat, premia za utratę dochodu z powierzchni zalesienia przez 20 lat). Wysokość subsydiów będzie wynikiem negocjacji z Komisją Europejską.

Plany urządzania lasu:

- przeprowadzić ocenę aktualności istniejących planów urządzania lasów niepaństwowych pod kątem realizacji polityki ochrony i powiększania zasobów leśnych powiatu;
- zlecić (ewentualnie) aktualizację lub wykonanie uproszczonych planów urządzania lasów niepaństwowych dla wskazanych obszarów o pow. powyżej 10 ha.

Źródła finansowania: budżet wojewody.

Poprawa stanu lasów nie będących własnością Skarbu Państwa

Większe środki na nadzór lasów prywatnych zwiększyłyby możliwości pracowników doglądających tych lasów, a co za tym idzie wpłynęłyby na poprawę struktury i zdrowotności drzewostanów. Obecnie praca leśniczego lasów

niepaństwowych kończy się na cechowaniu i ewidencji drewna oraz doradztwie dla właścicieli lasów. Bieżące przeglądy drzewostanów oraz nakazy wykonania obowiązków i zadań wynikających z trwałego utrzymania lasów i zapewnienia ich ciągłości wpłynęłyby pozytywnie zarówno na funkcje gospodarcze, jak i ekologiczne lasów.

Źródła finansowania: dotacje celowe z budżetu państwa.

7.2. Odpady wytwarzane w sektorze komunalnym

Cel wiodący:

Minimalizacja i eliminacja zagrożeń wynikających z gospodarowania odpadami wytwarzanymi w sektorze komunalnym.

Cele krótkoterminowe 2004 - 2007

- kampania edukacyjno-informacyjna obywateli powiatu w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi - intensywne szkolenia mieszkańców, ulotki i informatory,
- objęcie wszystkich mieszkańców powiatu zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych (**100% mieszkańców**), zwłaszcza z terenów wiejskich,
- podniesienie skuteczności selektywnego zbierania odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnego zbierania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- prowadzenie kampanii informacyjnej propagującej przydomowe i osiedlowe kompostowniki na odpady biodegradowalne,
- opracowanie projektu technicznego kompostowni pryzmowej,
- opracowanie projektu budowy min dwóch sortowni odpadów komunalnych,
- wprowadzenie, rozwój i podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów dla osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 20%,

- odpadów budowlanych na poziomie 15%,
- niebezpiecznych na poziomie 15%,
- odpadów opakowaniowych – odzysk 50%, recykling – 25%.
- podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, zwłaszcza na terenach miejskich,
- szczegółowa inwentaryzacja i bieżąca likwidacja „dzikich składowisk”,
- rozpoznanie warunków gruntowo-wodnych w rejonie lokalizacji składowiska w Ostrowie, gm. Magnuszew i składowiska w Gniewoszowie oraz założenie sieci monitoringu lokalnego wokół tych składowisk,
- opracowanie projektów rekultywacji bądź likwidacji wyżej wymienionych składowisk – podjęte działania zależą od wyników rozpoznania oddziaływania składowisk na środowisko naturalne,
- opracowanie projektu rekultywacji składowiska odpadów komunalnych w Sieciechowie,
- dosprzętowanie składowisk odpadów komunalnych w Kozienicach (waga) i Garbatce-Letnisko (waga, kompaktor),
- wykonanie instalacji odgazowującej na składowiskach w Kozienicach i Garbatce Letnisko,
- zorganizowanie gminnych punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- ustawienie w wybranych aptekach lub przychodniach na terenie powiatu pojemników na przeterminowane leki,
- promowanie inwestycji, związanych z przejściem na ogrzewanie paliwami ekologicznymi wśród mieszkańców zabudowy jednorodzinnej,

Cele długoterminowe 2008 - 2012

- kontynuacja i intensyfikacja akcji szkoleń i podnoszenia świadomości społecznej w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami,
- dalsza organizacja i doskonalenie ponad lokalnych i lokalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi,
- dalszy rozwój selektywnej zbiórki i osiągnięcie odpowiedniego limitu odzysku i recyklingu:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 55%,
 - odpadów budowlanych na poziomie 45%,
 - niebezpiecznych na poziomie 57%,
- rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów „u źródła”,
- ograniczenie masy odpadów opakowaniowych deponowanych na składowiskach,
- dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, ulegających biodegradacji,
- przeprowadzenie rekultywacji lub likwidacji składowisk: w Sieciechowie, Gniewoszowie, Ostrowie k./Magnuszewa,
- organizacja min. dwóch linii do sortowania odpadów,
- organizacja kompostowni odpadów biodegradowalnych na składowisku komunalnym.

7.3. Odpady wytwarzane w sektorze gospodarczym

Podstawowymi celami w gospodarce odpadami z sektora gospodarczego jest: ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów, odzysk oraz unieszkodliwienie odpadów, a w ostateczności ich bezpieczne składowanie.

Osiągnięcie zamierzonych celów wymaga prowadzenia działań organizacyjnych, z uwzględnieniem potrzeb techniczno-technologicznych i finansowych w poszczególnych gałęziach przemysłu i usług. Działania mające na celu racjonalizację gospodarki odpadami będą podejmowane przez samodzielne podmioty gospodarcze działające w otoczeniu rynkowym. Wprowadzanie usprawnienia zarówno w miejscu wytworzenia odpadów jak i w miejscach ich wykorzystania i unieszkodliwienia, służące zmniejszeniu uciążliwości odpadów, muszą być efektywne ekonomicznie i najczęściej mieć zapewnione finansowe wsparcie.

Cele krótkookresowe 2004 – 2007:

- wdrożenie systemów ewidencji odpadów,
- rozpoznanie stanu aktualnego gospodarki odpadami, przeprowadzone przez gminy, w małych i średnich podmiotach gospodarczych,
- ograniczenie ilości odpadów deponowanych na składowiskach,
- eliminacja nieprawidłowych praktyk w gospodarowaniu odpadami medycznymi i weterynaryjnymi, zwłaszcza w sektorze prywatnym,
- wprowadzanie w przedsiębiorstwach zasad „Czystej Produkcji”, umożliwiającej ograniczenie zanieczyszczeń u źródła,
- utworzenie i wspieranie rynków zbytu dla materiałów z odzysku,
- organizacja systemu zbiórki, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów od małych i średnich wytwórców,

- przekazywanie w całości pojazdów wycofanych z eksploatacji do stacji demontażu lub punktów zbiórki pojazdów,
- zwiększenie stopnia odzysku i unieszkodliwienia pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- utrzymanie na określonym przez rozporządzenie poziomów odzysku recyklingu odpadów opakowaniowych,
- odzysk z rynku 100 % ilości baterii i akumulatorów,
- szczegółowa inwentaryzacja przeprowadzona przez gminy ilości i powierzchni pokryć dachowych i innych elementów zawierających azbest,
- opracowanie programu usuwania materiałów zawierających azbest,
- wydzielenie na składowisku komunalnym kwatery do składowania odpadów zawierających azbest,
- stworzenie warunków do tymczasowego magazynowania odpadów, z akcji ratowniczo-gaśniczych, klęsk żywiołowych oraz zdarzeń losowych, do czasu przekazania tych odpadów do miejsc, w których mogą być poddane odzyskowi lub unieszkodliwione,
- zorganizowanie na terenie powiatu punktu do tymczasowego gromadzenia padłych zwierząt, przed ich unieszkodliwieniem i utylizacją,
- podjęcie działań związanych z usunięciem amoniaku z instalacji chłodniczej z nieczynnej zamrażalni „Agrico” w Magnuszewie,
- likwidacja mogilnika na przeterminowane środki ochrony roślin w Zajezierzu, gm. Sieciechów oraz prowadzenie monitoringu środowiska gruntowo-wodnego wokół obiektu - po jego likwidacji,
- wykonanie dokumentacji niezbędnych do budowy instalacji czasowego magazynowania popiołu lotnego o pojemności 120 tys. Mg,
- wykonanie dokumentacji niezbędnych do budowy instalacji do przerobu odpadów z energetyki na surowce do produkcji materiałów budowlanych,

- wykonanie dokumentacji niezbędnych do budowy instalacji do przerobu mieszanki popiołowo-żużlowej dla celów budownictwa drogowego,
- rozbudowę linii do segregacji i kruszenia odpadów budowlanych nie zawierających odpadów niebezpiecznych realizowaną przez Fabrykę Domów „BOGUCIN”.

Cele długoterminowe 2008 – 2012

- zwiększanie odzysku i ponownego wykorzystania odpadów przemysłowych w procesach produkcyjnych,
- dalsze wprowadzanie w przedsiębiorstwach zasad „Czystej Produkcji”,
- całkowite wyeliminowanie ze środowiska PCB (dekontaminacja lub unieszkodliwienie),
- wprowadzenie pilotażowego programu usuwania materiałów zawierających azbest,
- wdrażanie inwestycji związanych z budową trzech instalacji do wykorzystywania odpadów z energetyki realizowane przez Zakład Usług Technicznych i Recyklingu S.A. w Radomiu oraz Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „MikroMex” S.A. w Radomiu,
- rozbudowę linii do segregacji i kruszenia odpadów budowlanych nie zawierających odpadów niebezpiecznych realizowaną przez Fabrykę Domów „BOGUCIN”,
 - instalacyjny lub tradycyjny – przemysłowy.

Gospodarka wodna:

- rozbudowa gminnych sieci wodociągowych,
- rozbudowa gminnych sieci kanalizacyjnych,
- budowa gminnych oczyszczalni ścieków,
- stopniowa modernizacja wałów przeciwpowodziowych,

- utrzymanie i konserwacja istniejących urządzeń melioracyjnych

Klimat akustyczny

- opracowanie mapy akustycznej,
- opracowanie harmonogramu działań mających na celu ograniczenie emisji hałasu dla środowiska.

7.4. Struktury władania i użytkowania gruntów

Sądzymy, że jednym z istotnych problemów, którego rozwiązanie poprawi warunki gospodarowania, warunki wypoczynku i zdrowia ludności, a także może przynieść dodatkowe dochody z agroturystyki jest uporządkowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Obecny stan wskazuje, że bardziej racjonalne jest przeznaczenie gruntów o niskiej przydatności dla rolnictwa na cele nie związane z gospodarką rolną, tj. pod urbanizacją, rozwój infrastruktury, a przede wszystkim pod zalesienia.

Przeobrażenie struktury władania i użytkowania gruntów w powiecie to także konieczność przeprowadzenia scaleń i wymiany gruntów. Analiza części opisowej i kartograficznej zawartej w bazie danych ewidencji gruntów i budynków z terenu powiatu pokazuje jak kształtuje się struktura własnościowa w poszczególnych gminach:

Gmina	całk. powierzchnia -ha-	ilość działek	śr.pow.działki -ha-
Garbatka Letnisko	7416,5	6386	1,16
Głowaczów	18517,4	22119	0,84
Gniewoszków	8405,9	15234	0,55
Grabów n.Pilicą	12476,0	13090	0,95
Kozienice	23380,3	23407	1,00
Magnuszew	14094,9	23100	0,61
Sieciechów	6199,9	10386	0,60

Z analizy tej widać że grunty są rozdrobnione, położone w szachownicy własnościowej, o powierzchni działek w niektórych obrębach poniżej 0,5 ha.

Przyspieszenie przemian struktury agrarnej w Powiecie to cel do osiągnięcia poprzez ścisłą współpracę Starostwa Powiatowego z Wojewodą i Marszałkiem Województwa w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego opracowanego w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi pod nazwą „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich”, określającego między innymi zasady finansowania prac urządzeniowo-rolnych przy wykorzystaniu środków pomocowych z Unii Europejskiej.

Natomiast Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Kozienicach w najbliższych latach powinien realizować następujące zadania :

- Umożliwienie pobierania jawnych danych geodezyjnych oraz rejestracji robót geodezyjnych i odbierania opracowanych zgłoszeń geodetom wykonującym prace geodezyjne na terenie powiatu drogą elektroniczną.
- Doprowadzenie do spójności wszystkich baz znajdujących się aktualnie w Ośrodku pod względem topologicznym i merytorycznym z uwzględnieniem

warunków technicznych opracowanych dla Powiatowych Ośrodków Dokumentacji i Geodezyjnych i Kartograficznych.

- Stworzenie pełnego Systemu Informacji o Terenie dla Powiatu Kozienickiego.
- Budowa ewidencji budynków na bazie istniejących baz danych i nowego pomiaru uzupełniającego.
- Nawiązanie ścisłej współpracy z branżami korzystającymi z map zasadniczych tj. telekomunikacją, gospodarką komunalną, gazownictwem, energetyką, policją, pogotowiem, strażą pożarną itp. W sprawie stworzenia powiatowego systemu informatycznego pozwalającego na śledzenie i natychmiastowe oznaczanie za pomocą dokładnych pomiarów GPS, zagrożeń występujących na terenie powiatu i publikację tych danych w Internecie.

Aby dobrze realizować wyżej wymienione zadania, konieczne jest stworzenie nowoczesnego systemu wewnętrznej komunikacji informatycznej.

8. PROMOCJA POWIATU KOZIENICKIEGO

Utworzenie bazy danych gospodarczych o powiecie jak również modernizacja i aktualizacja powiatowej strony internetowej oraz przygotowywanie, publikacji promujących powiat to zadania jakie będą realizowane w ramach promocji powiatu. Gromadzenie niezbędnych informacji odbywać się będzie przy współpracy pomiędzy:

- właściwymi wydziałami Starostwa,
- jednostkami organizacyjnymi powiatu,
- gminami powiatu,
- podmiotami gospodarczymi zainteresowanymi promocją swoich produktów i usług,
- wybranymi podmiotami realizującymi zadania w zakresie przygotowywania publikacji,
- mediami lokalnymi, regionalnymi i ogólnokrajowymi.

Utworzenie zasobu danych gospodarczych o powiecie.

Baza danych o powiecie będzie stanowić źródło informacji na podstawie których aktualizowana będzie powiatowa strona internetowa oraz przygotowywane będą publikacje promujące powiat, a przede wszystkim:

- informacje o ofercie podmiotów gospodarczych z terenu powiatu w tym również o charakterze reklamowym,
- informacje o ofercie nieruchomości gminnych do zagospodarowania pod określone funkcje,
- informacje o ofercie turystyczno-rekreacyjnej powiatu (miejsca noclegowe, usługi gastronomiczne, lokalne imprezy).

Modernizacja i bieżąca aktualizacja powiatowej strony internetowej.

Zakłada się, że poza stałymi informacjami o powiecie, na stronie internetowej starostwa znajdować się będą dane gospodarcze. Wraz z aktualizacją bazy danych będzie niezwłocznie aktualizowana strona internetowa.

Przygotowanie i propagacja publikacji promujących powiat

Zakłada się opracowanie zestawu publikacji na potrzeby promocyjno-marketingowe powiatu. Będą to foldery, artykuły prasowe, reklamy itp. (wykonane również pod kątem inwestorów zagranicznych).

9. INFORMATYZACJA URZĘDU

Zakres usług elektronicznych usprawniających pracę administracji a także ułatwiających dostęp zainteresowanych do urzędu i pozwalających na załatwienie spraw bez wychodzenia z domu czy biura, to zadania stojące przed naszą administracją.

Innym ważnym zakresem usług świadczonych na rzecz społeczności lokalnej, będą szeroko pojęte usługi informatyczne dotyczące naszej jednostki administracyjnej. Podstawową rolę w tej dziedzinie pełnić Biuletyn Informacji Publicznej oraz pomocnicza strona internetowa (www.) powiatu.

Konieczne będzie wdrożenie norm ISO określających jednoznacznie procedurę zarządzania w administracji samorządowej. W związku z tym należy zmierzać do: utworzenia i udostępnienia zbioru formularzy dla obsługi wybranych procesów, które mogą być procesowane na drodze elektronicznej.

- Podjęcie na szeroką skalę w mediach sieci kampanii informacyjno-edukacyjnej dla mieszkańców i innych podmiotów.
- Zapewnienie taniego dostępu do internetu dla jak największej liczby zainteresowanych.

W naszej administracji około 90% petentów załatwia te same, typowe sprawy, np. związane z budownictwem, rejestracją pojazdów, prawem jazdy.

W naszym przypadku przed zrealizowaniem „powszechnej informatyzacji” o której wyżej mowa są do wykonania dość pilne zadania, a mianowicie:

- wykonanie i uruchomienie certyfikowanej sieci logicznej w budynku Wydziału Budownictwa,
- integracja trzech sieci w jedną (budynek Starostwa Powiatowego przy ul. Radomskiej 1, budynek Wydziału Geodezji i Kartografii przy ul.

Sikorskiego 8 oraz Budynek Wydziału Budownictwa i Architektury przy ul. Świerczewskiego).

Innym bardzo ważnym problemem, oczekującym na rozwiązanie jest budowa infrastruktury dla przesyłu multimediiów, co umożliwi przesyłanie wizji, fonii, telefonii w oparciu o trakty światłowodowe.

Struktura teleinformatyczna obejmowałaby obszar powiatu, dając w pierwszej kolejności połączenia z gminami, jednostkami gminnymi, organizacjami pozarządowymi.

Starostwo posiada koncepcję budowy łączy światłowodowych, lecz do uzgodnienia pozostało jeszcze wiele kwestii technicznych, organizacyjnych i finansowych. Rozważana jest (jako jedna z wersji realizacji) możliwość podjęcia współpracy w/g zasad partnerstwa – publiczno - prywatnego i jednoczesnym sfinansowaniu projektu ze środków UE (75%).

Celowość wykorzystania formuły PPP jest dość duża, gdyż po wykonaniu projektu konieczne będzie pełnienie nadzoru, ze strony operatora, który uczestniczył we wdrażaniu projektu. Ważne jest również techniczne utrzymanie urządzeń.

10. MONITOROWANIE, OCENA REALIZACJI ORAZ ZASADY AKTUALIZACJI OPRACOWANIA

W związku z tym, że realizacja strategii opierać się będzie na corocznie uchwalanych budżetach łącznie ze Środkami Funduszu Ochrony Środowiska). Monitorowanie odbywać się będzie poprzez analizy informacji z wykonania budżetu w miesiącu sierpniu-wrześniu. Aktualizacji zaś dokonywać będzie można na początku każdego roku kalendarzowego po przyjęciu przez Radę planu wydatków. Wydaje się również uzasadnione aby w przypadku wprowadzenia poważniejszych zmian w systemie dochodów samorządowych, dokonywać aktualizacji Strategii innych terminach.

W sprawie kto dokonywałby oceny i aktualizacji Strategii zdecyduje Rada na podstawie propozycji Zarządu Powiatu.

Dotychczasowe doświadczenia związane z funkcjonowaniem samorządów, w tym samorządu województwa upoważnia nas do sformułowania następujących uwag:

- Zachodzi potrzeba (co zresztą wynika ze Strategii Rozwoju woj. mazowieckiego) wyraźnego określenia form współpracy pomiędzy poszczególnymi samorządami.
- Zwiększenie (ustawowe) odpowiedzialności i kompetencji Samorządu Województwa w zakresie przeciwdziałania bezrobociu.
- Odgrywania przez samorząd województwa większej roli w procesie planowania i realizacji budowy(przebudowania) dróg mających znaczenie krajowe, które nadal odgrywają istotną rolę, w zapewnieniu spójności układu komunikacyjnego wewnątrz województwa jak i z otoczeniem krajowym.

Wstęp	2
Podstawy prawno – organizacyjne	3
Założenia programowe – zakres opracowania	5
Rozdział I	
1.Charakterystyka powiatu kozienickiego.....	7
2. Stan oświaty.....	9
2.1. Zespół Szkół nr 1 w Kozienicach	9
2.2. Liceum Ogólnokształcące w Kozienicach	11
2.3. Zespół Szkół Drzewnych w Garbatce Letnisko	12
2.4. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Kozienicach	12
2.5. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Opactwie	16
3. Ochrona zdrowia	17
4. Sprawy społeczne powiatu kozienickiego	24
4.1. Pomoc społeczna	24
4.2. Organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych	27
4.2.1. Warsztat Terapii Zajęciowej	27
4.2.2. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział w Kozienicach	28
4.2.3. Polski Związek Niewidomych Koło w Kozienicach	28
4.2.4. Polskie towarzystwo Walki z Kalectwem „Koło Dzieci i Rodzin z Niepełnosprawnością Ruchową” Oddział w Kozienicach	28
5. Drogi publiczne, komunikacja i transport	29
5.1. Drogi publiczne i komunikacja	29
5.2. Transport drogowy	32
5.3. Bezpieczeństwo ruchu drogowego	33
5.4. Stan prawny dróg powiatowych	34
5.5. Stacje Kontroli Pojazdów	34
5.6. Ośrodki Szkolenia Kierowców	34
6. Kultura i Kultura fizyczna	35
6.1. Kultura	35
6.2. Obiekty zabytkowe	36
6.3. Kultura fizyczna	40
7. Opis stanu bezpieczeństwa i porządek publiczny	41
8. Sytuacja na rynku pracy	44

9. Ochrona środowiska i rolnictwo	50
9.1. Ochrona środowiska	50
9.2. Gospodarka zasobami naturalnymi (geologia)	54
9.3. Zarządzanie środowiskiem	58
9.4. Rodzaje i ilości odpadów poddawanych procesowi odzysku i unieszkodliwienia	59
9.5. Gospodarka wodna	62
9.6. Zasoby przyrody	65
9.7. Rolnictwo	68

Rozdział II

Zamierzenia rozwojowe	78
1. Oświata	81
1.1. Rozwój szkół ponadgimnazjalnych	81
1.2. Założenia Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej	83
1.2.1. Wizja Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej	84
2. Ochrona zdrowia	88
3. Rozwiązywanie problemów społecznych	104
Rozwiązywanie problemów w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej w powiecie kozienickim	104
4. Drogi powiatowe	110
Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	114
Opracowanie nowej sieci dróg powiatowych	114
Regulacja dróg powiatowych pod względem prawnym	115
5. Bezpieczeństwo	116
6. Przeciwdziałanie bezrobociu	120
Informacja i poradnictwo zawodowe	120
Pośrednictwo pracy	121
Szkolenia i przekwalifikowania osób bezrobotnych i poszukujących Pracy	122
Aktywizacja zawodowa absolwentów	122
Organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych	123
Pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej	124
7. Ochrona środowiska	125
Zalesienia i zadrzewienia w powiecie	125
Odpady wytwarzane w sektorze komunalnym	129
Odpady wytwarzane w sektorze gospodarczym	132

Struktury władania i użytkowania gruntów	135
8. Promocja powiatu kozienickiego	138
9. Informatyzacja urzędu	140
10. Monitorowanie, ocena realizacji oraz zasady aktualizacji opracowania	142